

مجلس طرح ادغام وزارت تعاون در وزارت بازرگانی را قاطعانه رد کرد

مشروح مذاکرات نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی درباره رد طرح ادغام وزارت تعاون در وزارت بازرگانی

در تاریخ هیجدهم مهرماه گذشته، سرانجام پس از ماهها بحث و بررسی در خصوص چگونگی ادامه کنار وزارت تعاون، نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی با کنکاش پیرامون عملکرد و رویکردهای وزارت تعاون، با قاطعیت طرح ادغام وزارت تعاون در وزارت بازرگانی را رد کردند.

در این شماره با نظر به درخواستهای جمعی از خوانندگان محترم ماهنامه مبنی بر انتشار مشروح مذاکرات و نظرات نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح مذکور، بر آن شدیم تا موارد مطرح شده در بیست و نهمین جلسه مجلس را به چاپ برسانیم.

آنچه در پی می‌آید مشروح مباحثات نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در رابطه با موضوع فوق می‌باشد که با توجه به اصل امانتداری از نظر گرامیتان می‌گذرد:

توسط عده‌ای از نمایندگان محترم داده شد و تصویب شد و نهایتاً در مجلس پنجم، عده‌ای از نمایندگان مجدداً این طرح را امضاء کردند و در دستور کار مجلس محترم قرار گرفت، من جهت آمادگی نمایندگان محترم در ارتباط با قانون وزارت تعاون، چند جمله عرض می‌کنم:

در قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی فصل اول که اهداف و ضوابط کلی آن آمده است: «ماده (۱) - اهداف بخش تعاونی:

- ۱- ایجاد و تامین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل. (نمایندگان محترم اگر عنایت بفرمایید چون تصمیم مهمی می‌خواهند بگیرند آمادگی ذهنی بیشتری پیدا بشود).
- ۲- قرار دادن وسایل کار در اختیار کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند.
- ۳- پیشگیری از تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروههای خاص جهت تحقق عدالت اجتماعی.
- ۴- جلوگیری از کارفرمای مطلق شدن دولت.
- ۵- قرار گرفتن مدیریت و سرمایه و منافع حاصله در اختیار نیروی کار و تشویق و بهره‌برداری مستقیم از حاصل کار خود.
- ۶- پیشگیری از انحصار، احتکار، تورم و اضرار به غیر.
- ۷- توسعه و تحکیم مشارکت و تعاون عمومی بین همه مردم».

نایب ریس - دستور را مطرح بفرماید.

منشی (اکرمی) - بسم... الرحمن الرحیم

اولین دستور گزارش شور اول کمیسیون امور اداری و استخدامی در خصوص رد طرح ادغام وزارت تعاون در وزارت بازرگانی است، مخبر کمیسیون بفرماید.

محمدرضا مجیدی (مخبر کمیسیون امور اداری و استخدامی) - بسم... الرحمن الرحیم

گزارش از کمیسیون امور اداری و استخدامی به مجلس شورای اسلامی

طرح ادغام وزارت تعاون در وزارت بازرگانی به شماره چاپ (۶۵) که به کمیسیون امور اداری و استخدامی به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع گردیده بود، در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۶/۲۰ با حضور مسئولین و کارشناسان ذیربط مورد بحث و بررسی قرار گرفت و کلیات آن به دلایل ذیل رد شد. اینک گزارش شور اول آن را تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌دارد.

ریس کمیسیون امور اداری و استخدامی، محمدرضا باهنر.

در ارتباط با این طرحی که نمایندگان محترم در مجلس چهارم تقدیم مجلس کردند و در مجلس چهارم طرح مسکوت ماندن آن

این اهدافی است که در قانون وزارت تعاون برای ایجاد اشتغال و جلوگیری از تکاثر ثروت در دست عده‌ای خاص آمده. باز در ماده (۴) همین قانون آمده است که «دولت و کلیه سازمانهای وابسته موظفند در اجرای طرحها و پروژه‌های خود، در شرایط مساوی اولویت را به بخش تعاون بدهند» این مطالبی که عرض شد در ارتباط با قانون تشکیل وزارت تعاون است که چقدر مطالب بسیار مهم و اساسی را بیان کرده و زمینه کار را برای اشتغال عزیزان و رزمندگان و ایثارگران و خانواده‌های معظم شاهد و کسانی که بعنوان نیروی فعال و قدرتمند جامعه ما هستند و اینها باید امکانات کامل برایشان فراهم بشود.

مطلب دوم، در اهمیت تعاون باید عرض بکنم که قانون اساسی جایگاه بسیار ارزشمندی به تعاون در اقتصاد جمهوری اسلامی داده، یعنی ۱/۳ اقتصاد کشور باید در زمینه تعاون باشد به همان دلایلی که هم در قانون اساسی ما آمده و هم در همین قانون تاسیس وزارت تعاون که همین چند بندی هم که از ماده (۱) اهداف وزارت تعاون عرض کردم، اینها هم از قانون اساسی گرفته شده، برای اینکه توانمندیهایی که در اجتماع وجود دارد، وزارت تعاون به عنوان متولی این مساله اینها را جمع آوری، گردآوری و نظام بدهد و آنها را برای اشتغال بکار بگیرد، اینجا اشتغال کامل آمده که حالا شاید تحقق این، یک مقدار مشکل باشد، ولی نزدیک به اشتغال کامل. بنابراین، اینجا اهمیت تعاون مشخص می‌شود که ما در نظام اقتصادی‌مان در کنار برنامه‌های اقتصاد دولتی و اقتصاد بخش خصوصی، ما یک اقتصاد سالم فراگیر که همه مردم یا بیشتر مردم بتوانند در آن مشارکت داشته باشند، هم سرمایه‌های خرد و ریز مردم جمع آوری شود و شکل به آنها داده بشود و هم تکاثر ثروت ایجاد نشود و هم دولت یک کارفرمای بزرگ و مطلق نشود. بنابراین، اینها همه در اهمیت تعاون است. حالا طراحان محترم هم که این طرح ادغام را مطرح کردند وقتی که در کمیسیون امور اداری حضور پیدا کردند و بحث کردند، همه سر همین بحث داشتند که بهر صورت وزارت تعاون بعنوان وزارتخانه‌ای که متولی توسعه و رشد تعاونی‌ها است و ایجاد کار (از قبل) تعاونیها باید بیشتر، توانمندتر، مقتدرتر از امکانات استفاده کند و تعاونیها را بیشتر رونق بدهد و کار و تلاش بکند در جهت جا افتادن تعاونی در سطح کشور. البته خوب، مجلس شورای اسلامی هم در این وسط همراه است و عزیزانی که عین آن گزارشاتی که در کمیسیون است من به استحضار مجلس محترم می‌رسانم، اگر که متولیان امر تعاون ارتباط بیشتری برقرار کنند و از قدرت و قوت مجلس استفاده بکنند برای اینکه مقتدرتر و توانمندتر امکانات برای تعاونی‌ها سازماندهی کنند، مجلس هم همراهی خواهد کرد. آن بندی که در ارتباط با دولت بود هم جهت استحضار شما نمایندگان عرض کردم که در قانون آمده در تبصره ذیل ماده (۱) باز همین را بیان می‌کند که بهر صورت متولیان تعاون باید در دولت هم آن تلاش و جدیت پیگیر را داشته باشند تا اینکه در شرایط مساوی، توجه به تعاونی بشود. بهر

صورت بحثهای زیادی در کمیسیون شد و توجه طراحان محترم هم بر این بود که باید از این بخش اقتصاد کشور که تعاونی هست بیشتر استفاده بکنیم و تعاونیها را رونق بدهیم و انشاء... این اهدافی که در قانون تعاون و در قانون اساسی آمده تحقق پیدا کند. بعد از بحثهای مفصل و گسترده که هم وزیر محترم تعاون و هم طراحان محترم حضور پیدا کردند و مسائلشان را بیان کردند، نهایتاً به دلایل زیر که خدمتان عرض می‌کنم این طرح رد شد.

یکی از دلایل طرح این بود که: درست است که طراحان محترم دنبال این بودند که به هر صورت متولی تعاون... البته این مطلب را هم در پراکنش عرض کنم که همه بحثهایی هم که بود هیچکس منکر این نیست که کار نشده است، الحمداً... باید تشکر بکنم که وزارت تعاون کار کرده، کار هم زیاد شده، ولی انتظار و توقع نمایندگان این بوده که به هر صورت همیشه باید پله‌هایی که باقیمانده بینیم نه آن پله‌هایی که طی کرده‌ایم. البته کار زیاد شده، ولی انتظارات و توقعاتی که ما در سطح کشورمان به دلیل بیکاری از عزیزان و نوجوانان داریم، این انتظار را ایجاد کرده که باید بیش از این کار می‌شد. بهر صورت به دلایل ذیل این طرح رشد شد.

یکی اینکه ادغام وزارت تعاون در وزارت بازرگانی هیچگونه جایگاهی ندارد، برای اینکه اصلاً سنجیتی در اینکار نیست. خوب وزارت بازرگانی اگر بنا باشد که قدرتمند کار وزارتخانه خودش را انجام بدهد و بازرگانی کشور را هدایت بکند کار زیاد دارد. بنابراین حالا به دلیل آنکه تعاونی شهر و روستا وابسته به وزارت بازرگانی هست، این سنجیت درستی نیست که وزارت تعاون در وزارت بازرگانی ادغام بشود و خود عزیزان وزارت بازرگانی هم این مطلب را قبول دارند و در کمیسیون در این رابطه دفاعی نکردند.

عرض می‌شود که اگر هدف صرفه‌جویی باشد در زمینه‌های مختلف، تشکیلات، نیروی انسانی و خدمت‌یشر و بهتر به مردم آنهم تحقق پیدا نمی‌کند، به این دلیل که بهر صورت هر ادغام و یا انتزاع و الحاقی، متضمن یک مقدار زیادی هزینه است، یک مقدار تاخیر در کار ایجاد می‌کند، دگرگونی ایجاد می‌شود، به هم ریختگی ایجاد می‌کند و این هم مساله‌ای نیست که الان بگوییم که صرفه‌جویی در کار یا تشکیلات یا نیروی انسانی ایجاد می‌شود، اینهم یک مطلب بود که مطرح شد. از این هم مهمتر مساله تشکیلات کلان دولت است که عزیزان همکار مستحضرند که تشکیلات کلان دولت، الان در کمیسیون امور اداری مورد بحث است و همچنین در سازمان امور اداری و استخدامی دارد روی آن کار می‌شود و مرکز پژوهشهای مجلس دارند به جد فعالیت می‌کنند، بررسی می‌کنند، تحقیق می‌کنند که چگونه تشکیلاتی را تقدیم مجلس شورای اسلامی کنند که براساس قانون برنامه دوم که برای دولت محترم یکسال وقت تعیین کرده که طرح تشکیلات کلان، یا لایحه تشکیلات کلان دولت را مجلس بیاورد، این مساله الان

دنبال می‌شود، وقتی که الان از عمر دولت محترم یکسال باقیمانده که باید کارها به جد دنبال بشود، این تغییر تشکیلات هم الان به مصلحت نیست و اگر بنا است که تغییراتی ایجاد بشود در همان تشکیلات کلان دولت پیش‌بینی خواهد شد. بنابراین، اینهم یک دلیل قوی هست بر رد این طرح ادغام و اینکه ما موردی بیابیم و با اینکه طرح اصلی تشکیلات دولت مطرح است، یک مورد و یک وزارتخانه‌ای را بگیریم و در وزارتخانه دیگری ادغام کنیم و یا یک تشکیلاتی از دولت را از یک وزارتخانه جدا کنیم و به یک وزارتخانه دیگر ملحق بکنیم، اینهم کارهای موردی است که الان به مصلحت نظام جمهوری اسلامی و به مصلحت دولت هم نیست. چون همینطوری که در فرمایشات مقام معظم رهبری هم بود، دولت در این یک سال آخر باید انشاء... پر قدرت تر کارهای اجرایی و سازندگی را ادامه بدهد و ما نباید بعنوان مجلس (که همیشه مجلس بعنوان حمایت کننده و تقویت کننده دولت مطرح بوده) هرگونه کاری که موجب تضعیف دولت بشود، انجام بدهیم و اینهم یک دلیل کمیسیون بود.

در ارتباط با رد این طرح این مسایلی که در کمیسیون مطرح شد سبب شد که نمایندگان محترم با اکثریت، طرح ادغام را رد کنند و رد شد حالا اینجا دیگر اختیار با نمایندگان محترم هست و اصولاً هم صحیح همین است که ما با توجه به این وقتی که باقی مانده و تشکیلات کلان هم انشاء... در آینده باید در مجلس مطرح بشود، مناسب است که این طرح رد بشود تا عزیزان وزارت تعاون پر قدرت تر و پرتوان تر از امکانات و آن چیزهای پراکنده‌ای که در سطح کشور وجود دارد و وزارت تعاون بعنوان مولی باید اینها را شکل بدهد در جهت اشتغال بیشتر، هم از امکانات دولت و هم از امکانات مجلس انشاء... استفاده بکند و ما شاهد شکوفایی بیشتر بخش تعاون در کشورمان باشیم.

والسلام علیکم ورحمة...
منشی (اکرمی) - اولین مخالف رد آقای موحدی ساوجی هستند، بفرمایید.

علی موحدی ساوجی - بسم... الرحمن الرحیم
بحثی که الان مطرح است، بحث ادغام وزارت تعاون در وزارت بازرگانی است که البته من با اینکه بخواهد ادغام در وزارت بازرگانی بشود، قطعاً موافق نیستم اما با اصل ادغام در وزارتخانه‌های دیگر که هر وزارتخانه و سازمانی برحسب وظایفی که دارد تعاونیها را حمایت بکند آتظوری که قبل از تشکیل وزارت بوده، من با اصل ادغام موافق هستم. در ارتباط با مساله وزارت تعاون بحث وزارت تعاون با بحث بخش تعاونی کاملاً متفاوت است، یعنی هیچکس نمی‌تواند انکار کند که اقتصاد جمهوری اسلامی ایران دارای سه بخش هست که یک بخش آن بخش تعاونی است و باید به این بخش توجه بشود که بحمد... بعد از انقلاب به این مساله توجه شده، یعنی چه در زمان دولتهای قبل از آقای رفسنجانی و چه در زمان دولت آقای رفسنجانی به این مساله توجه نسبتاً

خوبی صورت گرفته، البته من نمی‌خواهم بگویم ایده آل بوده و توجه مطلوب صورت گرفته، نه، اما در حدی به این مساله توجه شده. اما مساله بخش تعاون را بنده همواره در همه ادوار مجلس شورای اسلامی با تقویت تعاونیها و بخش تعاونی موافق بودم، چه در ارتباط با قانون تعاون و چه در ارتباط با مساله دادن اعتبارات بودجه‌ها و جهت‌گیریها در این سمت، یک وقت تصور نشود که ادغام وزارت تعاون فرض کنید در وزارتخانه‌های دیگر که در شور دوم قطعاً به این صورت باید اصلاح بشود، این تصور نشود که به معنای لطمه به تعاونی است. بنده معتقدم نه، اگر چنانچه وزارت تعاون در کل دولت ادغام بشود و همه دولت خودشان را موظف بدانند که به بخش تعاونی توجه کنند و اثر و نتیجه و کاربردش خیلی بیشتر است. مثل معروف است که می‌گویند «یک دست صدا ندارد». یک وزیر نمی‌تواند آتظوری که همه دولت و هیات وزیران در ارتباط با تعاونی باید خودشان را مسوول بدانند موظف بدانند و هر کدام یکی مثلاً تعاونیهای کشاورزی، یکی تعاونیهای صیادی و دامی...

نایب رییس - آقای موحدی ساوجی! یک طرح دیگری ظاهراً مدنظر جناب عالی است که وزارت تعاون منحل بشود، وظایفش در قسمتهای مختلف در وزارتخانه‌های مختلف، ادغام بشود، اما طرح، ادغام وزارت تعاون در وزارت بازرگانی است. وقتی جناب عالی مخالف رد هستید، معنی‌اش این است که باید طوری صحبت کنید که این وزارتخانه اگر برود در وزارت بازرگانی مفید است، یعنی در این مقوله...

علی موحدی ساوجی - خیر، بهیچوجه در شور اول لازم نیست که انسان، هم کلیات و هم جزئیات را بگوید. بنده کلیت ادغام وزارتخانه را در وزارتخانه‌های دیگر قبول دارم، اما در خصوص اینکه کل وزارت در وزارت بازرگانی قرار بگیرد، این نه... در شور دوم این قابل اصلاح است هیچ اشکالی هم ندارد، این است که من تقاضا دارم آقایانی که در واقع مطلبی برخلاف مطلب بنده دارند در مقام پاسخ بیایند و اینجا صحبت بکنند. بنده عرضم این است که الان وزارت تعاونی که ما داریم، این وزارت تعاون، هم از لحاظ فراگیر بودن می‌بینیم ناقص است و این وزارتخانه شاید (۵۰٪) تعاونیها را هم زیر پوشش ندارد به جهت اینکه...

نایب رییس - کلاً یک دقیقه بیشتر وقت ندارید.

موحدی ساوجی - الان تمام تعاونیهای روستایی تحت پوشش وزارت تعاون نیست، زیر نظر وزارت کشاورزی است.

کلیه تعاونیهای مربوط به صیادی زیر نظر وزارت جهاد است، کلیه تعاونیهای دامی و تعاونیهای فرش که در کل روستاها هستند کل این تعاونیها زیر نظر وزارت تعاون نیست. آن برادری که من این جمله را می‌گویم، اعتراض می‌کند شاید مثلاً توجه نداشته، چون من به این مساله توجه دارم. خوب، وزارت تعاون مانده فقط با تعاونیهای صنعتی،

تعاونیهای مربوط به اصناف و حرف و کارگاههای تولیدی و این چیزها... من در اینجا می‌خواهم این نکته را عرض کنم که اولاً وزارت تعاون که همه تعاونیها را شامل نشده، این یک وزارت ناقصی است. ثانیاً معتقدم که تازه اگر همه تعاونیها را هم به یک وزارت بدهند، من اعتقاد بر این است همانطور که ما برای بخش دولتی اقتصاد یک وزارتخانه نداریم، وزارت اقتصاد و دارایی دولت مربوط به همه بخشهای اقتصادی است. وزارت بازرگانی دولت مربوط به همه بخشهای اقتصادی است. وزارت صنایع دولت مربوط به همه بخشهاست. یعنی سه بخش اقتصادی در نظام قانون اساسی ما دیده شده است، اما لزومی ندارد که برای هر بخشی ما یک وزارتخانه اختصاصی بخواهیم داشته باشیم. کل این سه بخش، کل برنامه‌هایی که در دولت هست، وزارتخانه‌هایی که هست، آموزش و پرورش نیروش را آموزش می‌دهد، آموزش عالی نیروش را آموزش می‌دهد، وزارتخانه‌های دیگر در ارتباط با مسائل هنری، مسایل مربوط به تحقیقاتی، مسایل اقتصادی، بازرگانی، کشاورزی، صنعت، هر چه باشد مربوط به کل سه بخش است، ما نیایم بگوییم آقا! ما می‌خواهیم اهمیت بدهیم به بخش تعاون که $\frac{1}{3}$ اقتصاد مملکت ماست و ما یک وزارتخانه برایش درست کنیم (نایب رییس - وقتان تمام است) یعنی یک وزارتخانه برای یک بخش، بقیه وزارتخانه‌ها احساس می‌کنند درباره تعاونی وظیفه‌ای ندارند و آنها در ارتباط با دو بخش دیگر آن وقت می‌روند فعالیت می‌کنند.

من تقاضا دارم که نمایندگان محترم آنطور که من دارم عرض می‌کنم به این مساله توجه کنند. آن وقت دیدشان فرق خواهد کرد.

والسلام علیکم ورحمة الله

نایب رییس - تعدادی از نمایندگان تقاضای مسکوت ماندن این طرح را کرده‌اند یکی از پیشنهاددهندگان توضیح بدهند، آقای شجاعی فرد بفرمایید.

محمد مهدی شجاعی فرد - بسم الله الرحمن الرحيم

«یاایهاالذین امنوا اطعوا... و اطعوا الرسول و اولی الامر منکم»

مساله حمایت از تعاون را هیچ کس بحث ندارد. یک اقتصاد سالم در یک کشور، در یک جامعه موقمی می‌تواند خوب سلامتی اش را حفظ بکند که یک تعاون و یک بازر سالم باشد و خوشبختانه وزارت تعاون ما هم در حدی که اختیار به او داده شده، کارش را انجام داده. جاهایی که موفق نبوده یا مجلس یا دستگاههای دیگر این اختیارات لازم را به او نداده‌اند.

مساله دوم که من و تعدادی از برادران دیگر پیشنهاد طرح مسکوت را داده‌ایم علتش این بود: با توجه به قانون برنامه دوم که از تبصره (۳۱) تا (۴۲) دستگاههای دولتی سازمان امور اداری و استخدامی را موظف کرده که اصلاح ساختار اداری داشته باشد و تشکیلات اصلاح شده اداری به مجلس بیاورد. یکی از تبصره‌ها دستگاههای دولتی را موظف کرده که در سال اول برنامه این کار را انجام بدهد. مجلس چهارم به دنبال

مصوبه قانون برنامه دوم طرحهای ادغام را پیشنهاد داد. از جمله کشاورزی و جهاد، تعاون و بازرگانی، گمرک و بازرگانی ولیکن عمر مجلس چهارم کفاف نداد و این طرحها به مجلس پنجم منتقل شد که تعدادی از نمایندگان از نو این طرحها را داده‌اند. در این رابطه سازمان امور اداری و استخدامی مشغول شده که پنجشنبه گذشته ریاست محترم جمهوری حضرت آیت... هاشمی رفسنجانی - آید... تعالی - ایشان حتی یک مقداری از کارها را افتتاح کردند و این کار را شروع کردند و بدنبالش تشکیلات کلان مملکتی، اداری دارد آماده می‌شود و گفته شده، ما تحقیق کردیم گفتند که تا (۷-۸) ماه دیگر به مجلس می‌آید. پیشنهاد مسکوت ماندن برای همه ادغامهاست که اگر مجلس محترم، نمایندگان عزیز موافقت بفرمایید دیگر وقت مجلس را نگیریم تا ساختار اداری که (۷-۸) ماه دیگر می‌آید، صبر داشته باشیم که اانشاء... به شرط اینکه البته سازمان امور استخدامی و دستگاههای اداری بر اصلاح ساختار توجه عمیق بکنند که ما این تعداد وزارتخانه نیاز نداریم. ما با (۱۴) وزارتخانه می‌توانیم کشور را بگردانیم به اضافه اینکه در رابطه با وظایف وزارت تعاون، اگر در آن ساختار بخواهد بماند، این باشد که تمام تعاونیها بدون استثناء زیر پوشش وزارت تعاون بیاید، نه اینکه یک تعاون در جای دیگر... ما هم مسئولیت را از تعاون بخواهیم، بعداً وزارتخانه‌های دیگر خودشان کارهای دیگر داشته باشند. من به آیه‌ای که در طلیمه سختم گفتم عنایت داشتیم، با توجه به آن آیه، از طراحان هیچ کس مخالف رد نیست، همه موافق رد هستیم. اگر برای مسکوت ماندن رای دادید ما همه موافقیم. رای هم ندادید بطور کلی بخواهید برای کلیات مطرح بشود، ما موافق رد هستیم و رای به آن چیزی که پیشنهاد کرده‌ایم، نمی‌دهیم. این است که پیشنهاد داریم مجلس محترم عنایت داشته باشد اگر مصلحت دانستید ما با هر دو شکل آن موافق هستیم.

والسلام علیکم ورحمة الله...

نایب رییس - یک مخالف و یک موافق صحبت کنند.

محمد قمی - بسم الله الرحمن الرحيم

من اول از آقای دکتر غفوری فرد تشکر می‌کنم که وقت خودشان را به من دادند.

مطلب دوم اینکه برادران عنایت بکنند، مجلس محترم باید برای دستگاههایی که به مملکت خدمت می‌کند، زمینه بیشتری فراهم بکند. ما اولیاً بحث جهاد، بحث وزارت تعاون، بنیاد شهید، این قبیل ارگانهایی که واقماً در خدمت مردم هستند باید تقویتشان بکنیم. مدتهاست که مساله وزارت تعاون در دوره چهارم و هم این دوره بحث است. وزارت تعاون جزئی از قانون اساسی ماست.

احترام به قانون اساسی بر قوه مقننه و نمایندگان محترم کاملاً ضروری است و یک امر بجایی است. کسانی که قانون اساسی را تدوین کردند یک بخش مهمی از اقتصاد کشور را به امر تعاون اختصاص

بینه در صفحه ۶۸

همایش بزرگ تعاونیهای حمل و نقل

تهران - ۷۵/۶/۱۲

در هفته تعاون سال جاری (۹-۱۶) شهریور همایشی با حضور ریاست محترم مجلس شورای اسلامی، وزیر محترم تعاون ریسس سازمان تامین اجتماعی، جمعی از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی، معاونین وزارت تعاون و راه و ترابری و همچنین تنی چند از مسئولان و مقامات کشور و مدیران اتحادیه‌ها و شرکتهای تعاونی حمل و نقل در محل هتل لاله تهران برگزار شد. در این همایش ریاست محترم مجلس شورای اسلامی، وزیر تعاون و نیز جمعی از مسئولان در خصوص نحوه مشارکت شرکتهای تعاونی حمل و نقل در توسعه کشور و تبیین عملکرد این دسته از تعاونیها، سخنان مشروحی را ایراد نمودند. آنچه در پی می‌آید بخشی از این سخنان است:

متن سخنان حضرت حجة الاسلام والمسلمین ناطق نوری

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی در همایش تعاونیهای حمل و نقل

خداوند بزرگ می‌خواهم که روح عالی آن عزیزان را متعالی گرداند.

بحث در جمع شما به نظر من ابعاد مختلفی دارد که من بخشی از آن را برای بحث فردا می‌گذارم (که بحث تعاون و نقش تعاونیها و جایگاه تعاونیها در نظام ما است) بخشی هم

شاغل) در اتحادیه‌ها و شرکتهای تعاونی حمل و نقل تبریک عرض می‌کنم و به روح بلند امام عظیم‌الشأن بنیانگذار این نظام و شهدای عالیقدر و شهدایی از شما که در ۸ سال دفاع مقدس خالصانه و عاشقانه جانشان را تقدیم اسلام و انقلاب کردند درود می‌فرستم و از

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وصلى... على نبينا و سيدنا ابى القاسم محمد(ص) وصلى... عليه وعلى اهل بيت الطيبين الطاهرين و لعن على اعدائهم اجمعين.
ابتدا هفته تعاون را به عزیزان (عضو و

کار اساسی شما یعنی مسئله حمل و نقل در کشور است که یک ترکیب جالب و جامعی دارید. بخشی از شما کار حمل و نقل مسافر را (در سطح کشور) به عهده دارد (که تعریف خاص و نقش خاص خودش را دارد) و بخشی حمل و نقل مسافر درون شهری را به عهده دارد و بعضی دیگر حمل و نقل مسافر بین شهری را به عهده دارد و برخی نیز بخش حمل و نقل بار و کالا را در کشور به عهده دارد. به هر حال یک مجموعه جامعی هستید که در این گردهمایی از سراسر کشور گرد آمدید.

حتماً شما عنایت دارید، (کما اینکه در آن گزارشهایی هم که داده شد و من نگاه می‌کردم دیدم مورد توجه و عنایت هست) هرگاه بخواهند میزان توسعه و میزان رشد یک جامعه را بسنجند و بیان کنند معیارهایی را برای رشد و توسعه دارند. یکی از آن میزانها و معیارها میزان حمل و نقل کشور است که این یک شاخصه‌ای است که برای اینکه نشان بدهد یک کشور چه اندازه در توسعه موفق بوده است.

یکی از ابزار توسعه که باز خودش میزان هم هست و می‌تواند معرف باشد حمل و نقل کشور هست. جابجا کردن کالا جابجا کردن انسانها و بالاخره در این میدان کارکردن است که خوشبختانه در زمان انقلاب و بعد از پیروزی انقلاب موفقیت‌های بسیار زیادی را در این زمینه داشته‌ایم. زیرا هم رشد کمی و هم رشد کیفی داشته است. من یک آمار مقایسه‌ای در خصوص حمل و نقل قبل از انقلاب و بعد از انقلاب نگاه می‌کردم حقاً قابل مقایسه نیست بهایی که بعد از انقلاب به این بخش داده شده، میزان سرمایه‌گذاری در این بخش و تعاونی‌هایی که برای حمل و نقل تشکیل شده‌اند، بسیار قابل قبول و بسیار گسترده است. لیکن هیچ

کتاب در دل کشور رفتنشان و نفوذ کردنشان چه مسائل اخلاقی، اجتماعی و سیاسی به بار می‌آورد، (آنها هم مزید بر علت می‌شد) به فضل خداوند در این دوره سازندگی با مدیریت خوب دولت به خصوص رئیس دولت، جناب آقای هاشمی رفسنجانی ریاست محترم جمهوری، به موازات رشد و توسعه در بخشهای دیگر، حمل و نقل هم سروسامانی گرفت، و اکنون آن ناهماهنگی‌ها تقریباً تمام شده است. ما در همین تاکسیرانی تهران، مسائل و کشمکشهایی روی همین مسئله داشتیم، (به خصوص که آن مربوط می‌شد با وزارت کشور، در این بخش من حضور ذهن بیشتری را دارم). ولی الحمدلله همه آن معضلات و مشکلات به هر شکلی که بود همه برطرف شد، شکل گرفت، سازمان گرفت و هماهنگی خوبی به وجود آمد.

امروز ما مشکلی به نام ناهماهنگی مثل آن روزها نداریم و می‌بینید یک گردهمایی که تشکیل می‌شود، اتحادیه‌ها و شرکتهای تعاونی همه با هم در هفته تعاون این روح تعاون و این هماهنگی و (روحیه مساعدت و کمک به)

موقعی ما نباید قانع باشیم.

براساس همان حدیثی که برادرمان آقای افشار هم خواندند، هیچگاه نباید دو روزمان یکسان باشد و به همان مقداری که رشد کرده‌ایم قانع باشیم. بنده یادم هست در دورانی که در وزارت کشور بودم (در سال ۶۱ و ۶۲) از طرفی در شرایط بحرانی جنگ نیاز به آن کالاها داشتیم چرا که با زحمت ارز داده می‌شد و کالا وارد می‌شد و به بنادر می‌رسید. در هر حال حمل و نقل یک نظام کامل نداشت و یا اینکه ابزار کافی در اختیار این شرکتهای حمل و نقل نبود، بنابراین کالاها در بنادر متراکم شده بود، از آن طرف چه مشکلاتی را ما داشتیم که کشتی‌ها هم می‌آمدند و روی آب برای تخلیه در نوبت می‌ماندند برای اینکه جای تخلیه کالاها نبود، و بارهای آمده متراکم شده بود، از سوی دیگر در مرکز کشور یا استانها نیاز به کالا داشتیم، بهر حال یک شرایط بحرانی عجیبی راه آن سالها طی می‌کردیم بعداً هم شرکتهای حمل و نقل بیگانه، (کشورهای دیگر گاهی بهر حال می‌آمدند) آمدن آنها و بعد هم بی حساب و

- امروز ما مشکلی به نام ناهم‌نامی نداریم و می‌بینید یک گروه‌هایی که تشکیل می‌شود. اتحادیه‌ها و شرکتهای تعاونی همه با هم در هفته تعاون این روح تعاون و این هم‌نامی و روحیه کمک به همدیگر را دارند که مشترکاً گروه‌هایی تشکیل می‌دهند.

همدیگر را دارند که مشترکاً گروه‌هایی تشکیل می‌دهند، یا آن معضلاتی که ما در حمل و نقل جاده‌ای داشتیم، الان به آن شکل نداریم، الحمدلله وضعیت کنونی انتقال مسافری، حمل و نقل کالا از مراکز مختلف، از بنادر مختلف، خوب رشد کرده و مشکلات رفع شده است و بهر حال این میزان ساخت و ساز بسیار هم که در کشور در حال انجام است (زیرا که آدم وقتی جای جای این کشور می‌رود، می‌بینید که در استانها دارد کار می‌شود) این مصالح پای کار آمده، این سازندگی و توسعه توسط این بخش انجام می‌شود.

ممکن است گاهی مدیر خوبی در یک سدسازی داشته باشیم، در ساختن یک نیروگاه داشته باشیم، در ساختن یک سیلو یا در کارخانه سیمان داشته باشیم، ممکن است اجناس را هم تهیه کرده باشیم، اما این باز کل کار نیست آن که می‌تواند این قوه‌ها را به فعلیت برساند، این بخش حمل و نقل است. اگر این بخش فلج باشد و ملزومات پای کار نرسد حالا اگر هم مدیر داشته باشیم، و هم پول داشته باشیم، هم جنسها تهیه شده باشد، اما همه بالقوه، چنانچه بخواهد به فعلیت برسد باید این‌ها پای کار برسد و اگر بخواهد پای کار برسد، بخش حمل و نقل باید فعال باشد.

بخش حمل و نقل نقش بسیار بالایی را در سازندگی کشور داشته و دارد و ما در بازدیدهایی که از پروژه‌های بزرگ انجام می‌دهیم، حتماً نباید فراموش کنیم که در آن پروژه سهم حمل و نقل سهم بالایی است. این

توفیقات که نصیب شده است، بخشی از آن با همکاری این بخش است و باید قدر بدانیم و به این بخش بنهیم، اعم از شرکتهای خصوصی که حالا در قالب تعاونیها هم کار می‌کنند و هم تعاونیها و بخشهای مختلفی که با هم دارند کار می‌کنند و حمل و نقل کشور را اداره می‌کنند. این مجموعه بسیار حساس است، بطور مثال در مورد مسافرتهای نوروزی ما پایانه‌ها را داریم، که اگر بنا باشد که یک همکاری خوبی بوجود نیاید، می‌تواند یک معضل اجتماعی را موجب شود و اگر همکاری خوبی نباشد می‌تواند یک معضل سیاسی ببار بیاورد. تاکسی‌های ما و تاکسیران‌های ما، اگر اینها هماهنگی و همکاری خوبی را نداشته باشند، می‌تواند در کشور یک مشکلی بوجود بیاید و حتماً الان من به عنوان یک فردی که هم نماینده تهران هستم (که مرکز ثقل کشور هم هست) و هم به عنوان رییس یک قوه عرض می‌کنم که تقریباً از تمام استانها خبر برایمان می‌آید، با حجم عظیم کار تاکسیرانی در کشور و در شهر تهران انصافاً معضل و مشکلی که تاکسیرانها دارند، آنقدر ناچیز است که ما در تاکسیرانی مشکل سیاسی، اجتماعی نداریم و باید بگویم که «کالعدم، النادر کالمعدوم» واقعاً بسیار منظم کار می‌کنند چون بالاخره میدان تاکسی داری و تاکسیرانی میدانی است که اگر بخواهد مشکل به بار بیاورد، راحت ببار می‌آید، بخواهد ناهنجاری در این صنف بوجود بیاید، خیلی میدان ناهنجاری باز است. اما حتماً همکاری بسیار خوبی را دارند، من به عنوان نماینده این مردم واقعاً باید از این آقایان تشکر بکنم، البته در هر

بخشی، در هر صنفی، ممکن است تعداد نفوذی هم وجود داشته باشد، چهار تا ناخلف هم پیدا بشود که به نظر بنده خود شما بهتر از هر کس می‌توانید بشناسید، این چهار تا نفوذی که می‌تواند این صنف را مخدوش و یا خراب کند، خود شما می‌توانید بهتر از همه بشناسید، بهتر از همه برخورد کنید، (که برخورد هم می‌شود خیلی خوب برخورد می‌شود، تا آنجایی که من خبر دارم از نزدیک برخورد قاطعی هم می‌شود که اگر کسی مشکلی ایجاد کند خیلی خوب برخورد می‌شود. اما همان را هم باید صفرش کنیم که مردم ما، این مردمی که شماها هم از همین مردمید، و در جنگ هم با همین مردم بودید و در صلح هم با همین مردم هستید (همه ید واحده و از یک خانواده هستیم) برای این ملت نجیب و بزرگواران باید یک کاری کنیم که واقعاً هر کدام به سهم خودمان مشکلات آنها را حل کنیم و رضایتشان را جلب کنیم و نارضایتی‌هایشان را کم بکنیم، تاکسیران‌های ما خیلی خوب می‌توانند، کما اینکه این کار را هم می‌کنند. پس آن موارد محدود را هم باید به صفر برسانیم. بین شهرها هم، همچنین، منتهی، عنایت داشته باشید، دیروز یک کسی همینطور تصادفی به من گفت: آقا یک شرکتی است که در جایی که ما مسافرت می‌رویم، (بین تهران و آن منطقه فرض ما می‌رویم و می‌آئیم) شما یک تذکری بدهید که اینها یک ساعت مناسبی حرکت بکنند زیرا مثلاً قبل از اذان حرکت می‌کنند و بعد هم دیگر تا آفتاب

در هر توسعه‌ای بهر حال حمل و نقل در آن سهم دارد و هر پروژه‌ای تا حدودی حمل و نقل در آن سهم دارد. و به عنوان یک میزان و علامت برای توسعه کشور و توسعه حمل و نقل مطرح است باید به مشکلات حمل و نقل کشور رسیدگی شود البته خیلی رسیدگی نسبت به گذشته رسیدگی شده است اما هنوز هم کمی مشکل وجود دارد. به نظر من حالا این تعاونیها خیلی کمک می‌کنند وقتی آدم با یک دست فعالیت می‌کند یک دست خیلی صدا ندارد، اما وقتی تعاونی می‌شود، بالاخره (بیدا... مع الجماعه) نصرت خدا پدیدار می‌شود، زیرا که آن ید... عنایت خدا است.

وقتی که با هم می‌شویم و یک صدا می‌شویم و با هم حرکت می‌کنیم بهر حال می‌توانیم نضج بیافرینیم و بسیاری از مشکلات را حل کنیم. این یکی از قواعد تعاون است. مثلاً الان مسئله‌ای دیگر بنام مسئله قطعه یدکی، مسئله لاستیک، نباید کارگزاران حمل و نقل ما داشته باشند، بالاخره اگر کسی می‌خواهد بیاید و در بخش حمل و نقل سرمایه‌گذاری کند باید بررسی شود که چقدر برایش توجیه اقتصادی می‌تواند داشته باشد، چقدر برایش اقتصادی است، زیرا او هم می‌خواهد زندگی اداره بشود، از قبل آن کار چند نفر می‌خواهند اداره بشوند. امروز باید مشکلی به نام قطعه یدکی، و روغن و لاستیک و فلان و این چیزها نباید وجود داشته باشد. واقعاً باید به آن رسیدگی بشود. اگر بنا هست شرکتی، چیزی، کارخانه‌ای واگذار شود بهر حال به افراد تعاونیها که یک مجموعه هستند واگذار شود، مثلاً درباره بخش تعاونی (که فردا یک بحث مفصل درباره آن می‌کنم) واقعاً اگر ما بخواهیم به عدالت اجتماعی برسیم یکی از ابزارش که نمی‌گذارد ثروت یک جا متمرکز شود، تکاثر

آموزشهای اخلاقی و اقتصادی هم حتماً سرمایه‌گذاری کنند و آموزش بدهند. از این فرصت هشت ساعت، بهترین بهره‌برداری را برای رضای خداوند می‌توانید بکنید. نوارهای آموزنده، نوارهای خوب، وقتی که من می‌گویم نوارهای خوب معنایش این نیست که همه‌اش عزاداری و گریه و سینه‌زنی باشد، این را نمی‌خواهم بگویم، شاد هم باشد با نشاط هم باشد، حوصله راننده هم سرنورد، از نوارهای مجاز استفاده بشود و بعد هم بعضی از سخنرانیهای متنوع هم استفاده شود که آنهم کسل‌کننده نشود و به تعبیر خودش پشت فرمان خوابش نگیرد. جمع بین شرع و اخلاق و زندگی و دنیا و آخرت، می‌شود اینکار را انجام داد و به این مسئله بهای لازم داده بشود و به افراد آموزش داده بشود چند تا نکته است که آقایان، جناب آقای شافعی وزیر محترم تعاون اشاره فرمودند که الحمدلله بخشی از آن را فرمودند که حل شده و یا در حال حل شدن است.

به هر حال اگر حمل و نقل در کشور نقش دارد (که دارد) زیرا همانطور که عرض کردم

می‌زند نمی‌ایستند، مسئله نماز مسافرن مشکل دارد.

این ارزشها و این اصولی که ما برایش انقلاب کردیم اینها را همواره توصیه و تاکید کنید. فضای پایانه‌ها باید فضای دینی باشد یک مرکز عمومی وقتی درست می‌شود، مسجدش قبل از هر چیز دیگری ساخته شود و بعد هم فضا فضای اسلامی باشد، وقت نماز اذان گفته بشود، وقت نماز ماشین بایستند و اعلام بکنند که این مقدار وقت نماز است، و حتی اعلام بکنند که برادران و خواهران تشریف بیاورید برای نماز، این تبلیغ، این ارزشها را هم شما رعایت بکنید. اگر در اتومبیل بین شهری نواری گذاشته می‌شود فرصت خیلی خوبی است، اتفاقاً دو ساعت، سه ساعت، پنج ساعت، ۸ ساعت (بسته به مسافتی است که بطور مثال از پایانه تهران می‌خواهد برود) به شیراز برود یک فرصت است. به مشهد برود یک فرصت است. در هر حال لازم است که این آموزش داده بشود، من یکی از درخواستهایم این است. تعاونیها و این اتحادیه‌ها بهر حال در کنار کارهای صنفی و آموزشهای صنفی برای

در برنامه پنجساله دوم به تعاون واقعاً به عنوان یک اصل اساسی قانون اساسی توجه داریم و بها می‌دهیم و قائل هستیم که واقعاً فواید و برکاتش در اجرای عدالت اجتماعی بسیار بالا است و ما باید بهای لازم را به آن بدهیم.

بوجود بیاید و از آن طرف یک دولت نفاخی به وجود نمی‌آورد، تعاونی است. از این طریق توزیع عادلانه صورت می‌گیرد در واقع ما الویت را به تعاونها داده‌ایم. اگر بنا است جایی فروخته بشود (اگر بنا است در چیزی سهمی داده، بشود) تعاونها باید در اولویت باشند. مشکل تسهیلات بانکی آنها برطرف بشود و آقایان بتوانند از تبصره‌هایی که دولت و مجلس برای تسهیلات بانکی تصویب می‌کنند واقعاً بتوانند بدون گیر از این تسهیلات بانکی استفاده بکنند. در زمینه سرمایه‌گذاری حمل و نقل، باید واقعاً به آن رسیدگی بشود و بهای لازم به این موضوع داده بشود. یک موقعی کسی نزد من آمده بود، کامیوندا ری بود، نمی‌دانم حالا این حرف فنی درست است یا درست نیست، شما بهتر می‌دانید، (من می‌گویم) از نظر من این مشکل بود، این مسئله گیر است، حالا این گیر حقوقی است، باید حل بشود، باید حل کنیم. اگر نیاز به قانون دارد برای ما بفرستید ما حل کنیم، نمی‌دانم این برادر درست برای من توضیح داد یا نه. من صورت مسئله را بگویم، واقعاً یک معضل است، اگر درست توضیح داده باشد. یکی از این جوانهای حزب الهی است که حالا در همین رشته حمل و نقل کار می‌کند، کامیونی دارد، او آمده بود می‌گفت که من یک باری را از یک جا زدم برای صاحب باری و آوردم مثلاً تهران، آوردم، در فلان انبار، انبار کالا و الان بیش از بیست روز یا بیست و پنج روز است که این بار تخلیه نمی‌شود. گفتم که حالا

تخلیه کن گفت آخر مقررات اجازه نمی‌دهد که من همینطوری بار آنجا تخلیه کنم و بگویم این مال زید بن عمر است و بروم دنبال کارم، صاحب بار باید بیاید تحویل بگیرد، باری را که من برایش آورده‌ام امضاء بکند، تحویل بگیرد او هم حدود ۲۵ روز، که نیامده تحویل بگیرد، حالا یا مشکل دارد یا مسئله دارد یا هر چیز. به محکمه باید مراجعه کنم به یک جایی مثلاً به وزارت راه، آنجا مراجعه کردیم، رفت، آمد، من حساب می‌کردم که یک جای کار باید ناقص باشد، اگر یک صاحب باری یک بار تصمیم بگیرد حالا بهر حال یک کامیوندا ری یا یک راننده‌ای را اذیتش کند، مثلاً فقط یک اختلاف حساب با هم پیدا کردند یا هر چیز، بنا باشد تحویل نگیرد و راننده باری حمل کرده و بعد هم پانزده روز، بیست روز، یک ماه، یک ماه و نیم، دو ماه، وقتی بنا باشد که این بار تخلیه نشود او از هستی ساقط می‌شود. برود به دایره حقوقی برو و بیای آن و بعد امضاء بدهد، من نمی‌دانم یک چنین چیزی، اصلاً محقق می‌شود یا محقق نمی‌شود؟ (صورت مسئله‌اش هست و یا نه)، بالاخره اگر هست این یک معضل است. والا از هستی ساقط می‌شود، باید یک مکانیزمی ما در این رابطه داشته باشیم، یک روشی و راهی داشته باشیم که اگر چنین است بالاخره، یک جا فصل‌الختم باشد و مسئله حل شود که حق این کسی که آمده در این راه دارد سرمایه‌گذاری می‌کند، چهل سال عمرش را گذاشته، سی سال عمرش را گذاشته و حالا این

طوری به ذلت بیفتد، به تقاضا بیفتد بهر حال می‌بینیم که (این تاخیر) عیب دارد. یعنی انگیزه را برای سرمایه‌گذاری از دست می‌دهد. بهر حال باید به این بخش رسید باید به مشکلاتش رسید، در مجلس شورای اسلامی همانطور که جناب آقای شافعی اشاره فرمودند اولاً به مسئله حمل و نقل به عنوان یک کار جدی و زیربنایی در امر توسعه توجه خاص داشته‌ایم و داریم و در برنامه پنجساله دوم هم به آن عنایت داشته‌ایم و هم به تعاون، واقعاً به عنوان یک اصل اساسی قانون اساسی مان توجه داریم و بهاء هم می‌دهیم و قائل هم هستیم که واقعاً فواید و برکاتش در اجرای عدالت اجتماعی بسیار بالا است و ما باید بهای لازم را هم بدهیم و این یداً... مع‌الجماعه در همین جا ظهور و بروز پیدا بکند.

اگر مشکلی آقایان دارند که این مشکل باید در مجلس حل بشود، یعنی اگر گیر قانونی دارد، نقص قانونی دارد، باید این مسئله در مجلس بهاء داده شده و به آن توجه شود. من خدمت شما به عنوان خدمتگزار مجلس عرض می‌کنم جناب آقای شیرازیون نماینده محترم مشهد و همچنین خانم صدیقی نماینده مردم مشهد که خوشبختانه در خدمتشان هستیم، به فضل خدا اینها تخصص در این امر را هم دارند، کارشناس هستند، مشکلات را هم می‌دانند و در واقع می‌توانند آنجا نقش کارشناس این بخش را ایفاء کنند. از طریق همین برادر و خواهر، از طریق نمایندگان محترم، از طریق تعاون، از طریق خود ما،

- به نظر من حالا تعاونیها خیلی کمک می‌کنند، وقتی آدم با یک دست فعالیت می‌کند یک دست خیلی صدا ندارد اما وقتی تعاونی می‌شود، بالاخره (یدا... مع‌الجماعه) یعنی نصرت خدا پدیدار می‌شود، زیرا که آن یدا... عنایت خدا است.

سخنان آقای سعیدی‌نژاد معاون وزارت راه و ترابری:

من هم در ابتدا وظیفه خود می‌دانم که هم از طرف خودم و هم از طرف وزیر محترم راه و ترابری، که بدلیل مسافرت به خارج از کشور، امکان حضور در این جمع صمیمی و دوستانه بخشی از مسئولان حمل و نقل کشور (که جزء مهم‌ترین بخشها هم هست، یعنی تعاونیهای حمل و نقل) را پیدا نکردند از طرف خودم و ایشان و همینطور از طرف بقیه مسئولین وزارت راه در بخشهای دیگر حمل و نقل، هفته تعاون را خدمت همه دست‌اندرکاران تعاونیها به ویژه تعاونیهای حمل و نقل که هم در تعاونیها کار می‌کنند و هم به نحوی همکاران صمیمی و همراه و رفیق ما در همه ایام هستند تبریک عرض بکنم. آنطور که معلوم است، در این جمع از همه بخشهای حمل و نقل اعم از زمینی و دریایی حضور دارند مخصوصاً حالا بخش دریایی‌اش و مسئله رشته‌هایش که به عنوان یک پدیده جدید و نو و قابل توجه باید در کشور به آن عنایت و توجهی بشود به عنوان بخشی از ناوگان حمل و نقل کشور، که سرمایه قابل توجهی هم در آنجا متمرکز است و مسئولیت و وظیفه این بخش مهم در ارتباط با نوع استفاده از بخشی از راههای ما، قابل توجه است.

من در همین جا فکر می‌کنم که لازم است یادی هم بکنیم از دو تن از دست‌اندرکاران بسیار زحمت‌کش، و عزیز حمل و نقل ما در تعاونیهای حمل و نقل مسافر، مرحوم آذری و

حمل و نقل نقش ویژه‌ای را بعهده دارد و امروز مردانی در اینجا هستند که این مهم را به عهده دارند. من فقط یک عبارت کوچک درباره آنها می‌گویم. برادران شاغل در بخش حمل مسافر و بار، در ایام جنگ تحمیلی یکی از حماسه‌های بی‌نظیر تاریخ جنگ را انجام دادند. به گونه‌ای که فرمانده قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص) (که در آن زمان حضرت آیت... هاشمی رفسنجانی بودند) در نماز جمعه کلمه‌ای را ذکر کردند که همه شما از بر هستید، می‌دانید در یکی از عملیات گسترده جنگ، حمل و نقل نیرو را بر عهده بخش حمل و نقل مسافری کشور گذاشتند و این عزیزان با تمام قوت در بیست و هشت ساعت، چند لشکر را جابجا کردند و شهیدان، بزرگواری را هم تقدیم این انقلاب کردند.

حمل و نقل کشور نیاز بسیار زیادی به ارز دارد، این را همه شما می‌دانید، من چند جمله به اختصار در محضر رییس محترم مجلس عرض می‌کنم که ما نیاز داریم در کمیسیونهای مربوط، هنگام تخصیص ارز، نگاه بالاتری را به بخش حمل و نقل کشور داشته باشند. البته متولی این امر، وزارت محترم تعاون و همینطور وزارت راه و ترابری است که برادر عزیزم آقای سعیدی‌نژاد در اینجا حضور دارند.

وقت را نمی‌گیرم. ضمن دعا و ثنا به محضر مقدس الهی، سلامتی این بزرگواران را برای کشور، مردم و جهان اسلام درخواست می‌کنم.

بالاخره شما پیشنهادهای سازنده‌تان را بدهید و ما از فرصتی که در مجلس هستیم (برای رفع مشکلات اقدام کنیم) ما در مجلس نماینده مردم هستیم، شما موکلین ما هستید، ما وکلای شما هستیم، بهر حال برای رفع مشکلات کشورمان جمع می‌شویم، مجلس شورای اسلامی ایران، جزء پرکارترین مجالس دنیا هم هست، مجلسی که به طور عادی هفته‌ای ۳ روز جلسه علنی‌اش را بجد دارد و در غیر این و در بعد از ظهرها هم کمیسیونهایش فعال است. بهر حال حتی هیچ مجلس فعالی در دنیا هم اینطور پرکار نیست اینطور نیست، (نوعی مجالس در دنیا سالی یک بار تشکیل می‌شوند

فصلی تشکیل می‌شوند) ما آنجا در خدمتتان هستیم، برای رفع مشکلات مردم، ما برای توسعه این کشور در آنجا هستیم، برای برنامه‌ریزی این کشور، اگر مشکلی بود واقعاً احصاء کنید، کار کارشناسی بکنید، اگر گیر قانونی دارد ما در مجلس در خدمتتان هستیم. انشاء... با همکاران عزیزمان بتوانیم این معضل و مشکل را رفع بنمائیم. انشاء...

«والسلام علیکم ورحمة... و برکاته»

دکتر شیرازیان نماینده مردم مشهد در مجلس شورای اسلامی:

... اگر که اساس بنا و قوام یک کشور را در نظام سیاسی و فرهنگی آن بدانیم، در بخش جابه‌جا شدن و شریان‌های حیاتی یک کشور،

مرحوم افشار، که دست اندرکاران حمل و نقل به خدمات این دو برادر عزیز و مرحوم ما آشنا هستند، آنها در سال گذشته در جمع ما بودند و امسال ما وظیفه داریم که راه و وجهتی را که آنها در پیش گرفتند بسیمایم. برای شادی ارواح آنها صلوات ختم کنید. (صلوات حضار)

در اهمیت و ارزش حمل و نقل در اقتصاد کشور، عبارتی که در تریبون نوشته شده در این جایگاه به نظر من عبارت بسیار خوب و کاملی است، با آقای دکتر شیرازیان بحث می‌کردم که رابطه این دو چگونه است، یعنی مادر واقع باید بگوییم که توسعه یا شکوفایی اقتصاد کشورمان موجب پویایی حمل و نقل می‌شود یا به عکس، در واقع جواب، جواب روشنی است و آن این است که این هر دو با هم ارتباط متقابل دارند، یعنی بدون وجود حمل و نقل مناسب که بتواند اقتصاد کشور و نیازهای اقتصادی کشور را در امر توسعه جوابگو باشد، امکان توسعه کشور نیست و همینطور با وجود توسعه کشور حمل و نقل پویا و فعال می‌شود. درست است که ما حمل و نقل را یک فعالیت اجتماعی می‌دانیم، یعنی در واقع ما زمانی که اظهار می‌کنیم حمل و نقل کشور دارای این عملکرد بوده، کم شده یا زیاد شده، به طوری جدی و بطور مستقیم ارتباط دارد به اینکه در بخشهای دیگر اقتصادی کشور به خودی خود چه اتفاقاتی افتاده است. اصلاً امکان ارزیابی این بخش وجود ندارد، یعنی اگر ورود کالا، تولیدات کالا در داخل کشور در یک حجم معینی باشد، بطور طبیعی و قاعدتاً باید آن حجم جابجا شود، اگر امکان جابجایی در کشور وجود داشته باشد، بایستی این جابجایی انجام بگیرد. تا حمل و نقل کشور پویا بشود. جناب آقای رییس مجلس فرمودند ما در گذشته متأسفانه این مشکل را داشتیم که حتی

برای نیازهای داخلی خودمان مجبور بودیم از وسایل نقلیه بیگانه هم استفاده بکنیم، شما در سالهای گذشته شاهد همین مشکلاتی که یک بخشی از آن مشکلات ناشی از جنگ بود و بخشی هم مربوط می‌شد به عدم توسعه لازم در بخش حمل و نقل کشور بودید. ما در گذشته مجبور بودیم از کامیونهای خارجی حتی با شرایط عادی و نه استانداردهای بین‌المللی که لازمه وجود یا حرکت یک کامیون خارجی در یک کشور بیگانه است که ما هم آنها را رعایت می‌کنیم مثل ترانزیت و قانون بازار و چیزهای دیگری که لازم است بدون حتی وجود اینها به لحاظ رفع مشکل داخلی خودمان استفاده بکنیم. امروز بحمد... وضعیت ما طوری است که ما تنها در سال گذشته براساس آمار و ارقام عملیات حمل و نقل کامیونهای ایرانی، در خارج از کشور جدای از اتوبوسها که الان آمارش به همراه ندارم، میزان درآمد یا صرفه‌جویی ارزی‌مان در بخش حمل و نقل جاده‌ای کشور رقم دویست میلیون دلار بوده یعنی بالغ بر پنجاه و شش درصد از عملیات حمل و نقلهای بین‌المللی راه کامیونهای داخلی کشور در سال گذشته انجام داده‌اند و این رقم بحمد... در حال رشد هم هست که این عملیات در دو بخش حمل و نقل ترانزیتی و حمل و نقل داخلی کشور شکل گرفته است. منظورم از حمل و نقل بین‌المللی داخلی حمل و نقلی است که یک سوی آن و یا مبدأ یا مقصد در داخل کشور است و حمل و نقل ترانزیتی حمل و نقلی است که مبدأ آن و مقصد آن کالا در کشور ما نیست، کشور بیگانه‌ای است، از آن بخش در حمل و نقل جاده‌ای در سال گذشته به طور خالص هشتاد میلیون دلار درآمد داشتیم.

ایرانی بود که توانسته بود برای حمل کالاهای ایرانی فعالیت نماید، باز در کنار این امر، این نکته قابل توجه است به لحاظ محدودیتهایی که ما داشته‌ایم، و در واقع شرایط سیاسی، جغرافیایی منطقه که ما از یک طرف بطور کامل در بن‌بست بودیم، بن‌بست در شوروی سابق و همینطور سمت شرقی‌مان هم اساساً تقاضایی برای حمل و نقل وجود نداشت، عمده حرکت ما به سمت غرب و اروپا بود، یعنی بارهای صادراتی ما به آنجا رفت و بارهای وارداتی ما هم از همانجا حمل می‌شد. به خاطر اینکه در واقع در این وضعیت قرار داشتیم. از طرف کشورهای دیگر هم انگیزه نبود برای اینکه بیایند از ایران عبور بکنند، این وضعیت باعث شده بود که محدودیت‌های شدیدی در حمل و نقل بین‌المللی کشور ایجاد بشود که یکی از آن محدودیت‌هایی که ایجاد شده بود، و ما مکرراً هم مطرح کرده بودیم، بحث مربوط به ممنوعیت حمل کالاهای ایرانی توسط کامیونهای ایرانی از مبادی داخلی ترکیه بود، یعنی کالایی ما می‌خریدیم ولی حق نداشتیم، با توجه به شرایط قانونی که در آنجا حاکم بود حمل بکنیم، بحمد... شرایط به کلی عوض شد، یعنی در روز گذشته در کمیسیون محترم راه و ترابری مجلس موافقت‌نامه‌ای را به تصویب رسانیدیم که براساس آن موافقت‌نامه کلیه این ممنوعیت‌ها برداشته شد البته به صورت دو جانبه در سفری هم که آقای اربکان به تهران داشت ما بکلی این ممنوعیت را از دو طرف برداشتیم و امروز کامیونهای ایرانی این اجازه را دارند که اینکار را بکنند.

در هر صورت می‌خواهم عرض بکنم به عنوان یکی از شاخصهای عمده و مهم در بخش حمل و نقل کشور، حمل و نقل

توجهی دارند، سهم ما در این بخش، سهم بسیار خوب و قابل توجهی است و همانطوری که در بحث‌ها بود، آنچه که مهم است ما نیاز به حمایت‌های جدی در این بخش داریم. یکی از مشکلات اصلی ما که مشکل زیربنایی و اصولی است، این است که حمل و نقل کشور در حسابهای ملی، به عنوان خدمات تلقی شده، یعنی وقتی که شما را می‌خواهند مقایسه کنند با مثلاً فرض کنید یک تجارت، یا کارهای مثل هتل‌داری یا کارهایی از این قبیل که جزء کنار خدماتی است، حمل و نقل کشور نیز در بخش عمده‌ای از این مشکلاتی که الان مطرح می‌شود در زمینه دادن اعتبارات و یا سهم ارزی، به همین نکته اصلی، برمی‌گردد یعنی جایی مثل کشاورزی، مثل صنعت، که در یک موقعیت برتری قرار دارند و از نظر دادن امکانات و خدمات در بخشهای مختلف، اصلاً از یک تعریف ویژه‌ای برخوردار است. یعنی وقتی که بخش کشاورزی کشور امروز وام بخواهد، از میزان بهره و یا در واقع کارمزد بانکی خیلی کمتری برخوردار است.

این نکته را عرض کردم که توجه به آمار و ارقامی که داریم، درآمدهای ارزی حتماً صرفه‌جویی ارزی بخش حمل و نقل جاده‌ای کشور برحسب محاسباتی که ما داریم، دوپست میلیون دلار بوده و این رقم در بخش درآمدهای غیرنفتی کشور در ردیف چهارم و پنجم باید قرار بگیرد، در حالی که حمل و نقل را به عنوان خدمات تلقی می‌کنند، یعنی امروز مثلاً اگر کسی بخواهد پفک تولید کند به راحتی به عنوان یک صنعت از تسهیلات بیشتری برخوردار می‌شود، تا بخواهد مثلاً فرض کنید وامی بگیرد و یک پایانه‌ای در یک جایی بسازد یعنی شما مشکل اصلی‌تان در

را ناوگان خودی پوشش می‌دهد و این نشان می‌دهد که به نظر من، بحمد... در بخش حمل و نقل کشور، چه در بخش مسافری (که حالا بخش مسافری هم، یک رقم قابل توجهی است) فکر می‌کنم، در سال گذشته بالغ بر پنج هزار اتوبوس به کشورهای خارجی فرستادیم، که از پنج هزار سفر اتوبوس، بالغ بر ۹۵٪ آن، اتوبوس‌های ایرانی بودند، و این یک منبع بسیار خوبی است برای درآمدهای ارزی یا صرفه‌جویی ارزی، حالا بخشی از آن که ایرانیها می‌خواهند بروند، صرفه‌جویی ارزی است، و آن بخش دیگر هم که از مسافر خارجی بدست می‌آید، درآمد ارزی است. با این توضیح و با این محاسبه سرانگشتی، در واقع می‌توان ادعا کرد که سهم درآمد حمل و نقل کشور، از درآمدهای ارزی، در ردیف چهارم و پنجم باید قرار بگیرد، یعنی بعد از درآمدهای غیرنفتی، درآمدهایی مثل فرش، پسته یا فولاد، که امروزه یک سهم قابل

بین‌المللی جاده‌ای ما از چین سهمی برخوردار بوده است، این امر با توجه به این نکته هست که ما در بخش حمل و نقل صادراتی‌مان در سالهای گذشته یک تحرک بسیار جدی و جدیدی داشتیم در حمل و نقل وارداتی‌مان هم حرکت‌های خوبی را داشتیم ولی در بخش صادرات به خاطر اینکه توسعه صادرات کشور در طول سالهای گذشته به بیش از سه یا چهار برابر سالهای اول شروع سازندگی بوده اغلب اینها را ما توانسته‌ایم توسط ناوگان خودی جواب بدهیم، باز بد نیست عرض بکنم ما در گذشته یک میلیارد دلار صادرات داشتیم که بخش عمده‌ای از این هم توسط کامیونهای خارجی حمل می‌شد. اما امروز چهار میلیارد یا بالغ بر چهار میلیارد دلار صادرات داریم که بخش عمده‌ای از آن توسط ناوگان خودی حمل می‌شود، البته سهم حمل و نقل جاده‌ای در مجموع حمل و نقل بین‌المللی نسبت به دریافت کمتر است، ولی آنچه که هست، آن

حضرت محمد(ص): کسی که مال حرامی بدست آورد خداوند از او هیچ صدقه و عتق و حج و عمره‌ای را نمی پذیرد و خدای عز و جل بد تعداد اجر این اعمال برای او گناه می نویسد و آنچه که بعد از مرگ او باقی بماند توشه او به سوی آتش می گردد و کسی که به مال حرام دسترسی پیدا کند و آن را از ترس خدا ترک نماید، زیر سایه رحمت و محبت خدا قرار می گیرد و دستور داده می شود که داخل بهشت گردد.

نماز،

تطهیر قلب،

تهدیب نفس،

کلید بهشت

در خصوص شرط قبولی نماز مناسب است بعضی از اموری را که در کتب احادیث مانع قبولی نماز شمرده شده و ما به آن دسترسی پیدا کردیم ذیلاً بیاوریم:

در بعضی از احادیث اموری تا مدت چهل روز و در بعضی دیگر تا زمان توبه و در برخی دیگر بطور مطلق مانع پذیرش نماز به حساب آمده است از قبیل:

۱- خوردن مال حرام: از پیامبر عظیم الشان اسلام نقل شده است که: «خداوند متعال ملکی دارد که هر شب در پشت بام بیت المقدس ندا می دهد کسی که مال حرام بخورد خداوند از او هیچ صرف و عدلی را نمی پذیرد. منظور از (صرف) نمازهای نافله و از (عدل) نمازهای واجب است» (۴)

همچنین از آن بزرگوار نقل شده است: «کسی که یک بار لقمه حرام بخورد چهل شبانه روز نماز او قبول نمی شود و هکذا چهل روز دعای او مستجاب نمی گردد و هر گوستی که غذای حرام آن را برویاند آتش به آن سزاوارتر است و برآستی تنها یک لقمه غذا گوشت را می رویاند» (۵)

باز رسول خدا صلی... علیه و آله در آخرین خطبه خود که در اواخر عمر در مدینه ایراد فرموده چنین گفته است: «و من اکتسب مالا حراما لم یقبل الله منه صدقة و لا اعتقا و لا حجاً و لا اعماراً او کتب الله عز و جل بعدد اجر ذلک اوزاراً و ما بقی منه بعد موته کان زاده الی النار و من قدر علیها و ترکها فحاقه... کان فی محبة... و رحمته و یومره الی الجنة»

امام صادق(ع): کسی که خداوند از او یک نماز را قبول کند او را عذاب نمی نماید و کسی را که یک عمل نیک از او پذیرفته کیفر نمی دهد.

از: حجة الاسلام قهرمانی

کسی که خداوند از او یک نماز را قبول کند او را عذاب نمی نماید و کسی را که یک عمل نیک از او پذیرفته کیفر نمی دهد. (۲)

۳- انجام دادن یک نماز تام و کامل موجب قبولی سایر نمازها معرفی شده آنجا که زراره از امام باقر علیه السلام نقل می کند: «هنگامی که شخص یک نماز تام بجا آورد تمامی نمازهایش پذیرفته می شوند اگر چه تام و کامل نباشند و هرگاه همه نمازها را فاسد نماید چیزی از نماز او پذیرفته نمی گردد نه نماز نافله و نه نماز فریضه برای او نوشته نمی شود و نماز نافله فقط بعد از قبولی نماز فریضه مورد قبول واقع می شود و اگر شخصی نماز فریضه را بجا نیاورد نافله از او پذیرفته نمی شود و نماز نافله تشریع گردیده است برای اینکه آنچه را که از نماز واجب از بین رفته آنرا تتمیم و تکمیل نماید.» (۳)

در مورد شرایط قبولی مطلق اعمال در بعضی از روایات منقول از ائمه اطهار علیهم السلام قبولی نماز شرط قبولی سایر اعمال معرفی شده است: بعنوان نمونه چند حدیث ذیلاً آورده می شود:

۱- «قال الصادق علیه السلام: اول ما یحاسب به العبد الصلاة فان قبلت قبل سایر عمله وان ردت ردّ علیه سایر عمله» نخستین عملی که بنده خدا در خصوص آن مورد محاسبه قرار می گیرد نماز است پس اگر نماز پذیرفته شد اعمال دیگر او هم پذیرفته می شود و اگر نماز او مردود شد اعمال دیگرش نیز مردود خواهد شد. (۱)

۲- «قال ابو عبد الله علیه السلام من قبل الله منه صلاة واحدة لم یغدبه و من قبل منه حسنة لم یغدبه» حضرت امام جعفر صادق(ع) فرمود:

- از پیامبر عظیم‌الشان اسلام نقل شده است که: خداوند متعال ملکی دارد که هر شب در پشت‌بام بیت‌المقدس ندا می‌دهد کسی که مال حرام بخورد خداوند از او هیچ صرفه و عدلی را نمی‌پذیرد. منظور از صرفه نمازهای ناله و از عدل نمازهای واجب است.

«عن ابی الصحاری عن ابی عبدالله علیه‌السلام قال: سألته عن شارب الخمر فقال لا يقبل الله منه صلاة مادام فی عروقه منہ شیء.»

ابی الصحاری می‌گوید که امام صادق علیه‌السلام درباره شارب الخمر سؤال کردم، فرمود: مادامی که در رگهای او چیزی از شراب باقی هست خداوند نمازی را از او قبول نمی‌کند. (۸)

«عن الصادق علیه‌السلام عن آباءه فی وصیة النبی صلی‌الله علیه و آله لعلی علیه‌السلام قال یا علی شارب الخمر کعابد و ثن، یا علی شارب الخمر لا يقبل الله صلاته اربعین يوماً فان مات فی الاربعین مات کافراً.»

حضرت امام صادق علیه‌السلام از پدران بزرگوارش نقل می‌کند که در وصیت پیامبر عزیز اسلام به حضرت علی علیه‌السلام چنین بوده است: یا علی شارب الخمر همانند کسی است که بت می‌پرستد یا علی خداوند نماز شارب الخمر را چهل روز قبول نمی‌نماید و اگر در داخل این چهل روز بمیرد کافر از دنیا رفته است. (۹)

۱- وسائل الشیعه جلد ۳ صفحه ۲۲

۲- وسائل الشیعه جلد ۳ صفحه ۲۲

۳- وسائل الشیعه جلد ۳ صفحه ۲۰

۴- سفینة البحار جلد ۱ باب اکل

۵- سفینة البحار جلد ۱ باب حرم

۶- ثواب الاعمال و عقاب الاعمال صفحه ۳۳۴

۷- ثواب الاعمال و عقاب الاعمال صفحه ۲۹۲

۸- وسائل الشیعه جلد ۱۷ صفحه ۲۴۲ و ۲۶۳

۹- وسائل الشیعه جلد ۱۷ صفحه ۲۵۵

شراب چهل روز یا مطلقاً مانع قبولی نماز می‌گردد روایات زیادی نقل شده و ما قبلاً چند نمونه از آنها را آورده‌ایم در اینجا هم چند حدیث دیگر اضافه می‌شود:

«عن عمار بن موسی عن ابی عبدالله علیه‌السلام قال سئل عن الرجل اذا شرب المسکر ما حاله؟ قال لا يقبل الله صلاته اربعین يوماً و لیس له توبه فی الاربعین وان مات فیها دخل النار» عمار بن موسی می‌گوید که از حضرت امام صادق علیه‌السلام درباره مردی که شراب خورده بود سؤال شد که حال او چگونه خواهد بود؟ فرمود: خداوند نماز او را چهل روز قبول نمی‌نماید و در این چهل روز او توبه ندارد و اگر در آن مدت بمیرد داخل آتش می‌شود. (۷)

- امام باقر (ع): هنگامی که شخصی یک نماز تام بجا آورد تمامی نمازهایش پذیرفته می‌شوند.

و کسی که مال حرامی بدست آورد خداوند از او هیچ صدقه و عتق و حج و عمره‌ای را نمی‌پذیرد و خدای عزوجل به تعداد اجر این اعمال برای او گناه می‌نویسد و آنچه که بعد از مرگ او باقی بماند توشه او بسوی آتش می‌گیرد و کسی که به مال حرام دسترسی پیدا کند و آن را از ترس خدا ترک نماید زیر سایه رحمت و محبت خدا قرار می‌گیرد و دستور داده می‌شود که داخل بهشت گردد. (۱)

۳- آشامیدن مسکرات: در مورد اینکه

تعاونی‌ها و حضور گسترده‌تر در نمایشگاه‌ها

شرکت بازرگانی علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مستقل جامع علوم انسانی

سالن شماره ۲۷ بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی تهران شاهد همایشی بزرگ با حضور دهها شرکت تعاونی مختلف از سراسر کشور بود.

این شرکتهای تعاونی با همکاری وزارت تعاون و با استفاده از کمکها و تسهیلاتی که در اختیار آنان قرار گرفته بود، گوشه‌ای از توانمندیهای این بخش مهم اقتصادی را در معرض ارزیابی.

هزاران بازدیدکننده کنجکاو و مشتاق قرار دادند تا به وضوح اعلام کنند با همیاری، تعاون و مشارکت می‌توان گستره وسیع سازندگی را به شایستگی پیمود و این واقعیت را آشکار کرد که تشکلهای تعاونی به عنوان یک ضرورت در چرخه اقتصاد و صنعت قادر به ایجاد تحولات چشمگیر در زمینه‌های تولیدی و صنعتی می‌باشند.

تعاونیهای شرکت‌کننده در بیست و دومین نمایشگاه بازرگانی تهران که در سالن وزارت تعاون حاضر بودند محصولات متعددی را در معرض بازدید حاضران در نمایشگاه قرار دادند.

تنوع محصولات عرضه شده در این تعاونیها و اتحادیه‌های تعاونی به گونه‌ای بود که سلیقه‌های مختلف را تامین می‌نمود و همین موضوع باعث شد تا در دوران برپایی این

همایش بازرگانی بین‌المللی، سالن ۲۷ یکی از پربیننده‌ترین و در عین حال پرطرفدارترین سالنها باشد.

حضور تولیدکنندگان لوازم خانگی با محصولات گوناگونی همچون یخچال، اجاق‌گاز، لوازم آشپزخانه و همچنین مشارکت فعالانه شرکتهای تعاونی تولیدی قطعات صنعتی و صنایع فلزی، الکتروموتور، ترانسفورماتور، ذوب فلزات، صنایع چوب و تولیدکنندگان قطعات اتومبیل و بسیاری از تعاونیهای خدماتی و تولیدی دیگر سالن وزارت تعاون را به مجموعه‌ای متنوع و پربیننده تبدیل کرده بود.

از دیگر نکات بارز و قابل توجه در سالن بخش تعاون، نوآوری، تنوع و غرفه آرایبی مناسب دست‌اندرکاران و غرفه‌داران برای عرضه تولیدات و محصولات تعاونیها طی زمان برگزاری بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی بازرگانی تهران بود. در عین حال، و در ورای محصولات عرضه شده در نمایشگاه، دستان پرتوان خیل عظیم تعاونگران به خوبی قابل رویت بود. تعاونگرانی که با تلاش و جدیت برآند تا علاوه بر حضور در میداين و عرضه‌های تولید، بنیانهای تازه‌ای را در جلب مشارکتهای مردمی و توسعه اقتصادی کشور پی‌ریزی نمایند.

مدیر اتحادیه تعاونی فرهنگیان کشور در گفتگو با ما فعالیت اتحادیه را اینگونه تشریح می‌کند: «ما سهامدار» چهار کارخانه» هستیم، کارخانه فرش فیروزه در شیراز، کارخانه موتورسیکلت‌سازی در میبد یزد، کارخانه موادغذایی در جیرفت کرمان و کارخانه پتوبافی در بروجن».

این اتحادیه بیش از یک میلیون نفر عضو

فرهنگی دارد و محصولات تولید شده عمدتاً به صورت تقسیطی در اختیار همین فرهنگیان قرار می‌گیرد، بطور مثال تولید فرش و واگذاری آن به فرهنگیان از جمله اقدامات اتحادیه است.

مدیر این اتحادیه در مورد تسهیلات دریافتی از وزارت تعاون می‌گوید: این تسهیلات عمدتاً تسهیلاتی وامی و بانکی هستند که برای ما بسیار گره‌گشاست و باعث گسترش ارایه خدمات به انبوه اعضای تعاونی ما می‌شود.

در غرفه شرکت تعاونی سراماسازان تهران پای صحبت مهندس بیت‌الهی یکی از مسئولین این تعاونی نشستیم:

«وزارت تعاون برای برگزاری نمایشگاههای داخلی و خارجی به یاری ما می‌آید ما اکنون شش سال است که در نمایشگاههای کشورهای عربی حوزه خلیج فارس شرکت می‌کنیم و نتایج خوبی نیز گرفته‌ایم»

این شرکت تعاونی دارای ۴۰۰ عضو فعال است که به کار تولید ماشین‌آلات بستنی‌سازی، یخچالهای خانگی، یخچالهای صنعتی و سایر وسایل و دستگاههای برودتی نظیر دستگاههای تهویه و سردسازی اشتغال دارند.

یکی از نکات قابل توجه در این سالن، حضور مسئولان وزارتخانه‌ها و نمایندگان مجلس شورای اسلامی در این سالن و بازدید از اقدامات شرکتهای تعاونی بود. مدیر تعاونی سراماسازان از اینکه این افراد به شکل گسترده‌ای از سالن آنها بازدید کرده‌اند و غرفه‌داران توانسته‌اند مسایل و مشکلات خود را با آنان در میان بگذارند بسیار خوشحال است و این کار را نتیجه بخش قلمداد می‌کند.

دست‌اندرکاران یکی از واحدهای تعاونی تولیدی حضور آقای مهندس شافعی وزیر تعاون در این سالن را یکی از عوامل دلگرمی غرفه‌داران می‌داند و می‌گوید: «بدون شک شرکت همزمان تعاونیهای متعدد در این نمایشگاه بسیار باشکوه خواهد بود و مراجعه دست‌اندرکاران به این سالن تاثیرات مثبتی باقی می‌گذارد».

آنها معتقدند سرمایه‌گذاری وزارت تعاون در برپایی چنین همایشهایی اقدام قابل قبول و موثری است که باید به هر شکل تداوم پیدا کند.

تعاونیها و چشم‌اندازهای امیدبخش

در حال حاضر تعاونیها توانسته‌اند علیرغم محدودیتهایی که وجود دارد گامهای موثری را در راه تولید و توزیع بردارند. همین موضوع باعث شده است که نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی با آگاهی از این دستاوردها ادامه کار وزارت تعاون و تعاونیها را به شکل موجود مورد توجه قرار دهند و به استقلال آن تاکید ورزند.

بخش تعاونی با عملکرد مثبت خود در طی سه سال اخیر راهبردهای تازه‌ای را پیش‌روی اقتصاد کشور قرار داده است. این بخش با هدف جلوگیری از تمرکزگرایی در بخش دولتی و همچنین ممانعت از متورم شدن بخش خصوصی هویت خود را آشکار ساخته است. تجمع سرمایه‌های اندک مردمی در بخش تعاون اکنون توانسته است چشم‌انداز امیدبخشی را ترسیم نماید.

این موضوع از چشم بازدیدکنندگان نمایشگاه بیست و دوم دور نمانده است. محسن ربانی لیسانس علوم اجتماعی و فعال در بخش صادرات و واردات به خبرنگار مجله

برگزارکنندگان نمایشگاه در سالن وزارت نیز

تعاون مطرح می‌شود.

با این وجود مردم تولیدات این بخش بزرگ اقتصادی را باور کرده‌اند و موضوع عادلانه بودن قیمت‌ها، انتخاب آنها را شکل داده است. آبرامیان در همین مورد می‌گوید: «شهروندان ترجیح می‌دهند کالاهای مقرون به صرفه را خریدار کنند به ویژه آنکه از کیفیت آن نیز با خبر باشند».

غرفه‌های ویژه محصولات خانگی و طرفداران فراوان

شرکتهای تعاونی تولیدی که در زمینه ساخت وسایل خانگی فعالیت دارند در سالن وزارت تعاون شاهد استقبال چشمگیر مردم بودند. این غرفه‌ها حتی در مقایسه با غرفه‌های مشابه در سالنهای دیگر از بازدیدکنندگان بیشتری برخوردار بود. به هر حال جذابیت شیوه تعاونی در نظر عموم چنین حالتی را پیش آورده بود. مسئول غرفه نوین گاز تولیدکننده اجاق فردار و اجاق گاز معمولی، حجم استقبال از غرفه‌های لوازم خانگی و غرفه‌های شرکتهای فرش ماشینی را بسیار زیاد دانست و گفت: استفاده وسیع عمومی در این تولیدات باعث گستردگی بازدیدکنندگان از این غرفه‌ها است.

وی می‌افزاید: «امسال نسبت به سال گذشته تولیدات نمایشگاه به لحاظ کمی و کیفی بالاتر رفته است ولی برای اشباع شدن بازار، تولیدکنندگانی نیاز به پشتوانه بیشتری هستند.» بازدیدکننده‌ای که شغل خود را مهندس برق عنوان می‌کند معتقد است با رشد و گسترده شدن شرکتهای تعاونی در چند سال اخیر تشکیل وزارتخانه‌ای به عنوان وزارت تعاون یک ضرورت بوده و علت آن را ایجاد

وی اضافه می‌کند: اگر قطعه‌سازان ما این چنین تولیداتی را ارائه نمی‌کردند، نرخ قطعات خودرو برای مصرف‌کنندگان بسیارگران تمام می‌شد.

این تعاونی و بسیاری از تعاونیهای دیگر پس از تهیه و واگذاری موادخام به تولیدکنندگان، قطعات تولید شده را دریافت و توزیع می‌کنند.

مسئول این غرفه اعلام می‌کند: برای تهیه مواد اولیه نیاز به سرمایه‌های زیادی است که صندوق تعاون در این زمینه ما را یاری می‌دهد.

اما یکی از بازدیدکنندگان سالن تعاون که خود را دانشجوی مهندسی عمران معرفی می‌کند می‌گوید: در حال حاضر برای تولیدکنندگان جزء و کارگاههای کوچک که تولیدات محدودی دارند بهترین اقدام تشکیل تعاونی است تا از طریق هدایت و فعالیت گسترده در بخشهای مختلف تهیه مواد اولیه، تولید، بازاریابی و فروش، میزان قابل توجهی از قیمت تمام شده کالا کاهش یابد و در زمان نیز صرفه‌جویی شود.

آبرامیان مسئول غرفه شرکت تعاونی تلفنکاران با اشاره به اینکه تولیدات آنها شامل ظرفیت ۲ خط شهری تا ۶ خط داخلی و ۲۰۰۰ شماره داخلی است گفت: ما سوئیچ شهری بالاتر از ۲۰۰۰ شماره تولید می‌کنیم که شرکت مخابرات متقاضی تولیدات ماست. وی خاطر نشان می‌کند ۲۰ تا ۳۰ درصد از مواد اولیه مورد نیاز آنها از خارج وارد می‌شود و برای وارد کردن این میزان محصول با مشکلات ارزی و مشکلات سیستم بازرگانی و محدودیتهای دیگر روبرو هستند.

این موضوع از سوی برخی دیگر از

«توان بالقوه تعاونیها در کشور بسیار بالا و غیر قابل توصیف است و اقدامات آنها در بخش اقتصاد یک حرکت جدی برای تولید و ایجاد فرصت شغلی در کشور است»

وقتی دیدگاه وی را در مورد نمایشگاه بین‌المللی بازرگانی تهران و سالن ویژه وزارت تعاونی جویا می‌شویم می‌گوید:

«به نظرم این سالن توانسته است جمعیت زیادی را جذب کند با این وجود امیدوارم که افراد متخصص توانسته باشند بازدید و برداشت مفیدی از این مجموعه داشته باشند.»

وی با اشاره به ارتباط خود با واحدهای تولیدکننده بخش تعاونی عنوان می‌کند: ارزیابی کلی از کیفیت تولیدات این بخش مثبت است و تهیه آن برای مصرف‌کنندگان دارای توجه قابل قبولی است.

تعاونی زمینه‌ساز کاهش قیمت تمام شده محصولات

در غرفه تعاونی سازندگان گلگیر و رادیاتور تهران با مسئول این غرفه گفتگو می‌کنیم او می‌گوید: «این تعاونی حدود ۸۰۰ عضو دارد و حدود ۵۰ الی ۶۰ عضو تولیدی دارد که قطعات را تولید و عرضه می‌کنند».

در میان تولیدات این غرفه به محصولات متنوعی نظیر لوازم بدنه اتومبیل‌های پیکان، نیسان و خودروهای سنگین مثل کامیون بر می‌خوریم همچنین انواع رادیاتور اتومبیل‌های سنگین و سبک در این مجموعه به چشم می‌خورد.

مسئول غرفه به ما می‌گوید: «یک قطعه کاپوت «بیوک» یا «بی‌ام‌و» ۶۰۰ هزار تومان خرید و فروش می‌شود در حالی که یک قطعه کاپوت پیکان را ما با قیمت ۶ تا ۷ هزار تومان

بسته‌بندی شده، نوسانات شدید بازار، عدم یکنواختی عرضه و قیمت مواد اولیه دچار مشکلاتی هستیم.

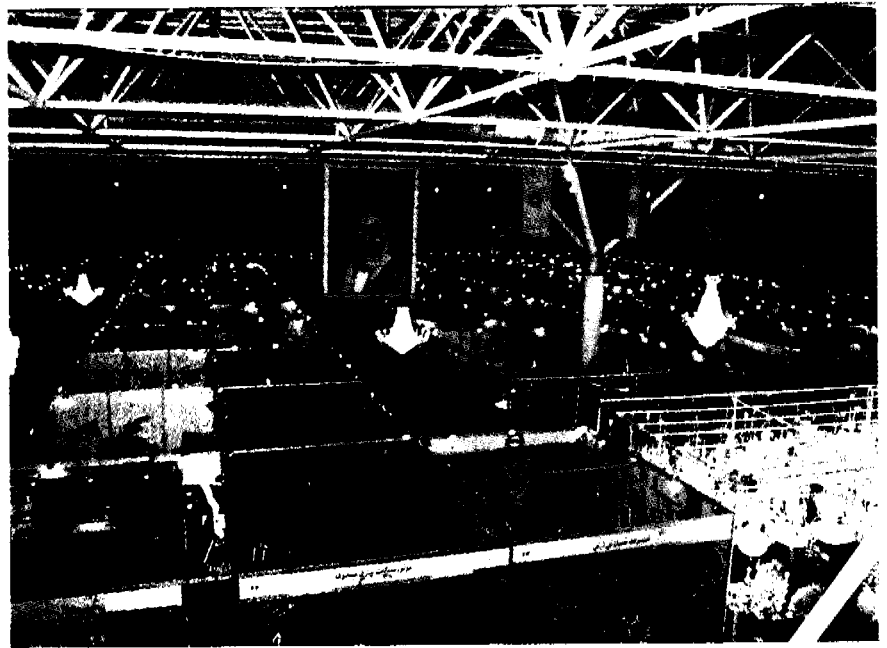
از سوی دیگر گرانی هزینه حمل و نقل کالا برای توزیع محصولات و بعد مسافت از دیگر دشواریهای کار این مجموعه است.

مدیر بخش تولید اتحادیه امکان در مورد موقعیت صنایع غذایی در بازار گفت متأسفانه به جای آنکه به سمت صنعتی شدن پیش برویم در جهت کارگاهی شدن حرکت کرده‌ایم و رشد واحدهای کوچک تولید مواد غذایی عمدتاً زمینه‌ساز استفاده از شیوه‌های غیرصنعتی است.

وی خاطر نشان کرد که تعدد و کثرت اعضای تعاونیها و کلان بودن تشکیلات آنها معمولاً مانع از افت تولید بوده و به همین علت تعاونیهای مصرف که عمدتاً مسئولیت تامین مواد غذایی اعضا را به عهده دارند در پی یافتن راههایی با ویژگی برخورداری از توجه اقتصادی هستند.

به هر ترتیب نمایشگاه بین‌المللی بازرگانی تهران، بیست و دومین دوره خود را با حضور چشمگیر بخش تعاونی به پایان رسانید به گونه‌ای که امسال برخلاف سالهای گذشته مساحت زیادی را به غرفه‌های داخلی اختصاص داد تا به این ترتیب از یک سو آخرین دستاوردهای دو برنامه اول و دوم را در ماههای پایانی فعالیت دولت خدمتگذار ارایه کند و از سوی دیگر گرایش خود را به فعال شدن تولید، صنعت، خدمات و بازرگانی بخش تعاون در اقتصاد کشور نشان دهد.

به امید آنکه این روند طی سالهای آتی ادامه پیدا کند و در نمایشگاه بیست و سوم شاهد حضور گسترده و فعالتر بخش تعاون باشیم. انشاء...

که کار یک شرکت تعاونی از شهر اصفهان بود در کنار محصولاتی نظیر آن، نظر بینندگان خارجی را نیز به خود جلب نمود. یک بازدیدکننده آلمانی نمایشگاه که از دیدن چنین محصولی حیرت زده شده بود به خبرنگار ما اعلام کرد قیمت گذاشتن بر روی چنین کالایی آسان نیست.

در ادامه گفت و شنودهای خود به غرفه اتحادیه مصرف کارکنان امکان رفته و با مدیر واحد تولیدی این اتحادیه گفتگو می‌کنیم.

مدیر این واحد تولیدی می‌گوید: «عمده فعالیت‌های این واحد تولیدی تامین مایحتاج عمومی کارگران است. این اتحادیه ۵ میلیون نفر عضو دارد و می‌تواند نیازهای ۱۰ میلیون نفر را تامین کند.

کارخانه‌های این شرکت تعاونی در چهار شهر تهران، تبریز، اراک و اهواز پراکنده است و بیش از ۸۰ درصد محصولات آنان جذب تعاونیهای کارگران می‌شود. وی در زمینه مشکلات این شرکت وسیع و گسترده گفت: «متأسفانه در حال حاضر ما در زمینه قیمت مواد

نظم سازمانی برای کار تولیدی، خدماتی و فعالیتهای بازرگانی می‌داند.

این بازدیدکننده می‌گوید: وزارت تعاون باید شرکتهای تعاونی روستایی و کشاورزان و شاغلان در بخش صنایع دستی را بیشتر جذب کند چرا که صنایع روستایی ما اکنون با دو مشکل روبرو هستند فقدان سیستم در حرفه‌های موردنظر و آشنا نبودن آنها با معیارها و اصول بازار.

وی خاطر نشان می‌کند که وزارت تعاون ضرورت دارد که به موضوع سازماندهی و آموزش آنها توجه داشته باشد تا با ایجاد هماهنگی در کار آنها، صنایع روستایی پویاتر و سازنده‌تر باشد.

از میان کارهای هنری ارائه شده، یکی از موارد پر استقبال و پربیننده در نمایشگاه بین‌المللی و در سالن وزارت تعاون، نمایش یک میز بزرگ چوبی (یک تکه) با منبت‌کاری بود که تولیدکننده آن که به شکل هنرمندانه‌ای آن را خلق کرده بود اعلام نمود در طی سه سال آن را ساخته است و مبلغ فروش آن را ۴۰۰ میلیون ریال عنوان می‌کرد. این محصول

یادداشت‌های شوق‌انگیز جمعی از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی

در دفتر یاد بود سالر بخش تعاونی در بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی تهران

در طول برپایی بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی تهران جمع‌کنیری از اقشار مردم و شخصیت‌های سیاسی، اقتصادی و مسئولان اجرایی کشور از سالن اختصاصی وزارت تعاون دیدن کردند و دستاوردهای وزارت تعاون و تعاونی‌های تحت پوشش این وزارتخانه را مورد بازدید قرار دادند. از جمع بی‌شمار دیدارکنندگان از غرفه تعاون، گروهی به رسم یاد بود و از باب تشویق و تذکر در دفتر یاد بود تعاون در بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی تهران مواردی را به رشته تحریر درآوردند که از جمله آنها جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی بودند که با یادداشت‌های شوق‌انگیز و امیدآفرینشان رهنمودهای مفید و سازنده‌ای را ارائه نمودند. در این مجموعه مختصر برخی از این نظرات و نکات را به نظر ارجمندتان می‌رسانیم.

آقای مداحی نماینده مردم الیگودرز:

(ضمن تشکر از مسئولین محترمی که این نمایشگاه را ترتیب داده‌اند) در واقع وقتی انسان این نمایشگاه را می‌بیند به وجد می‌آید، برای اینکه می‌بیند چطور ابتکارات مردم ما در کنار تکنولوژی روز خودش را نشان می‌دهد.

تعاون در قانون اساسی به عنوان رکن سوم اقتصاد ما مطرح است یعنی ما می‌توانیم بوسیله تعاون مشارکت ملی را داشته باشیم و در رشد و شکوفایی و توسعه کشورمان تلاش کنیم، بدین جهت تعاون در واقع یک حرکتی بوده که بیشترین اقشار مردم می‌توانند از آن استفاده بکنند و در عصر سازندگی می‌توانند از آن بهره‌گیرند. بهر حال، یک زمانی مردم ما در جبهه‌های جنگ و در پشت جبهه‌ها جمع می‌شدند و حالا که عصر سازندگی است مجرای حضور و مشارکت مردم تعاون است و اگر ما بتوانیم تعاونی‌ها را، توسعه بدیم و تقویت کنیم در واقع از همه مردم در امر سازندگی و توسعه دعوت کرده‌ایم.

آقای سیدمصطفی هاشمی ویسه نماینده مردم شهر بابک:

همانطوری که در قانون اساسی آمده است امور اقتصادی دارای سه بخش است: بخش خصوصی، بخش دولتی و بخش تعاون که به نظر من در بخش تعاون با توجه به خصوصیات ویژه‌ای که دارد در مورد توسعه و سازندگی کشور بهتر از بخش‌های دیگر می‌شود سرمایه‌گذاری، فعالیت و اقدام کرد و کلاً تجربه‌ای که بعد از انقلاب بدست آمده حاکی از این است که ما بسیاری از مسائل و مشکلات اقتصادی مثل، بیکاری و اشتغال را از طریق تشکیل تعاونی‌ها با حمایت جدی دولت و نهایتاً مجلس می‌توانیم در سطح گسترده در مملکت حل کنیم و در مجموع ارزیابی بنده از وزارت تعاون این است که وزارت تعاون با وجود عمر کوتاهش خیلی خوب و موفق بوده و در این چند سالی که تشکیل شده کارهای مفید و ارزنده و قابل توجه انجام داده که شاید بتوانم بگویم که در سطح شهرستانی که بنده نماینده آنجا هستم تعاون از سایر دستگاههایی که در

این زمینه مسئولیت داشته‌اند موفق‌تر بوده و بهتر عمل کرده است.

آقای یعقوبی نماینده مردم بهار و کبودر آهنگ:

اصلاً اقتصاد ما بر سه بخش است بخش خصوصی، دولتی و تعاونی، در ارتباط با مشکلاتی که ما داریم، فکر می‌کنم اگر به بخش تعاونی بهای لازم داده شود اکثر مشکلات اقتصادی ما حل می‌شود و در مورد ترویج تعاون علیرغم اینکه، کارهای خوبی انجام شده متأسفانه هنوز فرهنگ تعاونی در مملکت ما جا نیفتاده است. در اکثر کشورها ما می‌بینیم که شیوه تعاون بیشتر مشکلاتشان را حل می‌کند، واقعاً اگر بخواهیم مسائل اقتصادی‌مان را حل کنیم باید به بخش تعاونی بهاء لازم را بدیم در قسمت کشاورزی اخیراً تعاونی‌های تولید راه افتاده، خوب است در قسمت صنعت هم همینطور عمل شود، به هر حال اخیراً زمزمه‌هایی است که وزارت تعاون را در وزارت بازرگانی ادغام بکنند ما

این را به ضرر مملکت می‌دانیم. زیرا تقویت تعاونی‌ها را لازم می‌دانیم به لحاظ برچسبیدن دست واسطه‌هایی که کاری هم انجام نمی‌دهند و یک پول بادآورده‌ای را بدست می‌آورند. تقویت بخش تعاون را لازم می‌دانیم و در عرض این چند سالی که وزارت تعاون تشکیل شده آقای مهندس شافعی و همکارانشان خوب زحمت کشیدند و در مجلس هم تا آنجایی که کاری از دست ما برمی‌آید در خدمت بخش تعاون و در جهت تقویت تعاونیها انجام خواهیم داد.

آقای مجید دبستانی نماینده مردم بم:

ضمن اظهار خوشحالی به خاطر بازدیدی که از نمایشگاه داشتیم، نکته‌ای که در نمایشگاه واقعاً جلب توجه می‌کرد هماهنگی و همکاری بین نیروها و برنامه‌هایی بود که برای ما شاید مشخص نبود. خوشبختانه بخش تعاون توانسته است که در جامعه جایگاهش را باز کند و ما می‌توانیم بگوییم که توزیع عادلانه ثروت از طریق پرداختن به تعاونیها امکان‌پذیر است. امیدواریم در آینده وزارت تعاون به صورتی فعالتر و با دلگرمی بیشتر اقشار مختلف جامعه را همانطور که در گذشته زیر پوشش گرفته زیر پوشش بگیرد. بنده خوشحالم روحیه مردم را این چنین می‌بینم زیرا که واقعاً از تعاونیها و سرمایه‌گذاری در آن استقبال کرده‌اند مخصوصاً اینکه از اعتبارات و امکاناتی که از طرف دولت در اختیار تعاونیها قرار گرفته است به شکل مناسبی در تولید به کار گرفته شده است.

آقای سیداحمد رسولی نژاد نماینده مردم دماوند و فیروزکوه و عضو کمیسیون بازرگانی مجلس:

بمحمد... این نمایشگاه، نمایشگاه بسیار خوبی بود زحمت و تلاش بسیاری انجام گرفته بود و نسبت به نمایشگاه سال گذشته که توفیق شد و آمدیم از نزدیک دیدیم هم از نظر کیفیت و هم از حیث کمیت از پیشرفت بالایی برخوردار بود. این امر نشان دهنده تلاش بسیار خوب دست‌اندرکاران امر تعاون کشور است و من هم برای عزیزان مسئول و زحمتکش در وزارتخانه و هم عزیزان اعضای محترم تعاونیهای سراسر کشور آرزوی موفقیت دارم. انشاء... که با بهبود و توسعه صادرات کشور تعاونیهای ما حضور فعالتری در سطح مجامع بین‌المللی داشته باشند.

آقای توسلی‌زاده نماینده مردم تربت حیدریه:

تعاون یک اصل سازنده برای ایجاد اشتغال و تولید در جامعه است که در قانون اساسی آمده است. متأسفانه علیرغم نقش عمده‌ای که بخش تعاونی برای ایجاد اشتغال دارد از ایجاد تعاونی‌ها حمایت و پشتیبانی جدی صورت نگرفته لذا باید در اختیار وزارت تعاون و ادارات کل تعاون امکاناتی باشد که بتوانند تعاونیها را پشتیبانی کنند. بنده به دلیل اینکه در شهرستانمان بیکار زیاد است و برای ایجاد اشتغال قشر ضعیف و کم درآمد سرمایه‌گذاری و تلاش زیادی صورت می‌گیرد تعاونیها را بهترین وسیله برای ایجاد اشتغال و تولید می‌دانم، امیدواریم که دولت محترم در رابطه با اصل تعاون عنایت بیشتری کند و ابزار و ادوات لازم را برای پشتیبانی انواع تعاونیهایی که در سطح کشور ایجاد شده فراهم کند. بویژه اعتبارات مالی و ریالی با بهره کم را پیش‌بینی کند تا تعاونیها بتوانند روی پایشان بایستند و در شرایط خاص حمایت شوند.

آقای علی قنبری نماینده مردم اردل و فارسان و عضو کمیسیون برنامه و بودجه:

بعد از انقلاب اسلامی هنگامی که به عنوان یک دانشجو درسم تمام شد و در جهادسازندگی انجام وظیفه می‌نمودم و در ارتباط با رفع مسائل و مشکلات مناطق محروم و همچنین وجه اشتغال آن می‌اندیشیدم، همیشه به این فکر بودم که چه کاری باید کرد؟ خوشبختانه آن آرزوها و آمال در جامعه امروز و در قالب شکل‌گیری وزارت تعاون باید تحقق پیدا بکند و من فکر می‌کنم که یکی از موفقیت‌های غیرقابل انکار و قابل تحسین وزارت تعاون همین اشتغالزایی است که یکی از معضلات و مشکلات عمده جامعه ما بوده است، الحمد... وزارت تعاون با توجه به اینکه چند سال پیش نیست که شکل گرفته و تولد یافته حرکت رو به رشد و قابل توجهی داشته است که مایه‌های امید ما برای آینده است. من فکر می‌کنم که هم از بعد اشتغال که عرض کردم و هم از جهت تولید و همچنین رسیدن به خودکفایی و خوداتکایی وزارت تعاون همانطور که در قانون اساسی پیش‌بینی شده است یک رکن رکن انقلاب ما خواهد بود.

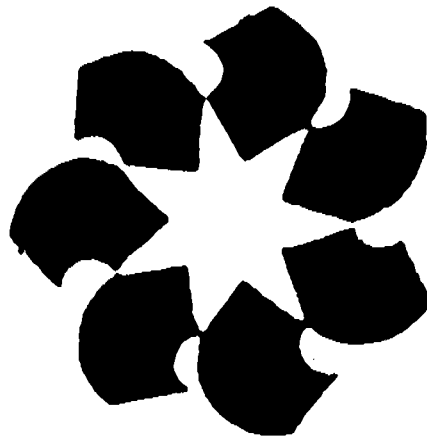
آقای خدادادی نماینده مردم بناب و ملکان از استان آذربایجان شرقی

تعاون به نظر من، (نظر خودم را نگویم) نظر اسلام را بگویم، نظر اسلام این بوده که تعاون‌اعلی‌البر و التقوی، تمام مسائل ما در تعاون تحقق پیدا می‌کند و بر این اساس هم بوده که قانون اساسی روی تعاون تأکید زیادی در اصل ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی داشته است و شهید مظلوم بهشتی در جا انداختن این اصلها

در جریان نوشتن قانون اساسی زحمات زیادی کشیدند تا در این چارچوب اینک وزارت تعاون تحقق پیدا کرده است و این همه مرهون تلاش شهید مظلوم در اصل ۴۲ و ۴۴ قانون اساسی است آنجا که یکی از سه رکن اقتصادی قانون اساسی کشور به بخش تعاون واگذار شده است. امروزه ما می‌بینیم که بعد از تشکیل وزارت تعاون همه این زحمتهای دارد به ثمر می‌نشیند و واقعاً یکی از ثمره‌های خوب نظام وزارت تعاون است.

آقای رضوی اردکانی نماینده شهرستان سپیدان:

همانطور که مستحضرید تعاونی یکی از اصول سه‌گانه اقتصادی است که در قانون اساسی روی آن تاکید شده، شاید بتوان گفت که یک تاکید قرآنی است (تعاونوا) در همه زمینه‌ها که یکی از آن هم بعد اقتصادی است اعم از تولید و توزیع و صادرات، و لذا بطور مسلم یک جایگاه مهمی در نظام اقتصادی ما دارد و همانطور که قانون اساسی به آن عنایت کرده، طبیعی است که مجلس هم به آن عنایت دارد، منتهی تعریف تعاون به آن منظور که در نظام جمهوری اسلامی ایران وجود دارد و آنچه در بعضی کشورهای دیگر مطرح است فرق دارد تعاون از نظر ما همان مشارکتهای مردم و حاکمیت جمعی مردم در مسائل اقتصادی است نه حاکمیت دولتی، یعنی تعاون (در حقیقت وزارت تعاون) به عنوان هماهنگ کننده و هدایت‌کننده تشکیلات تعاونی است که مردم را هدایت می‌کند و کمک می‌کند و از همین جهت هم بحمد... تعالی تا به حال موفق بوده و امیدواریم که انشاء... بعد از این هم بتواند در حمایت‌های مخصوصاً آن کارهایی که مربوط به تسهیلات بانکی در حل

معضلات تعاونیها و کمک به صادرات تولیداتشان و رفع موانع تولیداتشان نقش بیشتری داشته باشد. امیدواریم انشاء... که روزبروز بهتر و بیشتر این وزارتخانه در خدمت تعاونیهای کشور باشد.

بحمد... ما در این نمایشگاه هم آثار آن را می‌بینیم و این رشد و کمال را به نحو احسن مشاهده می‌کنیم.

آقای میرخلیلی نماینده مردم میناب و رودان و جاسک در استان هرمزگان:

وزارت تعاون بحمد... موفق بوده و مخصوصاً الان که ما در این غرفه‌ای که متعلق به وزارت تعاون است بازدید کردیم انصافاً کارهای جالب و ارزشمندی صورت گرفته و هنر مردم در صنایع دستی واقعاً تجلی پیدا کرده و نشان داده شده است. در این نمایشگاه کارهای بسیار با ارزشی بود که جلب توجه می‌کرد و هر بیننده‌ای که بیاید این را ببیند چه از داخل کشور و چه از خارج کشور، بهر حال برایش واقعاً می‌تواند جالب باشد، کارهای بسیار خوبی است. من احساس کردم که در این نمایشگاه، وزارت تعاون واقعاً خوب خودش

را نشان داده است و از یک جدیت بسیار خوبی بحمد... برخوردار است. امیدواریم که این مجموعه موفق باشند و بتوانند که کمکی برای تولیدکنندگان کشور باشند، وزارت تعاون نقش بسیار اساسی و ارزنده‌ای را دارد و در اعماق کشور کار خودش را دارد انجام می‌دهد.

ما در استان هرمزگان نقش وزارت تعاون و اداره کل تعاون استان را داریم می‌بینیم. بالطبع، در همه استانها همینطور است. در روستاها در هر کجای کشور که می‌رویم می‌بینیم که وزارت تعاون در آنجا حضور دارد و کارهای با ارزشی را دارد سروسامان می‌دهد برای این بخش من فکر می‌کنم وزارت تعاون متولی بسیار خوبی است و کارهای خوبی انجام داده است.

توفیقات بیشتر برادران عزیز مخصوصاً وزیر محترم را خواستاریم.

آقای خباز نماینده مردم کاشمر و بردسکن:

خداوند بزرگ را سپاسگزاری می‌کنم که نعمت زیارت عزیزان تعاونگر را امشب نصیب ما کرد. به نظر بنده ما باید در بخش تعاون سرمایه‌گذاری اساسی بکنیم زیرا در قانون اساسی جمهوری اسلامی هم تعاون به عنوان اساسی‌ترین و مهمترین بخش اقتصادی کشور دیده شده و با اعتقادات زیربنایی ما هم مناسبت دارد و مصداق تعاونوا علی البر و التقوی و لاتعاونوا علی الائم و العدوان است بنده بعنوان عضو کمیسیون اقتصاد و دارایی و تعاون مجلس شورای اسلامی جدا از اینکه به حالت بخش فکری خویش خواسته باشم به مسائل نگاه کنم می‌گویم که: تعاون مزایای بسیار زیادی دارد از جمله اینکه سرمایه‌های کوچک

اصول تعاون در قرن بیست و یکم

بیانیه اتحادیه بین المللی تعاون در باب «هویت تعاونی»

نقل از :
بولتن اتحادیه بین المللی تعاون
مترجم : طاهره اکبری

مستقلی هستند که با نظارت اعضاء اداره می شوند و در صورت انعقاد هرگونه قرارداد با سایر سازمانها من جمله سازمانهای دولتی و یا افزایش سرمایه از منابع خارجی، کماکان اصل نظارت مردمی اعضاء باید برقرار و خودگرانی شرکت تعاونی محفوظ باشد.

اصل پنجم: آموزش، پرورش و اطلاع رسانی

شرکتهای تعاونی زمینه آموزش و پرورش اعضاء، نمایندگان منتخب، مدیران و کارکنان را به نحوی فراهم می نمایند تا آنان به طور کارآمد در توسعه تعاونیهای خود مشارکت نمایند. تعاونیها مردم را به طور اعم و جوانان و صاحب نظران را به طور اخص درباره ماهیت و فواید تعاون آگاه می سازند.

اصل ششم: تعاون در تعاونیها

تعاونیها ضمن ارائه خدمات موثر به اعضاء خود، در قالب فعالیتهای عمرانی، محلی، ملی، منطقه ای و بین المللی، در جهت تقویت جنبش تعاونی با یکدیگر همکاری می نمایند.

اصل هفتم: توجه به مسائل جامعه

تعاونیها ضمن توجه به نیازها و خواستههای اعضاء، در مسیر توسعه پایدار جوامع گام برمی دارند.

پیشینه بیانیه اتحادیه بین المللی تعاون در باب هویت تعاونی

۱- مقدمه

۱- اتحادیه بین المللی تعاون در همایش سپتامبر ۱۹۹۵ در منچستر بیانیه ای در خصوص «هویت تعاونی» صادر نمود. این بیانیه حاوی تعریفی از شرکتهای تعاونی، فهرستی از ارزشهای کلیدی نهضت تعاون و مجموعه بازبینی شده ای از اصول تعاون به

تعاونیها سازمانهایی مردمی هستند که اعضاء با حضور و مشارکت فعال خود در سیاست گذاری و تصمیم گیریها بر آنها نظارت دارند. نمایندگان منتخب اعضاء (اعم از زن و مرد) در برابر اعضاء مسئول می باشند.

- در شرکتهای تعاونی اعضاء دارای حق رای مساوی بوده (یک عضو یک رای) (۱) و سازمانهای تعاونی در سطوح دیگر (اتحادیهها و فدراسیونهای تعاونی) نیز به شیوه مردمی اداره می شوند.

اصل سوم: مشارکت اقتصادی اعضاء

اعضاء در تامین سرمایه و نظارت مردمی تعاونی خود از حقوق یکسانی برخوردارند. یکی از شرایط عضویت، دریافت سود محدود و سرمایه می باشد. اعضاء می توانند مازاد سود را برای یک یا تمام مقاصد زیر اختصاص دهند:

- توسعه فعالیت شرکت تعاونی خود
- بهره مندی اعضاء از سود حاصله به نسبت میزان معاملات آنان با شرکت
- و حمایت از سایر فعالیتهای مورد قبول اعضاء

اصل چهارم: خودگردانی و استقلال شرکتهای تعاونی سازمانهای خودگران و

تعریف

شرکت تعاونی، شرکتی مستقل و متشکل از افرادی است که به طور داوطلبانه برای رفع نیازها و خواستههای مشترک اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود گرد هم می آیند تا به شیوه مالکیت مشترک و نظارت مردمی آن را اداره نمایند.

ارزشها

ساختار شرکتهای تعاونی بر ارزشهایی چون خودیاری، دموکراسی، برابری، عدالت و همبستگی بنا شده است. اعضاء تعاونیها به ارزشهای اخلاقی نظیر صداقت، آزاداندیشی، مسئولیت پذیری اجتماعی و احترام به رای و نظر دیگران پای بند می باشند.

اصول

اصول تعاون رهنمودهایی است که به ارزشهای تعاونی جامعه عمل می پوشاند.

اصل اول: عضویت آزاد و داوطلبانه

تعاونیها سازمانهایی هستند که با مشارکت داوطلبانه و آزاد افراد مایل به بهره برداری از خدمات و پذیرش مسئولیتهای ناشی از عضویت تعاونیها، به دور از هرگونه تبعیض جنسی، اجتماعی، سیاسی و مذهبی تشکیل می شوند.

اصل دوم: کنترل دموکراتیک اعضاء

منظور هدایت و راهنمایی سازمانهای تعاونی در آغاز قرن بیست و یکم بود.

۲- این مقاله به شرح مفاد مطرح شده در بیانیه و روشنگری مباحث اصلی، به ویژه در بخش اصلاح اصول، می‌پردازد.

۳- اتحادیه بین‌المللی تعاون از بدو تاسیس خود در سال ۱۸۹۵ مرجع اصلی تعیین‌کننده خط‌مشی و تبیین‌کننده اصول اساسی تعاونها بود. این اتحادیه دو اعلامیه رسمی درباره اصول تعاونی به سالهای ۱۹۳۷ و ۱۹۶۶ صادر کرد. در اعلامیه صادره به سال ۱۹۹۵ همانند گذشته اصول اعلام شده، بار دیگر بازنویسی شد و سعی بر آن است در این بازنویسی اصول تعاونی منطبق با عصر حاضر تفسیر و تشریح گردد.

۴- بررسی ادواری اصول تعاونی، خود یکی از عوامل استحکام بخشی به جنبش تعاون است. این بازمینی‌ها چگونگی کاربرد اندیشه تعاونی در این دنیای متحول را شرح داده و به نحوه سازماندهی تعاونها به منظور مقابله با چالش‌های جدید اشاره می‌نماید. این اصول همچنین تعاونگران سراسر دنیا را در بازجست اهداف اولیه جنبش یاری می‌رسانند.

۵- جنبش تعاون در طول تاریخچه خود، پیوسته دستخوش تغییر و تحول بوده و در آینده نیز همچنان با چنین تغییراتی روبرو خواهد بود. در هر حال، جنبش تعاون در لوای این تغییرات، احترامی بنیادین برای تمام ابناء بشر و ساور توانمندی انسانها در توسعه اقتصادی و اجتماعی خود از طریق خودیاری دو جانبه قائل است. به علاوه جنبش تعاون بر این باور است که گزینش شیوه دمکراتیک برای مسائل اقتصادی قابل اجرا، مطلوب و کارآمد است. سازمانهای اقتصادی با انتخاب شیوه مردمی، مشارکت خود را در جهت منافع

مردم سوق می‌دهند. اصول مطرح در بیانیه ۱۹۹۵ براساس این جنبه‌های مهم اخلاقی پایه‌ریزی شده است.

۶- از آنجا که اقسام مختلف تعاونی از منشاء واحدی سرچشمه نگرفته‌اند، تعاونها در سراسر دنیا به اشکال مختلف برای رفع نیازهای متفاوت در جوامع متفاوت پا به عرصه گذاشته‌اند. در حقیقت، یکی از دلایل عمده ارائه این سند درباره هویت تعاونی، انعکاس تفاوت‌های مشهود بین تعاونهای مذکور و تفکیک اصول حاکم بر آنان، بدون در نظر گرفتن نوع و حوزه فعالیت هر یک می‌باشد. به طور خلاصه، بیانیه مزبور اصول مشترکی براساس سنت‌های تعاونهای عمده ارائه می‌دهد تا تمام تعاونها در کنار هم به شیوه موثر از آن بهره جویند.

برای اولین بار در قرن نوزدهم تعاونها به عنوان نهادهایی قانونی و مجزا شناخته شدند. تعاونها اولین موفقیت پایدار خود را در سال‌های دشوار ۱۸۴۰ کسب کردند، در این سالها تعاونها به پنج شکل مختلف کار خود را آغاز کردند.

از نخستین روزهای فعالیت پیشگامان راچدیل تعاونهای مصرف به عنوان یک شرکت مردمی شناخته شدند، تعاونهای کارگری با توان فوق‌العاده‌ای در فرانسه پا به عرصه گذاردند، تعاونهای اعتبار به طور گسترده در آلمان شروع به کار کردند، تعاونهای کشاورزی که از سابقه‌ای طولانی در دانمارک و آلمان برخوردارند، در اواخر قرن حاضر تعاونهای خدماتی از جمله تعاونهای مسکن و درمانی که در گوشه و کنار دنیای صنعتی اروپا به چشم می‌خوردند. نهال این تعاونهای سنتی در اکثر کشورهای اروپایی در قرن نوزدهم، هر چند با میزان موفقیت

متفاوت، شکوفا شدند و در قرن بیستم نیز جنبه جهانی یافتند.

اتحادیه بین‌المللی تعاون در بیانیه سال ۱۹۹۵ درباره هویت تعاونی، رسماً این پنج نوع تعاونی سنتی را بطور یکسان تایید و از آنان استقبال کرد. این بیانیه حیات هر یک از این تعاونهای سنتی را به رسمیت می‌شناسد و جایگاه تک‌تک آنان را اگر چه به شیوه متفاوت در جوامع مختلف و در بین فرهنگهای گوناگون، تصدیق می‌نماید.

۷- به علاوه، هدف این بیانیه ارائه شرایط یکسان اقتصادی، اجتماعی و سیاسی برای تعاونها است. در ضمن بیانیه معترف است که هر گروه جنبش تعاون را به شیوه خاص خود، منفک از دیگران، اقتباس ولی با وفاداری به اصول، تعاونهایی را براساس نیازها، تجربیات و فرهنگ خود تاسیس می‌نمایند.

بیانیه ۱۹۹۵ این تفاوتها را پذیرفته و به آنها ارجح می‌نهد.

۸- ضمناً، بیانیه هویت تعاونی، با ارائه ساختار کلی، اساس عملکرد تعاونها را مشخص می‌نماید. در هر حال هر یک از تعاونها، سنتی یا جدید، نیازها و اولویتهای خاص خود را دارند. در حول و حوش برگزاری همایش یکصدمین سالگرد جنبش تعاون، هر بخش بیانیه‌ای درباره اصول اجرایی تهیه یا در دست تهیه داشت تا مفهوم اصول کلی عملکرد خود را به خصوص در بازتاب شرایط حاضر ارائه نماید.

۹- در پایان، بیانیه بطور ضمنی متذکر شد که در جنبش بین‌المللی تعاون باید فرصت مناسبی برای کمک به همسو کردن سرمایه‌ها در بسین گروههای مردمی اعم از مصرف‌کنندگان کالا و خدمات، پس‌اندازکنندگان، سرمایه‌گذاران یا

تولیدکنندگان و کارگران فراهم شود. بیانیه با طرح یک چارچوب کلی، سعی بر ایجاد شرایط تفاهم، فعالیت مشترک، بسط افق‌های نگرشی در تمام تعاونیها دارد.

دلایل بازنگری اصول تعاونی:

الف: از آنجا که جنبش اتحادیه بین‌المللی تعاون با چالش‌های خاص خود روبرو است، تجزیه و تحلیل هویت تعاونی برای سال ۱۹۹۵ لازم و سودمند خواهد بود.

ب: طی سالهای ۹۵-۱۹۷۰ بازار اقتصادی، ارتباطی گسترده و وسیعی در سراسر جهان ایجاد نمود. موانع موجود در تجارت سنتی و مرسوم در حد قابل توجهی برداشته شد و بسیاری از این تغییرات از جمله تشکیل مناطق آزاد تجاری، کاهش حمایت دولت از بخش کشاورزی و تدوین مجدد قوانین تامین مالی چارچوب اقتصادی را که بیشتر تعاونیها سالهای سال براساس آن عمل می‌نمودند، به مخاطره انداخت. تعاونیها برای موفقیت و در بسیاری موارد برای حفظ بقاء خود باید نحوه مقابله با این تغییرات را بررسی نمایند.

چنین تغییراتی بیانگر آن است که اکثر تعاونیها با شرایط رقابتی شدیدی مواجه هستند. تعاونیها سعی دارند با بهره‌گیری از مزایا و امکانات ارتباطی نوین بدون مغایرت با چرخش سرمایه در سراسر دنیا، سرمایه‌گذاریهایی کاملاً موفق داشته باشند. از نظر اقتصادی، تعاونیها در مقابل شرکتهای فراملیتی قرار می‌گیرند که از سرمایه و امتیازات دولتی و قانونی برخوردارند در حالی که تعاونیها از این امتیازات محروم می‌باشند.

در مبحث روشنگری و ایستاری^(۲)، تعاونیها با رسانه‌های بین‌المللی و موسسات آموزشی روبرو هستند که مدعی برتری

تجاری به شیوه نظارت سرمایه‌گذاران می‌باشند. در این بافت ارزش نظارت مردمی موسسات تجاری به نفع مردم مورد بحث می‌باشد. حقیقت امر این است که تجلیل از تشکیلات اقتصادی به شیوه سرمایه‌داری، اطمینان بسیاری را به تعاونیها، به خصوص در کشورهای آتلانتیک شمالی تحت‌الشعاع قرار داد. برای مقابله با این مسائل، نیاز به تفسیر روشنی از عملکرد بی‌مانند و پرارزش تعاونیها احساس می‌شود.

پ: گرچه کاهش کنترل اقتصاد به شیوه مستمرکز در کشورهای شرقی، نقش تعاونی را زیر سوال برد. اما همین امر موجب گشایش راهی برای حفظ مشارکت تعاونی شد. در صورتی این گشایش به تحقق می‌پیوندد که از نحوه شکل‌گیری جنبش‌های جدید و نوپا، شناخت جامع و روشنی ارائه و آنان را تشویق نمایند.

ت: همزمان با توسعه سریع کشورهای آسیایی و رشد اقتصادی در بخشهایی از آفریقای لایتین و آفریقا، شرایط برای رشد تعاونیها نامساعد شد. البته رهبران تعاونیهای این قاره‌ها نیز ضمن ایجاد بینش جدیدی در مورد تعاونیها، شور و حال تازه‌ای را موجب شدند و نیروی حرکت و شتاب این جوامع را به سوی بازگشت آینده سوق دادند.

این پیشرفت‌ها چشم‌انداز تازه‌ای درباره جنبش بین‌المللی تعاون سببی بر مبارزه با پندارهای سنتی، تفسیر جدیدی از اصول تعاونی ارائه و راه‌حلی بدیع برای حل مشکلات دیرینه جوامع می‌گشاید. به هر حال برای مسلط شدن بر فرصتهای مناسب به منظور تطبیق نقش تعاونی با روند تغییرات سریع جوامع کنونی تفسیر مجدد اصول تعاون ضروری است.

ث: تعاونیها همواره با مسائل بی‌شماری روبرو بوده‌اند، اما عمومی‌ترین آنها، چالش‌های دهه ۱۹۹۰ است، یعنی یکبارگی که در دهه‌های بعد نیز همچنان مطرح بود. از جمله تغییرات اساسی شرایط زیست محیطی که انسانهای سراسر دنیا با آن روبرو می‌باشند، به مواردی چون مشکلات ناشی از افزایش سریع جمعیت، افزایش فشار موجود در محیط زندگی، افزایش تمرکز توان اقتصادی در دست اقلیتی از مردم، بحرانهای متعددی که جوامع مختلف را با فرهنگهای مختلف تحت‌الشعاع قرار می‌دهند. می‌توان به ظهور چرخه فقری عمیق در بخشهای مختلف جهان و اوج گرفتن روزافزون زد و خوردهای نژادی

برای حل قطعی این مسائل نمی‌توان از تعاونیها انتظار داشت به تنهایی دست به اقدام بزنند، اما تعاونیها می‌توانند در مصوبه‌ها و تصمیمات خود بدین مسائل توجه نمایند. تعاونیها قادرند در امر تولید و توزیع مواد غذایی با کیفیت بالا و قیمت مناسب، نقش مثبتی ایفا نمایند. می‌توانند همانند گذشته مسائل زیست محیطی را مدنظر قرار داده و نقش تاریخی خود را در توازن اقتصادی، در گستره‌ای وسیع تر و مناسب تر حفظ نمایند.

امید آن می‌رود که تعاونیها در ارتقاء و توسعه جوامع خود همچنان کوشا باشند و با کمک به مردم، آنان را از فقر رهایی بخشند. انسانها را با فرهنگ، مذهب، عقیده سیاسی متفاوت یکپارچه کنند. تعاونگران، با اتکا بر سنت دیرینه خود یعنی توجه به نیاز اعضا، به دنیا خدمات بیشتری ارائه نمایند.

ج: از این رو بیانیه هویت تعاونی باید از نقطه‌نظر تاریخی، معاصر و آینده مورد توجه قرار گیرد. ادامه مطلب را با در نظر گرفتن این

می‌بردند، حال آنکه سایر تعاونیها برای این منظور از اصطلاح «اشخاص حقوقی» استفاده می‌کردند که در بسیاری از کتب قانون علاوه بر فرد، شرکتها را نیز شامل می‌شود و برای آنان حقوقی مساوی با سایر اعضا در نظر می‌گیرد. به غیر از شرکتهای تعاونی، اعضا دیگر سطوح تعاونی (اتحادیه‌ها) غالباً تعاونیهای دیگر هستند. به هر شکل، این اعضا هستند که باید نحوه برخورد تعاونی با این مسئله را تعیین کنند.

ج: اعضا به شکل داوطلبانه با هم متحد می‌شوند. عضویت در تعاونیها نه تنها اجباری نیست بلکه اعضا در اتخاذ تصمیم به عضویت یا ترک آن مختارند.

د: اعضای تعاونیها در صدد رفع نیازهای مشترک اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود می‌باشند. در این قسمت از تعریف تعاونی موکداً بر این نکته اشاره می‌شود که تعاونیها توسط اعضا و برای اعضا تشکیل شده‌اند. نیازهای این افراد می‌تواند خاص، محدود، متنوع، اجتماعی، فرهنگی و یا صرفاً اقتصادی باشد. در هر حال پیوستن اعضا به تعاونیها با هر انگیزه و خواسته‌ای که باشد هدف اصلی موجودیت یافتن تعاونی است.

ه: تعاونی شرکتی است با مالکیت مشترک به شیوه نظارت مردمی. این عبارت بر این نکته تاکید دارد که مالکیت به شیوه‌ای مردمی و مساوی بین اعضا تقسیم می‌شود. این دو ویژگی در مورد مالکیت به عنوان وجه تمایز تعاونی با سایر نهادهای تجاری از جمله شرکتهای سرمایه‌داری و شرکتهای با نظارت دولتی، از اهمیت خاص برخوردار است. به علاوه هر تعاونی، از آنجا که یک واحد سازمان یافته و مستقل است که طبیعتاً واجد کارآیی لازم در بازارهای اقتصادی می‌باشد، به

دارند و از سوی دیگر اعضا باید در سازماندهی به امور خود از آزادی عمل برخوردار باشند. امید آن می‌رود که این تعریف در تهیه پیش‌نویس قانون، آموزش اعضا و تهیه متونی در این رابطه مورد استفاده قرار گیرد.

۳- تعریف مذکور بر ویژگیهای تعاونی تاکید دارد که در ذیل بدانها می‌پردازیم:

الف: شرکت تعاونی شرکت مستقلی است. این بدان معنی است که تعاونی تا سرحد امکان از بخش دولتی و شرکتهای خصوصی بی‌نیاز و مستقل است.

ب: شرکت تعاونی اجتماعی از افراد است و به عبارت دیگر تعاونیها در تعریفی که به هر شکل قانونی از واژه «شخص» می‌کنند، مختار هستند. بسیاری از تعاونیها در سراسر جهان عنوان «شخص» را برای نوع بشر بکار

سه جنبه، هر چند مختصر، مورد بحث و بررسی قرار می‌دهیم:

تعریف تعاونی

۱- در این بیانیه، تعاونی این گونه تعریف شده است:

«تعاونی شرکت مستقلی است که با گرد هم آمدن اعضا به شکل داوطلبانه به منظور رفع نیازهای مشترک اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و برآوردن خواسته‌های اعضا از طریق مالکیت مشترک و نظارت مردمی شکل می‌گیرد.»

۲- این تعریف صرفاً شرح کوتاه و مختصری از تعاونی ارائه می‌دهد. هدف توصیف یک تعاونی «تمام عیار» نیست. می‌توان گفت که تعاونیها مقیاس وسیعی را تحت پوشش دارند چرا که اعضا تعاونیهای مختلف به طرق مختلف با تعاونی سروکار

این اعتبار یک «تشکل اقتصادی» محسوب می‌شود و در نتیجه باید در خدمت به اعضای خود به طور کارآمد و شایسته کوشا باشد.

ارزشها - نخستین گزاره

جنبش تعاون از تاریخ تفکر برجسته و دیرینه‌ای برخوردار است که توجه بسیاری از نظریه‌پردازان ده نسل گذشته تاریخ بشر را در گوشه و کنار جهان به خود معطوف داشته و مشارکت همه جانبه آنان در راه اعتلای تفکر تعاون را از آن خود کرده و بخش اعظم این تفکر به ارزشهای تعاونی اختصاص دارد. ضمناً تعاونیهای سراسر دنیا در قالب یک نظام غنی عقیدتی متأثر از مذاهب و ایدئولوژیهای برگزیده دنیا گسترش یافته است. از آنجا که نظام فکری رهبران و گروههای تعاونی تا حدود زیادی تحت تاثیر این اصول عقیدتی می‌باشد، در نتیجه هرگونه بحث در مورد ارزشهای تعاونی عمیقاً ریشه در شیوه‌های مناسب سلوک اخلاقی دارد.

باری دست یافتن به اجماع آراء در مورد ارزشهای بنیادین تعاونی با وجود آنکه کاری پیچیده است اما بدون پاداش نیز نمی‌ماند.

طی سالهای ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۲ تحت راهنماییهای آقای اسوان اکس سوک (Svan Ake Book)، از کشور سوئد و اعضای اتحادیه بین‌المللی تعاون، محققان غیروابسته به مجامع به بحث در خصوص ماهیت ارزشهای تعاون پرداختند. حاصل این بررسی و مطالعه در کتاب «ارزشهای تعاونی در دنیای تحولات»^(۳) تالیف آقای «بوک»، نشر اتحادیه بین‌المللی تعاونی در دسترس می‌باشد. کتاب مذکور به همراه کتاب اصول تعاون با عنوان «امروز و فردا»^(۴) نوشته «وی بی واتکینس» (W.P. Watkins) که مطالب آن حاوی بحثهای

نظری است و بیانیه «هویت تعاونی» از متن این کتاب برداشت شده است. مطالعه این کتابهای برای افراد مشتاق به شناخت کامل از ماهیت تعاونی توصیه می‌شود.

۱- نخستین گزاره در بیانیه ۱۹۹۵ درباره ارزشها تعاونیها را این گونه معرفی می‌کنند: تعاونیها بر مبنای ارزشهای خودیاری، دموکراسی، برابری، تساوی حقوق و آزادی استوار است.

۲- اصل خودیاری بر این نکته تاکید دارد که انسانها قادرند در تعیین سرنوشت خود نقش داشته باشند و باید در این راه تلاش کنند. تعاونگران هم بر این باورند که ارتقاء و اعتلای انسانها تنها با همبستگی صورت می‌گیرد. نهایت پیشرفت و دستیابی به آمال یک فرد به میزان تلاش و مجاهدت او در این راه محدود می‌شود در حالی که با کار مشترک و مسئولیت مشترک حاصل بیشتری بدست خواهد آمد به خصوص با افزایش سرمایه مشترک اعضای نظام اقتصادی بازار و دولت نیز بی‌نیصیب نخواهد ماند.

افراد با عملکردی به شیوه تعاون و همیاری، با فراگرفتن مهارتهایی برای تسریع رشد و گسترش جنبش تعاون با حس تفاهم و درک متقابلی که از همقطاران خود می‌آموزند و با بینشی که از جامعه گسترده‌ای بدست می‌آورند که خود عضو کوچکی از آن هستند، پیشرفت می‌کنند و به تعالی می‌رسند. با توجه به این مسائل، تعاونیهای نهادهایی هستند که زمینه آموزش و توسعه پیگیر و مداوم را برای افرادی که با آنها سروکار دارند تامین می‌کنند.

۳- تعاونیها بر مبنای اصل تساوی استوارند. مقدم‌تریم عنصر در تعاونیها عضو می‌باشد که این عضو می‌تواند شامل یک نفر یا گروهی از

انسانها باشد. تاکید بر شخصیت انسانی اعضا از مهم‌ترین خصایص متمایزکننده تعاونیها از سایر شرکتهای سرمایه‌داری است. از این رو اعضا دارای حق مشارکت، حق کسب اطلاع، حق اظهارنظر، حق دخالت در تصمیم‌گیریها را دارند. در مواجهه با شرایط و چالشهای سخت در تعاونیها یا حتی سطوح بالاتر در فدراسیونهای تعاونی اعضا باید بطور یکسان درحد توان به کمک و یاری بشتابند. درواقع، اهمیت دادن به تحقق اهداف و حفظ اصل تساوی، لازمه تداوم کار کلیه تعاونیهاست. در نهایت، اصل تساوی پیش از آنکه عبارت ساده‌ای از قانون باشد، شیوه راهبردی برای اداره امور تجاری است.

۴- دست یافتن به اصل انصاف و عدالت در تعاونیها نیز از چالشهای مستمر و بی‌پایان است. در بحث بر مسئله عدالت در تعاونیها بیش از هر چیز این اصل در نحوه برخورد تعاونیها با اعضا نمود دارد. باید با اعضا با عدل و انصاف برخورد کرد، این امر را می‌توان در چگونگی دریافت پاداش براساس مشارکت اعضا همچنین تخصیص سود به سرمایه ثبت شده به نام اعضا و یا کاهش هزینه‌ها محاسبه نمود.

۵- آخرین ارزش کاربردی در تعاون «همبستگی» است. این ارزش تاریخی بس طولانی و مقدس در جنبش‌های بین‌المللی دارد. این ارزش در تعاونی این اطمینان را به بار می‌نماید که عملکرد تعاونی تنها یک شکل تحریفی برای محدود کردن منافع فردی نمی‌باشد، تعاونی مفهومی فراتر از اجتماعی از افراد دارد، بلکه یک جامعه است، جامعه‌ای که هر یک از اعضای آن به نوبه خود مسئول برخورد مناسب با افراد عضو در تعاونی می‌باشند. افراد این جامعه باید پیوسته منافع

عموم را مدنظر داشته باشند. برخورد مناسب با کارگزاران تعاونی (عضو یا غیر عضو) همچنین با افراد غیر عضو که به نحوی از انحاء با تعاونی سروکار دارند، از جمله وظایف و مسئولیت‌های اعضای تعاونیهاست. همچنین همبستگی در تعاونی به معنای آن است که تعاونی مسئول فراهم کردن منافع اعضای خود می‌باشد. این ارزش بطور کلی، حاکی از آن است که اعتبارات مالی و اجتماعی تعاونی متعلق به گروه است. این داریها حاصل تلاش مشترک و مشارکت آنان است. در این مفهوم، ارزش همبستگی توجه انسان را به این حقیقت معطوف می‌دارد که تعاونیها مفهوم و جایگاهی بیش از اجتماعی از افراد را با خود دارند، تعاونیها مهر تاییدی بر توان گروهی و مسئولیت‌پذیری مشترک هستند.

به علاوه همبستگی به این مفهوم است که تعاونیها و تعاونگران در یک صف ایستاده‌اند. خواسته و آرمان آنها ایجاد جنبش متحد تعاون

در سطح محلی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی است. آنان به هر شیوه عملی برای ارائه ملزومات و خدمات با بهترین کیفیت و نازلترین قیمت برای اعضاء اقدام می‌نمایند. تعاونگران و تعاونیها درصددند تا با همکاری هم سیمای عمومی تعاون و تعاونی را به عامه مردم و دولت‌ها ارائه نمایند. آنان بر این باورند که علی‌رغم اهداف مختلف و بافتهای مختلف تعاونیها، نوعی کلیت و اشتراک در آنها حکمفرماست.

ارزشها - دومین گزاره

۱- در دومین گزاره چنین می‌خوانید: اعضای تعاونی‌ها نسبت به ارزشهای اخلاقی نظیر، صداقت، آزاداندیشی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و احترام به رای و نظر دیگران، پای‌بند هستند.

۲- امید آن داریم ارزشهای اخلاقی که الهام‌بخش تعاونیهاست، به حق بر شیوه

عملکرد شرکت‌های سرمایه‌داری و سازمانهای دولتی تاثیر گذارند. در هر حال، این ارزشها جزئی از ارکان تعاونی‌ها و دارای جایگاه ویژه‌ای در امر داد و ستد تعاونی‌ها هستند. به ویژه با ظهور تعاونیها در قرن نوزدهم این ارزشها مقام و مرتبت ویژه‌ای یافتند. همچنین این ارزشها از آغاز در شیوه عملکرد افراد عهده‌دار مسئولیت‌گسترش نهضت تعاونی و توسعه آن در سالهای میانی (۵) هویدا بود.

۳- اغلب تعاونی‌های اولیه قرن نوزدهم، از جمله شهره‌ترین آنها همین تعاونی پیشگامان راجدیل، نسبت به اصل صداقت به عنوان یک ارزش تعهد خاصی قایل بودند؛ در عرصه داد و ستد با تاکید بر توزین صادقانه، کیفیت مرغوب و قیمت مناسب نشان دهنده مساعی آنان در احترام به این ارزشها بود. در طول تاریخ تعاون، تعاونی‌های کارگری در سعی و تلاش برای خلق یک نظام مدیریتی صادقانه و آزاد اشتها دارند. آوازه تعاونی‌های مالی به دلیل شیوه صادقانه در امور تجاری خصوصاً در پرداخت و حساب و کتاب سود سهام در سراسر جهان پیچیده است. طی دهه‌های متمادی، تعاونی‌های کشاورزی با اهتمام در ارائه تولیداتی با کیفیت مرغوب و استفاده از برچسب‌هاییکه معرف واقعی کالا است، موفق بوده‌اند.

۴- گذشته از سنتی بودن اصل صداقت در تعاونیها، رعایت این اصل در معاملات تعاونیها با اعضای خود منجر به انجام معاملات عادلانه تعاونی‌ها با افراد غیر عضو خود خواهد بود. بر همین اساس تعاونیها گرایش خاصی نسبت به رعایت ارزش آزاد اندیشی دارند، بدین معنا که تعاونیها سازمانهای مردمی هستند که در بطن عموم مردم و دولت‌ها جای دارند و از خواسته‌های آنان آگاه می‌باشند.

همایش تعاون. زن و اشتغال

تهران- ۷۵/۶/۱۴

مهمی است.

اصل ۴۳ قانون اساسی به این مسئله مهم اشاره می‌کند. نباید کاری کرد که دولت به یک کارفرمای بزرگ در کشور تبدیل شود، هیچوقت دولت یک تولیدگر خوب نیست، یک توزیع‌گر خوب هم نیست، دولت می‌تواند یک هدایتگر خوب باشد، دولت می‌تواند یک سیاست‌گذار خوب باشد، دولت می‌تواند یک ناظر خوب باشد و نظارت خوب داشته باشد، اساساً خداوند خواسته است در این جهان خلقت کارها با رقابتهای سالم پیش برود.

اساس اینکه کشورهای بلوک شرق نتوانسته‌اند روی پای خودشان بایستند و علی‌رغم آن همه بوق و کرنا و تبلیغات، آن تفکر منجر به شکست شد (من کاری به بخشهای سیاسی و بین‌المللی اش ندارم) اساساً به این دلیل بود که با طبیعت بشر با ساختاری که خداوند در طبیعت جهان بینانگزارای کرده، یعنی اصل رقابت سالم، در منافات بود.

یک وقتی من به شوروی سابق رفته بودم، در زمانی که کمونیستها قدرتمند بودند، با ماشین سفارت که این طرف و آن طرف می‌رفتیم راننده خیلی مواظب بود، می‌گفتم چرا اینقدر مواظبی، این خیابانها که خیلی خلوت است؟ گفت: این راننده‌ها عمداً می‌آیند و به آدم می‌زنند، گفتم چرا؟ گفت: برای اینکه راننده دولتی است، می‌خواهد عمداً تصادف کند ماشین او در تعمیرگاه بماند و او یک ماه بیکار باشد. این واقعیت است، راننده دولتی است وقتی تصادف می‌کند خوشحال است برای اینکه ماشین می‌رود در تعمیرگاه می‌خواهد، او هم یک ماه بیکار است. ولی اگر ماشین مال خودش باشد، یا خودش در مالکیتش سهمیم باشد، در زیانش، در سودش

ساختمان مرکزی تعاون برگزار شد.

در این گردهمایی جمعی از شخصیتهای حاضر در جلسه، طی سخنانی ابعاد فعالیتهای انجام شده در بخش تعاون برای اشتغال بانوان را تشریح کردند و رهنمودهایی در این زمینه ارائه نمودند. اینک بخشی از مطالب ارائه شده در این همایش از نظر گرامیتان می‌گذرد:

از جمله برنامه‌های مفید و سازنده‌ای که در هفته تعاون امسال به اجرا درآمد برپایی همایشی با حضور نایب رییس مجلس شورای اسلامی، مقامات بخش تعاون، جمعی از خواهران نماینده مجلس شورای اسلامی و مسئولان و اعضای تعاونیهای بانوان بود که در روز چهارشنبه چهاردهم شهریور ماه گذشته همزمان با هفته تعاون در محل سالن اجتماعات

سخنان آقای دکتر حسن روحانی

نایب رییس مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد... رب العالمین و صلی... علی سیدنا محمد و آله اجمعین من عمل صالحاً من ذکر و انثی و هو مومن فلنهدینهم حیاة طیبه و لنجزینهم اجرهم به احسن ما كانوا یعملون هفته تعاون را به محضر حضور محترم، اعضاء خانواده بزرگ تعاون در کشور، به وزیر محترم، معاونین و همه عزیزانی که در این وزارتخانه از روز تاسیس تا امروز در طول این ۵ سال شبانه روز تلاش کردند برای اینکه این وزارتخانه نوپا را بنیان‌گذاری و فعال کنند و همچنین تکامل این راه مقدس که قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای ما پیش‌بینی کرده، بوجود آورند، صمیمانه تبریک می‌گویم.

اینکه در هفته تعاون ۳۹۰ تعاونی جدید تولیدی و خدماتی توسط ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران آغاز به کار می‌کند و

افتتاح می‌شود، نشان تلاش و فعالیت این وزارتخانه در راه گسترش این نهاد مقدس تعاونی است. جلسه امروز به مناسبت تعاون، زن و اشتغال است و من راجع به اصل مسئله تعاونی نکاتی را خدمت شما عرض می‌کنم و سپس به بحث نقش زنان در صحنه مسائل اجتماعی و اقتصادی کشور می‌پردازم:

در بخش اقتصادی و مسئله اشتغال، اساس اینکه قانون اساسی ما به مسئله تعاونی اهمیت فراوانی داده است، علاوه بر اینکه ریشه این تفکر یک تفکر دینی، مذهبی و فرهنگی با الهام از همان آیه معروف تعاون‌اعلی البر و التقوی است، به این دلیل بود که می‌خواستند در بخش اقتصاد جامعه‌ما، نه دولت سالاری باشد به آن مفهومی که در بعضی کشورهای دنیا در آن زمان مطرح بود و نه تکاثر سرمایه در دست افراد خاص باشد، آنچنان که در دنیای غرب مرسوم بود، و این نکته، نکته بسیار

سهیم و شریک باشد، بیشتر مراقبت می‌کند.

به هر حال آن کاسبی که ساعت ۵ صبح مغازه‌اش را باز می‌کند، مخصوصاً اگر یک کمی در فشار زندگی باشد، برای این است که مالک مغازه است و حاصل کار به خودش تعلق دارد. ولی کارمند اداری را باید به کارت زدن و با غیبت و با حقوق کم کردن و به انحاء و حیل متوسل شد تا سر ساعت بیاید. اما آن کسی که در سود و زیانش شریک است، به کارت زدن، غیبت گذاشتن و تنبیه کردن نیازی ندارد. خودش می‌آید سر کار، این طبیعت انسان است کاری نمی‌شود کرد.

حالا البته اگر ایمان، به آن معنای واقعی کلمه، در نهاد انسانها درخشش پیدا بکند، آن حساب دیگری است. ولی به هر حال: و قلیل من عبادی الشکور، آنها یک درصدی هستند، بقیه نیاز به این است که کارت بزنند، غیبت بزنند، اخراج بکنند، تنبیه بکنند. پس اساساً این رقابت سالم باید در جامعه باشد دولت واقعاً نمی‌تواند یک کارفرمای خوب باشد. به تعبیر قانون اساسی، دولت نباید به یک کارفرمای بزرگ تبدیل بشود، البته قانون اساسی به دلیل مسائل امنیت ملی، برخی از بخش اقتصاد را به دوش دولت گذاشته که آنها حسابهای دیگری دارد، محاسبات دیگری وجود دارد که الزام کرده در اختیار دولت باشد. اما به غیر از آن بخشی که قانون اساسی الزام می‌کند در اختیار دولت باشد، هر چه ما بار دولت را سبکتر کنیم به نفع ما و به نفع کشور است، به نفع رشد کشور است، به نفع توسعه و تعالی کشور است. در بخشهای تعاونی و خصوصی، اگر بتوانیم قادر باشیم که نگهداریم سرمایه‌ها در دست افراد خاص انباشته شود و به تکاثر ثروت نزد افراد خاص تبدیل شود و به تعبیر قرآن کریم: «لایکون دولة بین الاغنیاء منکم» از لحاظ

سیاسی و امنیتی برای ما بسیار مهم است.

شما باید بدانید که قدرت اقتصادی اثر بسیار مستقیمی در قدرت سیاسی کشور و همچنین در مسائل فرهنگی کشور خواهد داشت. اگر ما امروز مردم را به یک مشارکت عام سیاسی دعوت می‌کنیم، نمی‌شود مشارکت عام سیاسی باشد، اما در بخش اقتصادی مشارکت عمومی نباشد.

چگونه می‌توانیم مردم را در بخش اقتصادی سهیم و شریک بکنیم و یک مشارکت عمومی بوجود بیاوریم، در حالی که تکاثر هم نباشد و قدرت اقتصادی در اختیار افراد خاص نباشد؟ چون می‌دانید اگر قدرت اقتصادی در اختیار افراد خاص قرار بگیرد بدنبالش فساد است «ان الانسان لیطغی ان راه استغنی» همچنان که انسان ببیند این مصنوع، این چیز تولید شده، منحصرأ در اختیار او هست، انواع حیل را به کار می‌بندد تا انباشت را دارد، اینها را در انبار کارخانه نگاه می‌دارد،

۵ روز، ۱۰ روز دو هفته به بازار نمی‌دهد تا قیمتها ترقی کند. مگر اینکه بالاسر همه اینها ناظر بگذاریم، مراقبت بکنیم، مواظبت بکنیم. خوب، راه طبیعی این است که مردم را در امور اقتصادی سهیم و شریک بکنیم.

اصلاً بانکها یکی از وظایفشان این است که مردم را سهیم و شریک بکنند. اساس کار بانک این است که پولهای خرد مردم را جمع کرده و به صورت یک سرمایه کلان سرمایه‌گذاری بکند.

بخش تعاونی، بخش بسیار مهمی است یعنی افراد می‌توانند با سرمایه‌های کم، کنار هم جمع شوند و با یک سرمایه متوسط یا یک سرمایه بزرگ، بتوانند کارهای تولیدی مهم را انجام دهند. این خیلی مهم است که همه مردم در صحنه اقتصادی حضور داشته باشند، فعال باشند، نقش داشته باشند؛ هنوز هم افرادی هستند که سرمایه‌هایشان را گوشه و کنار نگاه می‌دارند و می‌ترسند به صحنه اجتماع بیاورند. سرمایه را حبس می‌کنند.

افسار زدن به سرمایه برای بسیاری از افراد ترسناک است. سرمایه وقتی لجام گسسته است، به نفع آنها است. تا سرمایه روی زمین مستقر نشده، کسی نمی‌بیند. این گوشه، آن کنار، اینجا، آنجا، حتی می‌برد درصد تا بانک، هر بانکی یک مقداری از این پولش را می‌خواهند، اما به محض اینکه این سرمایه یکجا روی زمین مستقر شد، همه نگاه می‌کنند، همه می‌بینند، آن کسی که مسئول مالیات است بالا سر آن می‌آید، آن کسی که مسئولیتهای دیگر اجتماعی دارد بالا سر آن می‌آید. این است که می‌ترسد این همه سرمایه را روی زمین بیاورد. البته بسیاری از اوقات این ترسها اوهام است کسی کاری ندارد و اگر کسی واقعاً طبق قانون و مقررات فعال شود،

مزاحمتی برای او ایجاد نمی‌شود.

من فکر می‌کنم در پوشش تعاون، مردم کاملاً احساس امنیت می‌کنند. آن آقای که می‌خواهد در یک جا سرمایه‌گذاری کند، اگر برود در ۵۰ تعاونی سرمایه‌گذاری کند خیلی راحتتر می‌تواند این کار را انجام دهد. هم آن انحصار شکسته می‌شود، هم آن تکاثر شکسته می‌شود و هم خودش احساس امنیت می‌کند. بنابر این تعاونیها، حتی برای حرکت سرمایه از بخش دولتی به بخش تولید خیلی می‌توانند نقش داشته باشند، و این کار، کار بسیار ارزنده و کار بسیار مهمی است.

من فکر می‌کنم هر چه ما بخش تعاونی کشور را تقویت بکنیم ضرر نمی‌کنیم و به نفع کشور است، اگر ما می‌خواهیم رشد اقتصادیمان را با مسائل فرهنگی جامعه در کنار هم قرار دهیم، راهش این است: بخش تعاونی را تقویت بکنیم این به نفع شکوفایی کشور، رشد کشور، توسعه کشور و همچنین برای مشارکت عام مردم در همه صحنه‌های اجتماعی خواهد بود.

اما مسئله زنان و حضور زنان در بخش اقتصادی و در بخش اشتغال، مسئله بسیار مهمی است. خوب حالا، درصد خانمهایی که در بخش اقتصادی فعال هستند به چه میزان است؟ به قول آقای مهندس شافعی، آمار سخت است. این آمارهایی که در اختیار ما است یک مقدار با واقعیت فاصله دارد. کشورهای بسیار پیشرفته صنعتی هم آمارشان با واقعیت اختلاف دارد و یک درصدی ۵٪، ۳٪، ۴٪ اختلاف دارد، کشورهای در حال توسعه آمار واقعیشان با آمار اعلام شده اختلاف بیشتری دارد. البته باید تلاش کنیم این اختلاف را کم بکنیم.

من همین چند روز پیش در انتخابات لبنان دقت می‌کردم، می‌دیدم واقعاً چه مشکلاتی در

کشورهای جهان سوم وجود دارد. آنها انتخاباتشان با ما فرق می‌کند. با شناسنامه نمی‌روند رای بدهند، هر کسی باید به اداره ثبت محل برود و یک ورقه‌ای بگیرد و با الصاق عکس خودش به این ورقه، می‌تواند رای بدهد. آنوقت یک فرده تا از این ورقه‌ها می‌گیرد. افراد می‌روند ورقه تمام افراد مرده فامیلشان را می‌گیرند و عکس خودشان را می‌زنند روی آن مشخصات مرده، و در چند صندوق رای می‌دهند، من در یکی از گزارشات خواندم که در جنوب لبنان، یکی از این گروهها ۵۰ هزار رای الکی از قبل برای خودش درست کرده با همین تقلبات و با همین مرده‌ها و با همین شناسنامه‌های جعلی.

آنچه که راجع به اشتغال زنها اعلام می‌شود، با واقعیت حتماً مختلف است. خیلی خانمها در خانه‌ها فعال هستند و جزء آمار نمی‌آیند، فعالیت آنها هم بسیار ارزشمند است. اما به هر حال ما باید قبول کنیم که زنها اساساً در سطح دنیا، حضورشان در صحنه‌های اجتماعی به مفهوم عام کلمه یعنی اقتصادی یعنی سیاسی و بخشهای دیگر، در دهه‌های اخیر شروع شده و این جور نبوده که از ۲۰۰ سال پیش شروع شده باشد.

من یک نکته‌ای برایتان بگویم که برای خود من عجیب بود. سوئیس یک کشور بسیار پیشرفته است، یک کشور صنعتی پیشرفته است، آنجا مشارکت عام وجود دارد. کانونها، ویژگیهای خاصی از لحاظ سیاسی در این کشور دارد. ولی در بعضی از بخشهای سوئیس تا سال ۱۹۷۴ زن حق رای نداشته برای خود من تعجب‌آور بود که ۲۲ سال پیش در سوئیس، زن حق رای نداشته، نه در انتخابات مجلس نه در سایر انتخابات حق نداشته رای بدهد. این نشان می‌دهد که حرکت خانمها در

صحنه‌های اجتماعی و سیاسی در سطح دنیا سابقه طولانی ندارد و از دهه‌های اخیر شروع شده است. البته این روز به روز به سمت تعالی بوده است.

چند سال پیش در دانشگاه کمبریج با یکی از مسئولین دانشگاه صحبت می‌کردیم، گفت: تا سال ۱۹۷۹ ورود دختر در دانشگاه کمبریج ممنوع بوده و هیچ دختری نمی‌توانسته وارد این دانشگاه شود و ویژه پسران بوده است. از سال ۱۹۷۹، یعنی سال انقلاب ما تازه ورود دختر به این دانشگاه آزاد شده است. من می‌خواهم بگویم حتی در کشورهای صنعتی اروپا و کشورهای پیشرفته این جور نیست که زنها همانند مردها در تمام صحنه‌ها حضور داشته باشند، اما می‌گویم که این حرکت شروع شده است.

خوشبختانه آئین مقدس اسلام ۱۴ قرن پیش از خیلی از این تمدنهایی که امروز در غرب مطرح است جلوتر بوده و مقام و منزلت زن را واقعاً در حد واقعیش و در بهترین حدش به جامعه بشری معرفی کرده است. شما می‌دانید که مالکیت زن در اموال غیرمنقول، مثل خانه، مثل زمین تا چند دهه پیش در بسیاری از کشورهای اروپایی ممنوع بوده و زن نمی‌توانسته مالک خانه باشد، مالک اموال غیرمنقل بشود، اما در اسلام از ۱۴ قرن پیش در مالکیت زن هیچ محدودیتی وجود ندارد. فعالیت زن در تمام صحنه‌های اقتصادی و مالکیت هر نوع اموال برای زن آزاد بوده، از زمان پیغمبر اکرم (ص) زن می‌توانسته خانه بسازد، زمین بخرد، خانه بفروشد، زمین بفروشد.

قانون اسلام در بخش اقتصادی زن و مرد را کاملاً معادل یکدیگر قرار می‌دهد. در صحنه فرهنگی که روشن است اساساً از

دیدگاه اسلام نه مرد بودن امتیاز است و نه زن بودن امتیاز است. معیار سنجش: ان اکرمکم عندا... اتقیکم می باشد که در قرآن مجید بر آن تاکید شده است. اساس پاکدامنی است، اساس تقوی است، اساس شرف است، اساس عزت نفس است اساس مقام معنوی است یک خانمی ممکن است از میلیونها مرد که مقایسه کنیم مقامش بالاتر باشد یک مرد ممکن است از میلیونها زن مقامش بالاتر باشد. اصلاً زن بودن یا مرد بودن در مقام و منزلت اسلامی، هیچگونه تاثیری ندارد. الگوی ما مقام و منزلت فاطمه اطهر(س) است که خوب همه ما مسلمانها خانمها و آقایان همه، به مقام و منزلت آن بانوی بزرگ آشنا هستند و می بینند که مقام و منزلت فاطمه اطهر در چه حد و سطحی است. این نشان می دهد که از دیدگاه اسلام زن بودن و مرد بودن مطرح نیست. آن آیه شریفه سوره نمل که می فرماید: «من عمل صالحاً من ذکر او انثی و هو مومن فلنهدینهم حیاة طیبه بهترین است آن که ما می خواهیم، یک حیات و زندگی طیبه است، حیات و زندگی پاک بدون هیچ آلودگی، بدون هیچ آرایش قرآن می گوید: برای هر زن و مرد، رسیدن به حیات طیبه یکسان است. آنچه می خواهد ایمان است و آنچه می خواهد عمل صالح است.

اساساً از دیدگاه اسلام این راه برای خانمها کاملاً باز بوده است. به شهادت تاریخ، در کشور ما که یک کشور اسلامی بوده و مردم ما قرنها مسلمان بودند و به اسلامشان عشق می ورزیدند، زنها در صحنه های اقتصادی بسیار فعال بودند. در واقع خانه داری، ویژه زنان اشراف بوده است. زنهایی که جزو اشراف بودند، در خانه بودند، خانه دار بودند، هر خانواده ای که وضع زندگی پایین تر بوده، زن در صحنه اقتصادی بوده و کار می کرده است.

در دورانی که زندگی مردم زندگی عشایری بوده، هنوز هم شما در عشایر می بینید که همه کار بعهده زنها است، کارهای اساسی و کارهای تولیدی بعهده زنها و بخش تجاریش بعهده مردها است. وقتی کمره آماده می شود مرد می آورد در شهر می فروشد، وقتی پنیر آماده می شود می برد می فروشد. همه کارها بعهده زنها است. در شمال ایران هم کارها بعهده زنها است و زنها فعال هستند.

بله، یک عده زنهایی بودند که وضع زندگی شان بسیار خوب بود، خانواده های اشراف بودند، این زنها خانه دار بودند کار نکردن برای زن، جزء اشرافی گری بوده، این ربطی به دین ندارد، این اشرافیت، بعد تبدیل شده به دین یعنی زنی با دین تر است که در خانه باشد. نه، اصلاً این نبوده، این اشرافیگری آماده بوده که به غلط به مسائل فرهنگی و دینی راه یافته ست. آن ریزه کارها، آن مسائل اخلاقی که اسلام مدنظر دارد، آن بحث دیگری است، اما در خانه بودن، بیرون آمدن، کار کردن، کار نکردن ربطی به اسلام ندارد.

حتماً اسلام ما را تشویق به کار می کند. حتماً اسلام ما را تشویق به کوشش و فعالیت می کند. اما اینکه زنها در صحنه اقتصادی حضور داشته باشند چقدر مفید و مهم است، خوب یک نکاتی را آقای مهندس شافعی اشاره کردند که به هر حال اگر زن بیاید در صحنه کار، می توانیم فرزند کمتر، زندگی بهتر را به نحو بهتری تحقق ببخشیم، بلکه ممکن است این هم جزو فوایدش باشد. یا اینکه زنها وقتی در صحنه اقتصادی می آیند، احساس بکنند مردها چه مشکلاتی دارند دستشان بر روی آتش قرار می گیرد و حس می کنند که این گرما، سرمای دنیا چه هست. بلکه ممکن است این هم موثر باشد.

اما واقعیت این است که یک فردی که کار می کند، به کارش علاقه دارد، نه اینکه کار می کند که پول بگیرد. آن کسی که کار می کند و به کارش عشق می ورزد، مخصوصاً کار تولیدی، مخصوصاً کار هنری، این واقعیت، زندگی را لذت بخش می کند. مثلاً یک هنرمند که یک تابلو می کشد، اصلاً بحث این نیست که الان کار می کند چقدر پول می گیرد، تابلویش چقدر می ارزد، این مهم نیست، بلکه هنرمند در تابلو و این هنر، در واقع وجود خودش را می بیند. من اگر تعبیر بکنم، بگویم شبیه فرزند آدم هست خوب، در یک سطح خیلی پایین تر هنرمند واقعاً حس می کند این وجود اوست این هنر اوست، این ذوق اوست که بر روی تابلو ثبت شده و می تواند جاودانه باشد.

شما فکر می کنید یک کسی که قالی می بافت، حالا نه این قالیهای معمولی سطح پایین، قالیهای ظریف هنری، البته آن سطح پائینش هم ارزشمند است و یک کار هنری است ولی مخصوصاً آن قالیهایی که واقعاً هنرمندانه بافته می شود، این چقدر ارزشمند است؟ وقتی این قالی تمام می شود اصلاً بحث این نیست که این را کی می خرد، چند می خرد، واقعاً آن قالی باف وقتی هنر خودش را می بیند لذت می برد، برایش لذت بخش است مخصوصاً اگر ما بگذاریم واقعاً آن هنرمند که قالی خوب می بافت نه به اسم صاحب کارگاه که به اسم بافنده، نام بافنده کنار آن قالیچه زیبا، آن قالی ارزشمند، ثبت شود. این احساس می کند دارد جاودانه می شود احساس می کند تا این فرش هست، او نیز هست و این فرش هست و ۱۰۰۰ سال می تواند باشد. من فکر می کنم آن کسی که کار می کند و به کارش علاقه مند هست، مثلاً یک خانمی که در زمینه

فیلم کار می‌کند، در کار هنری فیلم، اصلاً بحث این نیست که آنجا کار می‌کند و چقدر پول می‌گیرد، اصلاً تا وقتی که این فیلم بخش می‌شود، مردم می‌بینند، خودش می‌بیند، هر بار که می‌بیند لذت می‌برد، این لذت زندگی است.

واقعاً زنانی که ذوق دارند، هنر دارند، قدرت دارند، هیچ فرقی در استعداد و قدرت بین زن و مرد نیست. نوعش فرق می‌کند ممکن است در یک کار، مرد استعداد داشته باشد در یک کار زن. آن یک بحث دیگری است. دو تا آدم هم همینطورند. ممکن است من در نقاشی ذوق داشته باشم یکی ذوق نقاشی ندارد در کار صنعتی ذوق دارد در کار کامپیوتر ذوق دارد، آن بحث دیگری است. اما به هر حال در خلاقیت، در آفرینش هنر، در آفرینش کار تولیدی، هیچ فرقی بین مرد و زن وجود ندارد و همه آن قدرتها را زن دارد.

در بخش تعلیم و تربیت هم همین‌جور است هیچ فرقی ندارد، واقعاً این‌جور است، چه تفاوتی بین زن و مرد هست؟ ما واقعاً در مجلس شورای اسلامی این را کاملاً حس می‌کنیم، بین مرد نماینده و زن نماینده واقعاً هیچ فرقی نیست واقعاً ما تفاوتی نمی‌بینیم. بعضی از زنهای نماینده از بعضی مردهای نماینده قوی‌ترند. بهتر می‌اندیشند، بهتر فکر می‌کنند، بهتر طرح می‌دهند، بهتر صحبت می‌کنند، بهتر استدلال می‌کنند. اصلاً ربطی ندارد در این بخشها مرد بودن و زن بودن، واقعاً تاثیری ندارد با معیارهای اسلامی هم منطبق است.

خوب هر زنی که واقعاً می‌تواند کاری را انجام دهد ما باید زمینه را برایش فراهم بکنیم. من فکر می‌کنم این تعاونیها واقعاً محیط را آماده می‌کند، واقعاً زمینه را برای فعالیت و کار فراهم می‌کند و این خیلی مهم است. خیلی

ارزشمند است. وسایل کار را آماده می‌کند خیلی مهم است بعد هم یک وزارتخانه است به دولت وصل است به نظام وصل است مردم به آن اعتماد دارند. این کاری که وزارتخانه می‌کند می‌توانیم بدهیم به یک شرکت، منتهی مردم اعتماد نمی‌کنند، نمی‌توانند اعتماد کنند. وقتی یک وزارتخانه است و در رأسش یک وزیر است از مردم رأی اعتماد می‌گیرد، مجلس ناظر هست، دستگاه قضایی ناظر است، مقام معظم رهبری که بر کل کشور ناظر هست بر این بخشها ناظر هست، مردم احساس اطمینان می‌کنند. پس این کار، کار بسیار ارزنده‌ای است. اینکه زن در زندگی خودش احساس لذت بکند این یک دوم بخش فرهنگی و اخلاقی است.

من اگر بگویم بیکاری ام‌الفساد است شما باور کنید این حرف اغراق و مبالغه نیست. بیکاری فساد درست می‌کند در اداره هم همینطور است. اگر در یک اطاقی که سه تا کارمند لازم است باشد، یک چهارمی اضافه شود، آن که بیکار است، آن سه نفر را هم بیکار می‌کند او چون بیکار است، نمی‌گذارد آن سه نفر هم کار کنند، بنابراین بیکاری در همه جا فساد آور است.

یک زن اگر وقت اضافه داشته باشد مثل مرد فرق نمی‌کند مرد هم وقت اضافه داشته باشد چه کار می‌کند؟ ناچار است بگوید آقا همسایه چه کار کرد، آن یکی چه کار کرد، دخترخاله چه کار کرد، پسرخاله چه کار کرد. وقتی آدم بیکار می‌شود چاره‌ای ندارد جز اینکه وقت خودش را یا به صورت مهمل و غلطی و یا خدای ناکرده در راه‌گناه، از غیبت و تهمت بدتر و بالاتر که ما گناهی نداریم. واقعاً آدم آلوده می‌شود، آدم بیکار عشقش به غیبت است، به تهمت است، اصلاً با این

زندگی می‌کند، دیگر نمی‌تواند، چه کار بکند؟

ما برای اخلاق جامعه، ما برای سلامت جامعه، ما برای هدایت بخش فرهنگی جامعه باید اشتغال درست کنیم، اهمیت اشتغال تنها در آثار اقتصادی نیست، مهمتر از بخش اقتصادی، بخش فرهنگی است، مهمتر از بخش فرهنگی، بخش امنیتی است، شما امنیت ملیتان در کشور با اشتغال تضمین می‌شود، بیکاری امنیت را تهدید می‌کند. آسایش دیگران را تهدید می‌کند، اخلاق جامعه را تهدید می‌کند، فرهنگ جامعه را تهدید می‌کند و این خیلی مهم است که ما نگذاریم افراد بیکار در جامعه باشند. حالا ممکن است یک خانمی در بعضی از سالها گرفتار باشد، ممکن است سال اول ازدواج است، بچه اول است، گرفتار است، اشکال ندارد، مشغول است. اما مثلاً ممکن است این خانم در سن سی سالگی بیکار بشود یعنی بچه‌هایش همه رفتند مدرسه و راهنمایی یا بعضی‌ها رفتند دبیرستان، دیگر کاری به این مادر ندارند، حالا کارخانه، مگر چقدر زیاد است؟ وقتی زن بیکار باشد تبدیل می‌شود به وسواس، اینجا را نظیف بکند، آنجا را کهنه بکشد، اینجا را چه کار بکند. این می‌شود به وسواس، وسواس می‌شود یک بیماری.

واقعاً در آن زمانی که زن فرصت دارد، یا اینکه بین تحصیل و ازدواج که یک زمانی هست. مثلاً دیپلم گرفته شده، دانشگاه هم نمی‌خواهد برود، تا شوهر کردن هم ممکن است ده سال فاصله داشته باشد، این ده سال چه کار کند؟ اگر در خانه بماند هر روز با مادرش دعوا می‌کند، دختر در سن رشد و بلوغ قرار گرفته در خانه بیکار است، مادر هم در خانه است، دوتایی با هم دعوا می‌کنند، پدر هم که

است. مولفه‌های قدرت ملی همه بهم گره خورده است و این بسیار مهم است که بخش بزرگی از جامعه ما که قدرت دارد، هنر دارد، می‌تواند کار بکند، فعال شود. چرا ما این قدرت را در داخل خانه محبوس بکنیم، این چه کاری است. چرا تبدیل نکنیم به ارزش افزوده. آقای مهندس شافعی مثال زدند گفتند: مثلاً یک چلوکباب پانصد تومانی، مواد اولیه‌اش صد تومان است و چهار صد تومان آن کار خانم است. این ممکن است کم و بیش باشد بهر حال، یک بخشی از آن ارزش افزوده است که خانم بوجود می‌آورد.

ما امروز واقعاً نیازمند به ارزش هستیم، ما امروز نیازمند هستیم که از اتکاء به نفت رهایی پیدا بکنیم. برای این که متکی به نفت نباشیم، باید بازار صادرات حداقل منطقه را در دست بگیریم، برویم در صحنه و برای اینکار بخش صنایع دستی و هنر سنتی ما می‌تواند برای کشور ما خیلی ارزش‌آور باشد.

در اندونزی، یک کارهای هنری زیبایی روی چوب انجام می‌دهند. البته هم آقایان کار می‌کنند، هم خانم‌ها کار می‌کنند، و رقم عجیبی در صادرات دارد.

یکی از مسئولین اندونزی به من گفت: در این بخش و هم در سایر کارهای هنری و دستی، درآمد ما در سال بیست میلیارد دلار است. من البته تردید کردم به این آمار ولی حالا ۲۰ میلیارد نباشد و ۱۰ میلیارد باشد، ۱۰ میلیارد نباشد و ۵ میلیارد باشد. خیلی مهم است. واقعاً هنر و ذوق ایرانی به اعتقاد من، با هیچ ملتی قابل مقایسه نیست. این خود ستایی از ملت خودمان نیست. واقعاً ایرانی در همه صحنه‌ها استعداد خود را نشان داده است. خوب چرا نرویم در این بخش، چرا کارهای هنری ارزشمند و زیبا انجام ندهیم و بازار منطقه

به اعتقاد من اشتغال زن، اخلاق مرد را در خانه متعادل می‌کند و تبدیل می‌کند به یک زندگی سالم، به یک زندگی اسلامی، به یک زندگی انسانی. چون خیلی رفتارهایی که در خانه‌ها وجود دارد با آنکه آئین مقدس اسلام مقرر کرده منطبق نیست. اصلاً ما نمی‌توانیم بگوییم که وظیفه زن و مرد در خانه چیست. واقعاً اگر توضیح بدهیم، در همه خانه‌ها دعوا می‌شود، برای آنکه آنقدر اسلام طرفدار خانمها است، آنقدر وضعیت آنها را از هر جهت مراعات کرده که اگر گفته شود دعوا درست می‌کند.

علاوه بر ایجاد تعادل در اخلاق و رفتار مرد در خانه، من فکر می‌کنم نکته مهم این است که اشتغال خانم‌ها خیلی می‌تواند در رشد تولید ناخالص ملی ما موثر باشد. من خدمت شما برادران و خواهران عرض می‌کنم که اقتدار ملی ما به رشد تولید ما بستگی دارد، هر چه تولید ناخالص ملی ما بالا برود، این به معنی قدرت ملی ما هست، این قدرت ملی فقط هم در بخش اقتصاد نیست، بخش فرهنگ، بخش نظامی همه به هم گره خورده

شب می‌آید باید دعوی اینها را حل بکند. ما باید اینها را مشغول بکنیم. من می‌خواهم بگویم اشتغال در بخش فرهنگی و سلامت خانواده می‌تواند بسیار موثر باشد.

اینکه ما می‌گوییم اشتغال، لازم نیست یک زن از اول تا آخر عمرش کار کند. نه، ممکن است دو سال کار کند، بعد سه سال کار نکنند. بعد دو سال دیگر کار می‌کنند، پنج سال کار نمی‌کنند، مهم این است که ما زمینه را فراهم بکنیم تا آن خانم یا دختر خانمی که فرصت دارد، وقت دارد می‌تواند کار بکند، واقعاً مشغول باشد، مهم ایجاد اعتماد و حسن اعتمادی است که در خانمها بوجود می‌آوریم. من نمی‌خواهم بگویم وابستگی به شوهر بد است، بد نیست، نه این بد نیست. منتهی باید اعتراف کنیم، همه مردها آن اخلاق اسلامی لازم را ندارد گاهی این قدرت اقتصادی را اهرم می‌کنند علیه زن، این زن اگر بداند که یک شغلی دارد یا یک کاری دارد که نیازمند نیست، می‌تواند اگر فردا مشکلی پیش آمد، زندگی‌اش را اداره بکند و این موضوع، مرد را در رفتار متعادل می‌کند.

و بازارهای بین‌الملل را بتدریج قبضه بکنیم؟ خانم‌ها در این بخش قدرتشان از مردها بیشتر است. در کار ذوق، در کار هنر، اصولاً در ظرافت، واقعاً زن با حوصله‌تر است، ظریف‌تر کار می‌کند، دقیق‌تر کار می‌کند، واگذار کنیم به خانمها، این برای ما خیلی ارزنده است، واقعاً بخش مهمی هست از اقتصاد ملی ما هست، اتکاء ما از نفت برداشته می‌شود و این برای امنیت ملی ما بسیار موثر است.

مثلاً در لباس دوزی، چرا ما بازار دنیا را قبضه نکنیم؟ کی هست که ذوق ایرانی را داشته باشد هنر ایرانی را داشته باشد. من نمی‌خواهم اسم ببرم، هنوز هم بعضی از شرکتهای تولیدی لباس ایرانی، در اروپا و آمریکا گرانترین لباس را تحویل می‌دهند. شما می‌دانید ارزش افزوده‌اش چقدر زیاد است، بین آن مواد اولیه با آن لباسی که داخل بازار می‌رود. خوب این کار، کار خانمهای ما است. در بعضی از زمینه‌ها خانمها بهتر از آقایان می‌توانند کار بکنند و فعال‌تر بشوند بیایم در این زمینه‌ها و در این بخش‌ها که ارزش‌آور است و می‌توانیم بازارها را بگیریم، تعاونیهای تولید را فعال سازیم، از لحاظ تبلیغی و فرهنگی چقدر مهم است. چرا روی لباس خوب روی صنعت خوب، اسم ایران نباشد.

البته ما باید مراقبت بکنیم که هر چه زیرش نوشته شده: ساخت ایران، میداین ایران، المصنوع فی‌الایران، کار دقیق و حساب شده باشد با تعهد باشد. همان که قرآن می‌گوید: من عمل صالحاً کار ما به عنوان یک ایرانی به عنوان یک مسلمان، به عنوان یک انقلابی باید بگونه‌ای باشد که این کار مبلغ کشور ما و فرهنگ ما باشد. هر که مارک ایران را ببیند بگوید که ایران یعنی اعتماد، ایران یعنی دقت. ایران یعنی ظرافت. همین ژاپن، یک زمانی

یادم هست کسی مارک ژاپنی نمی‌خرید، می‌گفتند بدرد نمی‌خورد. همه دنبال مارک اروپایی بودند، آلمانی بودند، انگلیسی بودند، چه جور توانست این کار را بکند که این مارک ارزشمند شد؟ این حیثیت ملی است، این اقتدار ملی است برای یک کشور.

خوب ما می‌گوییم کشور انقلابی، می‌گوییم کشور امام زمان. زینت امام زمان باشیم، زینت امام صادق باشیم، زینت پیغمبر باشیم. هر که در دنیا کار ما را می‌بیند بگوید: به به، این کار ایران است. این کار انقلاب است، این کار اسلام است، این کار مکتب است، پس ما می‌توانیم. یک کار فرهنگی عمیقی در کنار بخش اقتصادی انجام بدهیم و این کار، کار تعاونی‌ها است، کار این وزارتخانه است. واقعاً این وزارتخانه می‌تواند در بخش امنیت ملی، در بخش اقتصاد کشور، در بخش فرهنگ بزرگترین قدم‌ها را بردارد.

بمحمد... ما در یک کشوری هستیم که در آن زیربناهای اصلی همه چیز درست است، ببینید اول یک رهبری خوب است. اول در این کشور، رهبران خوب هستند. این نعمت را خدا به ما داده است. شما همین بغل دست ما را ببینید، ملت عراق چقدر بدبخت است، چقدر بیچاره‌اند، چقدر مظلومند. هشت سال در جنگ بوده‌اند و الان شش سال است در بدبختی بعد از جنگ هستند. از روز اول انقلاب اسلامی ایران تا به امروز مردم عراق بخاطر ظلم حزب بعث یک روز نفس راحت نکشیده‌اند. واقعاً آدم فکر می‌کند خداوند چه جور این مردم را گرفتار یک ممت رهبران احق کرده است.

هر چه آدم فکر می‌کند که این با چه منطقی می‌خواند، با چه عقلی می‌خواند که با توپ و تانک و مسلسل بریزند یک شهر و

مردم را بکشند. فراد با یک تهدید آمریکا برمی‌گردد بیرون، همین کار را هم کرد. آمدند، ریختند توی اریبل با پانصد تا تانک و نفربر عراق حمله کرد به شهر اریبل. این همه مردم را به خاک و خون کشید شهر را ویرانه کرد، نابود کرد، بعد گفت ما در این شهر برای همیشه می‌مانیم. در تمام سردرب ساختمانها تابلوی دولت عراق را نصب کرد. ۲۴ ساعت بعد از تهدید آمریکا، از اریبل خارج شد، نتوانست بماند و حالا موشکهای آمریکا به داخل خاک عراق و مراکز صنعتی و نظامی و یا مسکونی‌اش نشانه رفته است و شما می‌بینید که مردم چه بدبختی می‌کنند. آن طرف شما کار احمقانه حزب بعث عراق و بغداد را می‌بینید و این طرف هم کار نابخردانه و غلط آمریکا و مخالف معیارهای بین‌المللی برای حمله یک جانبه خودش و تصمیم فردی خودش علیه یک کشور مستقل.

خوب این بدبختی و بیچارگی که مردم عراق دارند بخاطر چیست؟ به خاطر این است که رهبری این کشور، رهبری ناسالم است، برای اینکه حاکمان این کشور حاکمان نابخرد هستند. این اساس هست، تا این نباشد امنیت نیست، تا این نباشد اعتماد نیست، تا این نباشد کار نیست، تا این نباشد اقتصاد نیست، فرهنگ نیست. خدا این نعمت بزرگ را بما داده در این کشور، خدا نعمت رهبری شایسته و رهبران شایسته که واقعاً باید در تمام مواقع برای مقام معظم رهبری مدظله‌العالی و برای مقام ریاست جمهوری دعا کنیم. واقعاً این دو نعمت هستند. این دو نعمت هدیه الهی است، نعمت بزرگ الهی است که خداوند به ما داده است.

من با آقای رییس‌جمهور به خارج از کشور زیاد سفر کرده‌ام. با هر سیاستمداری

می‌نشیند و حرف می‌زند شما که نشسته‌ای لذت می‌بری، می‌بینی یک سروگردن بالاتر از دیگران است. چقدر لذت بخش است، چقدر ارزنده است، چقدر نعمت بزرگی است.

امروز این هماهنگی که در این کشور بین دستگاه‌های اجرایی، بین دستگاه‌های مقننه بین دستگاه قضایی وجود دارد، واقعاً بی‌نظیر است. شما این کشورهای همسایه ما را نگاه کنید ببینید دعوای، اختلافات حزبی چه بلایی به سرشان آورده است. در این کشور خداوند این نعمت را به ما داده، ما قدردان این نعمت باشیم. خداوند نعمت امنیت را به ما داده قدردان این نعمت باشیم، امکانات بهداشتی، امکانات درمانی، امکانات آموزشی را دولت کریمه برای ما فراهم کرده است، قدردان این نعمت باشیم. زمینه‌های رشد و تعالی اقتصادی هم امروز بحمد... برای ما آماده است ما قدردان باشیم.

من بیش از این زحمت نمی‌دهم واقعاً موضوعی که بحث امروز هست و این جلسه به خاطر آن هست یعنی نقش خانم‌ها، نقش زنان در بخش تعاونی، در بخش اشتغال، در بخش اقتصادی مسئله بسیار مهمی است، بسیار اهمیت دارد. انشاء... امیدواریم با تلاش‌های پیگیر دیگر خواهرانی که در بخش‌های دیگر قضایی و اجرایی در این کشور فعالیت می‌کنند، همه دست به دست هم بدهیم برای زنان عزیز و شایسته ما امکانات را فراهم بکنیم، برای اینکه بتوانند قدرشان، توانشان، ذوقشان، هنرشان، استعدادشان را به نمایش بگذارند. هم در داخل کشور و هم در صحنه جهانی و بین‌المللی انشاء...

خداوند بر توفیقات همه ما بیفزاید. شاید فعالیت و تلاش بیشتر این وزارتخانه در سال آینده، مقصود از سال آینده از امروز به بعد است، چون سال شما بهر حال این هفته است.

تشکیل تعاونی بهر حال در ماه شهریور بوده، انشاء... تا شهریور ماه آینده که یک سال دیگر است شاهد شکوفایی بیشتر در این بخش باشیم. معصوماً برای اشتغال خواهرانمان که بتوانند در بخش‌های مختلف فعال باشند و واقعاً اثر کار و ثمره فعالیت و هنر و ذوق و تلاش و آفرینش خودشان را انشاء... خودشان مشاهده کنند و ما مشاهده کنیم و مردمی که علاقمند به کشور و انقلاب ما هستند انشاء... مشاهده کنند.

«والسلام علیکم ورحمة... و برکاته»

سخنان آقای مهندس

شافعی وزیر تعاون:

مقدم همه عزیزان به ویژه نمایندگان محترم مردم در مجلس شورای اسلامی و علی‌الخصوص حضرت حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر روحانی را در جمع تعاونگران کشور و در بین تعاونیهای بانوان و بانوان عضو تعاونی گرامی می‌دارم.

شاید در بادی این امر این سوال پیش بیاید که دلیل ورود وزارت تعاون به امر اشتغال بانوان و تعاونیهای بانوان چیست؟ با مراجعه‌ای به قانون اساسی و همینطور به قانون تعاون ملاحظه می‌کنیم که در اصل بیست و هشتم از قانون اساسی، داشتن شغل آبرومند، شغلی متناسب با شئون اجتماعی و منطبق با تعالیم اسلامی، حق هر انسانی تلقی شده و از طرف دیگر در ماده اول قانون تعاون جزء اهداف وزارت تعاون پیش‌بینی شده است که وزارت تعاون برای عموم آحاد جامعه و برای تمام کسانی که قادر به کار هستند ولی ابزار کار ندارند بایستی که شغل ایجاد بکند. البته این هدف از آن اهداف بسیار والا و هدفی است

که ایده‌آل‌های نظام جمهوری اسلامی را برای ما و برای مردم ما معین می‌کند. ما به این دو دلیل قانونی، خود را موظف دانستیم که در امر ایجاد تعاونیهای بانوان وارد شویم و سال گذشته نیز سمیناری را تحت عنوان «زن، تعاون و اشتغال» در تبریز برگزار کردیم که با استقبال طیف وسیعی از طرف بانوان محترم مواجه شدیم یکی از ملاحظاتی که در مورد مشاغل بانوان عموماً و همینطور تعاونیهای بانوان و خانمها خصوصاً وجود دارد این است که بهر حال در حدود ۵۰٪ از جمعیت هر کشوری را بانوان آن کشور تشکیل می‌دهند و اگر قبول بکنیم که همین ۵۰٪، درصد عظیمی از تولید ناخالص داخل هر کشوری را می‌تواند رقم بزند نباید به امر اشتغال این قشر عظیم از هر کشوری بی‌تفاوت باشیم.

به موجب آمارهای جامعه شناختی موجود در حدود ۹/۴٪ کل اشتغال کشورمان را مشاغل بانوان تشکیل می‌دهد. متأسفانه باید عرض کنم که این عدد، عدد دقیقی نیست چرا که زنان در خانه‌ها مشاغل فوق‌العاده زیاد و متعددی را به عهده دارند که متأسفانه نه در آمارهای اشتغال لحاظ می‌شود و نه در تولید ناخالص داخل کشور به حساب می‌آید. این علاوه بر اینکه کتمان یک واقعیتی است و می‌بایستی که اصلاح بشود، در عین حال یک مشکل حیثیتی هم برای کشور ما هست. شما وقتی به کتابهای آمار دنیا مراجعه می‌کنید وقتی در مبحث مربوط به اشتغال و به جداول اشتغال کشورها برمی‌خورید بطور مثال می‌بینید که جمعیت انبوهی از آن کشور و درصد زیادی از جمعیت فعال آن کشور اعم از زنان و مردان مشغول به کار هستند و یا مثلاً یک کشوری را می‌بینید که یک درصد کثیر از مردم آن، جزء

بیکارها ذکر شده است. در مورد کشور ما وقتی پنجاه درصد از جمعیت کشور نقششان در اشتغال به لحاظ آمارهای رسمی ۹/۴٪ قید می‌شود، این در حقیقت یک افت حیثیتی برای کشور است در حالی که واقعیت هم چنین نیست و یا وقتی به عدد و رقم‌های مربوط به درآمد سرانه در همین حداقل آماری دنیا برمی‌خورید ملاحظه می‌کنید که مثلاً یک کشوری درآمد سرانه مردمش مثلاً ده هزار دلار و یا پانزده هزار دلار و بلکه بیشتر است و برعکس به یک کشوری برمی‌خورید که مثلاً زیر پانصد دلار درآمد سرانه دارد. در مورد کشور ما مطمئناً یکی از دلایل پایین نشان داده شدن درآمد سرانه و درآمد ناخالص داخلی و ملی، عدم محاسبه درآمدها و تولیداتی است که از طریق زنان در خانه‌ها و یا حتی در مزارع مربوط به مردان انجام می‌گیرد - گاهی مثلاً ممکن است که برای شما اتفاق افتاده باشد - غذایی را که در بیرون می‌خورید اگر، قیمت آن را تجزیه بکنید، ملاحظه می‌کنید که مواد اولیه تشکیل دهنده این غذا یک چیزی نزد یک به پنجاه درصد قیمت تمام شده آن کالا است و پنجاه درصد بقیه در حقیقت در خانه متعلق به آن بانو و کدبانویی است که این غذا را تهیه می‌کند و جایی هم به حساب نمی‌آید. خوب، این در تولید ناخالص خانوار یک طرف قضیه است، یعنی یک رابطه‌ای است بین مرد خانه و زن خانه و فرزندان خانه. یک طرف قضیه هم این است که با عدم محاسبه این تولید و خدمات، ما در حقیقت درآمد ملی کشور را پایین نشان می‌دهیم. حالا خودمان که می‌فهمیم داستان چیست ولی دیگرانی که نسبت به میزان اشتغال کشور و نسبت به درآمد ناخالص داخل کشور ما

فصاوت می‌کنند یک فصاوت نادرستی را از خودشان ابراز می‌کنند موجب خوشحالی است که عرض کنم این نسبت ۹/۴٪، در بخش تعاون، خوشبختانه اندکی متفاوت است. میزان اشتغال زنان نسبت به کل اشتغال بخش تعاون ۱۵/۵٪ است یعنی به عبارتی ۶/۱ درصد بیش از متوسط کشور است و اگر ۱۵/۵ درصد را با ۹/۴ درصد هم قیاس کنیم باید عرض کنم که بخش تعاون ۶۰٪ بیش از کل جامعه در ایجاد اشتغال نقش دارد و باید باز این نکته را اضافه نمایم که بخش عمده‌ای از اشتغال جامعه در آموزش و پرورش، در وزارت بهداشت و درمان و در وزارت فرهنگ و آموزش عالی است. البته طبیعت کار بانوان با این سه وزارتخانه سنخیت نزدیک دارد.

امر تعلیم و تربیت با روحیات خانمها بیشتر سازگاری دارد، اگر چه در آنجا هم نسبت زنان به مردان یک کمی کمتر است ولی بهر حال به نرم و استاندارد قابل قبول خیلی نزدیک است. در امور مربوط به بهداشت و پزشکی هم همینطور، خانمها در کشور به خصوص از حیث استخدام در بخش دولتی توانسته‌اند که نقش خودشان را ایفا بکنند. در زمینه کسب تحصیلات همینطور، در

دانشگاهها، همینطوری که اشاره شد در نظام جمهوری اسلامی، یک رشد و بالندگی ویژه‌ای در بین بانوان الان وجود دارد. در کسب مدالهای المپیادها، خوشبختانه شاهد هستیم که دختران گاهی بر پسران پیشی می‌گیرند. (حالا گاهی هم پسرها بر دخترها پیشی می‌گیرند) ولی اینکه در مسابقات بین‌المللی در رشته‌های متعدد دختران توانسته باشند در این میداين گوی سبقت را برابند این حرکت مهمی است که اتفاق افتاده است در جامعه‌ای که مثلاً تا سی چهار سال پیش تحصیل کردن را برای زنان عیب و عار و ننگ می‌دانستند، در بعضی از شهرستانها و شاید شماها هم در این شهرستانها با این نوع تفکر منحط که متأسفانه به نام اسلام هم عرضه می‌شد بعضاً مواجه شده بودید و خوشبختانه به برکت ظهور انقلاب اسلامی، این تفکر و این نحوه جهانبینی تغییر پیدا کرده و امروز تقریباً پنجاه درصد دانش‌آموزان ما را دختران دانش‌آموز تشکیل می‌دهند. بهر حال، از دیگر نکاتی که در مورد اشتغال بانوان قابل ذکر می‌باشد این است که اشتغال بانوان مرادف و مصادف است با تهدید نسل و کنترل جمعیت. البته من اشتغال بانوان را فقط در خارج از خانه

نمی‌گویم، بلکه هم در داخل خانه و هم خارج از خانه محاسبه می‌کنم ولی این قسمتش که مربوط به خارج از خانه می‌شود تهدید نسل و کنترل جمعیت را راحت‌تر می‌کند. خانمهایی که بیرون مشغول هستند بطور طبیعی علاقمند به داشتن فرزند کمتر هستند که این خود امروزه یکی از مباحث مهم در فرآیند توسعه است، یعنی داشتن جمعیت کمتر و نرخ رشد پایین‌تر، برای اینکه کشورها مجال پرداختن به امر توسعه را داشته باشند، برای اینکه بتوانند نیازمندیهای اساسی جمعیت خودشان را تامین بکنند، آموزش را برای فرزندان آن جامعه تامین بکنند و زنان و مردان - پدران و مادران مجال پیدا بکنند که فرزندانشان را تربیت بکنند. بعلاوه در کشورهایی مثل کشور ما نیز از میزان وابستگی به خارج به وسیله کاهش رشد جمعیت ممکن است کم شود.

اشتغال خانمها در خارج از خانه به این موضوع مهم، به این هدف استراتژیک می‌تواند که کمک بکند. و از طرف دیگر اشتغال خانمها در خارج از خانه می‌تواند میزان درک بانوان از مشکلات همسرانشان را بالا ببرد. ای بسا بعضی از مشکلات خانوادگی به این دلیل اتفاق می‌افتد که خانم خانه وضعیت همسر خود را درست درک نمی‌کند چون هم دردی یا آن ندارد و وقتی که این امکان برایش فراهم می‌شود که در بیرون مشغول به کار باشد با مشکلات مربوط به اشتغال از نزدیک آشنا می‌شود و احتمالاً درک درست‌تر و صحیحتری را از مشکلات همسر خود خواهد داشت و این به استحکام خانواده کمک می‌کند.

حالا باید همه را با یکدیگر حساب بکنیم و برآیند این اشتغال‌ها را لحاظ بکنیم. بنده از

مجموعه این صحبتها نمی‌خواهم عرض کنم که بهترین شغل و اشتغال برای بانوان در بیرون از خانه است به احتمال زیاد برعکس این درست‌تر است، یعنی با توجه به اوضاع و احوال فرهنگی جوامع و با توجه به گرفتاریهای بانوان از حیث ایفای وظیفه مادری و خانه‌داری و اداره همسر و اداره خانه، به احتمال زیاد بهترین مشاغل، مشاغلی هستند که در حاشیه زندگی، خانمها از اوقات بیکاریشان استفاده بکنند و مشغول به کار و سازندگیهای بیشتری باشند، علاوه بر آن چه که تاکنون انجام می‌داده‌اند.

بطور قاطع می‌شود گفت که شاید در بیش از ۵۰٪ اوقات بانوان می‌توانند بهتر از این استفاده بشود، یعنی اگر حالا هشت ساعت کار مفید را برای همگان در نظر بگیریم می‌توانیم این ادعا را داشته باشیم که اقلأً چهار ساعت از وقت خانمها در خانه قابل سازمان دادن و قابل مدیریت است. در سنوات گذشته تعدادی تعاونیهای بانوان در سراسر کشور تشکیل شده که انواع آنها بسیار گسترده است از صنایع دستی گرفته تا صنایع نیمه ماشینی، صنایع غذایی و کارهایی مثل حسابداری، مثل تشکیل تعاونی برای خانمهایی که تحصیلات عالی پیدا کرده‌اند، مثل شیمیدانها و تعداد دیگری از رشته‌های مختلف که با مراجعه به وزارت تعاون، تعاونیهایی را برای خودشان تشکیل داده‌اند، حالا تعداد کثیری از اینها اشتغالشان در حاشیه زندگی‌شان است و در خانه است و نیاز به تمرکز در زیر یک سقف را ندارند و بنابراین میزان سرمایه برای این نوع اشتغالها پایین است. شما می‌دانید که اگر مثلاً بنا باشد که ما یک کارخانه‌ای را ایجاد بکنیم که کارگران و مدیران و مهندسين زیر یک سقف با همدیگر کار بکنند نیاز به سرمایه‌گذاری

جهت احداث ساختمان داریم، جهت احداث تاسیسات داریم و ماشین‌آلات، در حالی که وقتی از امکانات موجود در خانه‌ها استفاده کنیم مثلاً از فضای خالی خانه‌ها، و از انبارها یا اطاقهای خالی استفاده بشود، در حقیقت این فضا و تاسیسات موجود است، شوقاژ خانه‌ای بسا موجود است، نور کافی وجود دارد، فضای کافی وجود دارد و به راحتی می‌تواند خانم خانه بدون گرفتاریها و دغدغه‌هایی که در محیطهای بیرون برایش معمولاً وجود دارد در خانه مشغول کار بشود. تعداد زیادی از تعاونیها اشتغالیهایی از این قبیل فراهم کرده‌اند، تعدادی هم شغلهایی را در بیرون خانه برای بانوان محترم ایجاد کرده‌اند که حالا در این کتابی که منتشر شده به بعضی از آنها اشاراتی شده است.

از نکات دیگر اینکه معمولاً خانمها با اشتغال خودشان به هویت ملی کمک می‌کنند، انجام کارهای هنری و صنایع مستظرفه آن و کارهای هنری و محصولات هنری هر کشوری جزء فرهنگ ملی و هویت ملی آن کشورند. از جمله محصولات هنری، محصولاتی است که به وسیله بانوان تهیه می‌شود و ارائه می‌شود و در این تعاونیهای بانوان ما انواع این کارها را شاهد هستیم که شاید بهترین تجلی آن در صنعت قالی و فرش بافی و گلیم‌بافی است، البته سایر هنرهای ظریفه را هم دربر می‌گیرد.

نوع مشاغلی که ما راغب هستیم و توصیه می‌کنیم که بانوان تعاونیهایی را در آن رشته‌ها تشکیل بدهند، در زمینه‌های تعلیم و تربیت است، مثلاً خانمهایی که می‌خواهند مدارس غیرانتفاعی ایجاد کنند و یا آموزشگاههایی برای تدریس به دختران و بانوان ایجاد بکنند، این امکان از طریق بخش تعاون وجود دارد و کمکهایی را هم می‌توانند از بخش تعاون

دریافت نمایند، همچنین کارهای بهداشتی و درمانی هنری و دستی و کارهای مربوط به ترجمه و صنایع الکترونیکی و کامپیوتری، یکی از انواع فعالیتهایی که خانمها می‌توانند در آن رشته وارد بشوند، صنایع مربوط به الکترونیک و کامپیوتر است. ای بسا حوصله خانمها بیشتر از مردان است و در کارهایی که نیاز به صبر و حوصله بیشتر باشد بانوان بهتر از آقایان از عهده آن برمی‌آیند.

بعضی از کشورهای بزرگ صنعتی و مشخصاً ژاپن نوع سازماندهی صنعتش را به این سمت برده، مثلاً: شرکت سونی و حتی خودروسازی‌ها مقداری زیادی از کارهایشان را سازماندهی کرده‌اند که مردم در خانه‌هایشان انجام می‌دهند منتهی با مدیریتی با کفایت. بهر حال کارهایی وجود دارد که مدیریت آنها تقسیم شده محصولات پس از گردآوری و به خط مونتاژ منتقل می‌شود. این کار بین خانواده‌های متعدد و مختلف در سراسر کشور (مثلاً این صنعت الکترونیک) این قابلیت را دارد و همینطور صنعت خودروسازی این قابلیت را دارد که در خانه‌ها نفوذ پیدا بکند و از اوقات بیکاری استفاده بشود. صنایع غذایی از جمله اشتغالها و نوع فعالیتهایی است که خوشبختانه در کشور ما سابقه و زمینه دیرینه دارد. عریقات، تولید مرباها، تولید انواع و اقسام محصولات غذایی به گونه‌ای است که از قدیم در کشور ما رایج بوده، حالا اگر به شکل صنعتی تبدیل شود و به شکل استاندارد شده‌ای درآورده بشود، از طریق این تعاونیها این قابلیت برایشان وجود دارد.

خوشبختانه برای بانوان تحصیل کرده، تعاونیهای خوبی تشکیل شده است همین حسابدارها را و شیمیست‌ها را که عرض کردم، تحصیل کرده‌های علوم اجتماعی در بعضی از

استانهای کشور، تعاونیهای تشکیل داده‌اند و مشغول کارهای مطالعاتی و تحقیقاتی هستند که خود ما از نتیجه تحقیقاتشان استفاده می‌کنیم و برای سایر رشته‌هایی که کاربرد دارند تشکیل این نوع تعاونیها هم برای بانوان و هم برای آقایان مقدور و ممکن و میسر است و باعث می‌شود که جماعت تحصیل کرده و کسانی که کاری از آنها برمی‌آید، الا و لابد خودشان را یا اجیر دولت یا اجیر بخش خصوصی ندانند و راه سومی جلوی پایشان وجود داشته باشد که بتوانند در زمینه ایجاد شغل و تولید ملی مشارکت داشته باشند. جای خوشبختی است که عرض بکنم در سال گذشته از ۱۴۴ هزار عضوی که از طریق تبصره ۳ توانستند تسهیلات اعتباری دریافت بکنند، چهل و سه هزار نفر آنها را تقریباً بانوان تشکیل می‌داد یعنی حدود سی درصد اعضاء این تعاونیها در سال گذشته خانمهای محترمی بودند که خواستند حالا دوشادوش مردان یا مستقلاً با

همدیگر در مشاغلی مشارکت بکنند. این مشاغل هم اعم بوده از همین انواعی که اسم بردم و یا تعاونیهای کشاورزی و صنعتی مثلاً تولید میگو و هر نوع فعالیتی که با اوضاع و احوال جسمی بانوان سازگاری و تناسب دارد و از طریق تسهیلاتی که در سال گذشته از محل این تبصره داده شده، علاوه بر اشتغالهایی که برای آقایان ایجاد می‌شود، شش هزار و هفتصد و بیست و چهار مورد اشتغال جدید ایجاد شده است، یعنی علاوه بر آن یکصد و هفتاد هزار اشتغالی که قبلاً ایجاد شده بود، فرصت اشتغال فراهم شده است.

من برای اینکه از بیانات جناب آقای دکتر روحانی و سایر بزرگواران استفاده بکنیم، عرایضم را بهمین جا ختم می‌کنم و از شما خواهش می‌کنم که با ختم صلواتی به استقبال بقیه برنامه برویم.

«والسلام علیکم ورحمة... و برکاته»

سخنان خانم دبایغ نماینده مردم همدان در

مجلس شورای اسلامی:

حفظه... و همه شما عزیزان بالاخص وزیر بزرگوار تعاون و تریک به مناسبت سالگردی از سالهای برقراری تعاون در جامعه اسلامی‌مان.

قال... تعالی: «الرجال نصیب مماکتسبوالنساء نصیب مماکتسبن» برای زنان و مردان نصیب خواهد شد آنچه را که برایش زحمت می‌کشند، سرمایه‌گذاری می‌کنند، تکاپو می‌کنند و به دست می‌آورند.

خداوند متعال بر ما منت نهاده است در مقطعی از تاریخ خلقت و بشریت زندگی

با درود و سلام و صلوات به روح پرفتوح امام راحل‌مان آن معشوق تمامی قلبهای عاشق حق و حقیقت و همه آنانی که به او اقتداء کرده‌اند، چه آنهایی که جانهایشان را در طبق اخلاص گذاردند و برای خدا و حسین زمانشان ارزانی داشتند و چه آنانی که با دادن دست و پا و چشم و گوش امروز شهیدان شاهد و ناظری هستند براعمال و رفتار و گفتار و کردار ما.

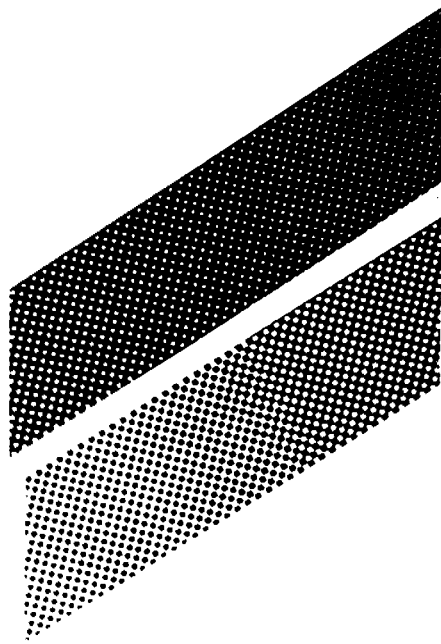
و با عرض سلام و تریک به محضر آقا امام زمان عجل... تعالی فرجه‌الشریف و ولی‌امر مسلمین حضرت آیت... خامنه‌ای

می‌کنیم که میراث زمین را به ما مستضعفان جهان واگذار کرده است تا الگو باشیم برای تکامل بشریت و نشان بدهیم که اسلام ناب در هر کجای دنیا بدست انسانهای تکامل یافته و با تکاپو اگر برقرار و پایه‌گذاری شود بهر چیزی می‌تواند دسترسی پیدا بکند و در هر کجا و در هر برنامه‌ای می‌تواند الگو قرار بگیرد، چه در رابطه با مسئله انقلاب، چه در رابطه با مسئله دفاع مقدس، چه در رابطه با مسئله جهاد، چه در رابطه با مسائل مختلف دیگر و چه با مسئله امروز که من و شما در رابطه با آن در این جلسه حضور داریم و با همدیگر سخن می‌گوییم یعنی مسئله تعاون، تعاون چیزی نیست که ما فکر کنیم اختراع ما است، ابتکار ما است، ابداع ما است، خیر، تعاون از زمان حکومت رسول اکرم (ص) برقرار شده است. ما در تاریخ حکومت رسول خدا وقتی، بررسی می‌کنیم می‌بینیم وقتی در مسجد مدینه خدمت پیغمبر اکرم حضور پیدا می‌کنند و عرضه می‌دارند یا رسول... ما هم می‌خواهیم در مسائل مختلفی که برای مسلمانان بوجود می‌آید چه جنگ، چه مسائل پشت جبهه و مسائل اقتصادی جامعه، سهیم باشیم، حضرت رسول صلوات... و سلامه علیه تعاونیهایی را برقرار می‌کنند، نه به عنوان اینکه سرمایه‌گذاری کنند زیرا پول آن روز مطرح نبود اما دستور می‌دهند زنان برای خودشان در رابطه با مسائل جمعه و جماعات و در رابطه با مسئله حمایت و یاری دادن به جنگ و جبهه تعاونی تشکیل بدهند، آن تعاونی که آن روز تشکیل می‌شود و زنان مسلمان در آن اجتماع می‌کنند و تقسیم‌بندی این خانمها را خانم ام‌سلمه و بعضی دیگر از زنان برجسته صدراسلام دارند، نشاندهنده این است که ما برای این کارهایمان الگو داریم و مهتر اینکه

زنانمان در هر برنامه‌ای و در همه مسائلی که در جامعه مطرح بوده همیشه نقش آفرینی داشته‌اند، بگذریم از اینکه بعد از جریاناتی که در جوامع اسلامی پیش آمده است (ما با دنیا و کشورهای شرقی و غربی کاری نداریم) ما از اسلام این توقع را داریم ما زنان مسلمان برایمان مهم است بدانیم که بعد از گذشت هزار و چهارصد سال از مبعوث شدن پیغمبر اکرم (ص) به رسالت و آن بهاء و ارزشی را که رسول گرامی برای زنها دادند و بوجود آوردند و قرآن بیان کرد و سنت رسول نشان داد، عملاً، چطور می‌شود که در لابه‌لای اوراق تاریخ می‌خواهد و خاک می‌گیرد و زنان جز آشپزخانه و امور منزل جای دیگری نمی‌شناسند و نمی‌فهمند این برای ما مهم است و این را هیچکس نمی‌تواند از لابه‌لای این اوراق تاریخ بیرون بکشد مگر خون شهدای ما، مگر علماء، مگر بزرگانی که آن روز آمده‌اند مردان را برده‌اند در طبقه پنجاهم از عالم خلقت و بشریت قرار دادند و به زنها گفته‌اند، تو فقط باید بخت و پز کنی، تو فقط باید بچه‌داری کنی، تو فقط باید خانه‌داری کنی! بلی یک مادر خوب، یک همسر خوب آن است که دستورات و سنت رسول را کاملاً پیاده بکند اما در کنار او اگر یک روز خواست یک عدد تابلو برای پدر و یا مادرش بخرد باید شش ساعت گردنش را کج بگذارد آن هم آقا آیا دلش بخواهد به او اجازه بدهد بخرد یا نخواهد به آن اجازه بدهد. اینها مسائلی است که در جامعه ما کاملاً برای همه محسوس است منتهی برادرانمان با یک زبان دیگری دارند می‌گویند من با یک زبان صریح دارم عرض می‌کنم. خوب در جامعه امروز با تصویب مجلس شورای اسلامی ما یک وزارت تعاون داریم که این وزارت تعاون باید بیاید برای

زنان تعاونیهایی را تشکیل بدهد که اینها از خود یک پشتوانه اقتصادی داشته باشند، برادرمان آقای روحانی بعضی از مسائل را مطرح کردند که احساس می‌کنم لزومی ندارد من به آنها اشاره بکنم، اما لازم است حقیقتاً به بعضی از نکات یک وقع بیشتری گذاشته شود، ما آن چه که در دنیا می‌گذرد برایمان مهم نیست، چرا مهم نیست برای اینکه هر چه داریم، نابش را داریم، اگر قرار است که احترام به زن باشد نابش را داریم اگر قرار است اختیاراتی زنها داشته باشند، نابش را داریم، اگر قرار است تفاوتی بین زنان و مردان باشد نابش را داریم، زیرا که ما با تفکر و اندیشه مارکسیسم و لنینیسم و یا کمونیسم و سرمایه‌داری نمی‌خواهیم زندگی کنیم ما با اندیشه ناب محمدی می‌خواهیم زندگی کنیم، عنایت کنید هر چیزی در جای خودش نیکو است، یک مادر خوب همان ارزش و بهایی را دارد که یک کارمند خوب دارد یک همسر خوب همان ارزش و بهایی را دارد که یک مری و معلم و یک هنرمند خوب دارد. هر چیزی در جای خودش درست است، ما هیچ اعتراضی به اینکه زنها باید یک مادر خوب باشند، یا همسر خوبی باشند نداریم، زیرا که آن یکی از ودیعه‌های فطری است که خداوند متعال از بدو خلقت بشریت در جامعه خلق کرده است اگر این نباشد زندگی امکان ندارد همینطور که شما می‌بینید او از یک عاطفه بالا و سرشاری برخوردار است و این دیگری از یک قدرت ایستادگی برتری بعنوان پدر، و این دو لازم و ملزوم هم هستند. نه آن عیب او است نه آن نقص این است و نه اگر این دو تا در کنار هم نباشند می‌شود گفت که یک زندگی کامل است. اما با همه این اوصاف این عنایت و این توجه را باید داشته

باشیم کار، شغل و درآمد برای خانمها، لازم است و حقیقتاً هم باید در جامعه ما انشاء... خانمها از مشاغلی که در خور موقعیتها و آن ساختار وجودیشان هست برخوردار باشند، ولی فراموش نکنیم که آنچه که اتفاق افتاده است در این هزار و چهار صد سال گذشته یعنی بعد از منبع و ماخذی که امام صادق (ع) احیاء کردند و روایات را تفسیر کردند و مسائل را تدوین نمودند و ساختار حرکتی زنان و مردان را به صورت روایت و به صورت روشی به شاگردانشان ارائه دادند، بعد از آن همه چیز را شما خفته می بینید، اگر هم خواستند گهگاهی به زنان بهاء بدهند به میدانشان بیاورند جز برای مسائل خاصی میدان داده نشده اند و استفاده نشده اند. لذا باید حواسمان را جمع کنیم خانمها باید خواستشان را جمع بکنند، ببینند یک سری به دادگاهایمان باید بزنیم. یک سری به خانه هایی که زنهای خانه دار بیسواد به دور از شناخت قانون و قوانین و مسائلی که برایشان هست و می تواند داشته باشند باید بزنیم. این چیزها را کنار هم جمع بکنیم بعد ببینیم واقعاً آن چیزی که برادر عزیز و بزرگوارمان آقای روحانی فرمودند که در رابطه با خانمها واقعاً می خواهیم پیاده شده؟ انشاء... هم پیاده خواهد شد، چیزی که امام به من و تو گفت یک نکته ای بسیار حساسی بود من دلم می خواهد برادرها و خواهرهایمان تامل کنند و بروند اینها را از لابلای فرمایشات امام بیرون بکشند، امام فرمودند برای یک زن چه شغلی بالاتر و ارزشمندتر از اینکه یک انسان در دامن خود دارد تربیت می کند، پرورش می دهد همانطور که مادر امام به انجام رسانید. خوب این یک شغل است به شرط اینکه به فرمایش برادر عزیز و بزرگوارمان آقای وزیر، مردانمان متوجه این قضیه باشند که

این غذایی که در خانه دارد می خورد این بچه ای را که همسرش دارد تربیت می کند این قرآنی را که دارد به بچه اش آموزش می دهد این همکاری که برای ارتقاء سطح سواد بچه اش دارد، این سرمایه گذاری را که از عمرش می کند، اگر بخواهد حقوق بگیرد دو سوم و شاید هم بیشتر و همه این حقوق آقا را هم به آن بدهند، باز هم تکاپوی زحمات وی را نمی دهد، منتهی حقیقتاً اساس قضیه نادیده گرفته شده، یعنی خانم خانه دار اگر این اختیارات را، اگر این جازه را داشت و اگر این آقا می فهمید که ارزش کار او چقدر است بهای کار او چقدر است و او را به بازی می گرفت در این زندگی و بگونه ای او را سهم می دانست، بگونه ای او را شریک می دانست من یقین دارم، مشکلات امروز را که برادر عزیز و بزرگوارمان فرمودند بیکاری و کم شغلی یا نداشتن شغل، نداشتن کار باعث خیلی از بدبختی ها و فسادها می شود نداشتیم، یقین دارم که همه ما به این اعتقاد داریم.

لذا ببینید عزیزان تعاونی که دارند زحمت می کنند دارند سرمایه گذاری می کنند برای

اینکه من و تو به ارتقایی برسیم از نظر اقتصادی، این مسئله، مسئله اقتصادی تنها نیست به نظر من ما در جامعه زنهای بسیاری را داریم که حقیقتاً بار اقتصادی خانواده را بر دوش می کشند.

این تعاونیها یکی از حرکات بسیار زیبا و ارزشمند و پرقدری است که باید قدرش را بدانیم تا انشاء... با آن بهره خاصی را بتوانیم ببریم. از سرمایه گذاری و زحماتی که این برادرهای عزیز و بزرگوارمان می کنند بالاخص رییس جمهور محترم آقای هاشمی و وزیر محترم تعاون آقای شافعی، در این قضیه من می بینم که سر از پا نمی شناسند برای اینکه بتوانند این مشکل را در جامعه حل بکنند، برای این است که آنچه که از آن زمان مانده و خفته و یا دزدیده شده یا بسته و در بسته مانده و نگفته اند و ارائه نداده اند و نشناسانده اند که علاوه بر آن قضایا علاوه به آن مسائل اگر خانمها در رابطه با مسائل اقتصادی وارد شوند کاری که بتواند مشکلات اقتصادی شان را حل بکند و مشکلات فرهنگی را حل کند، اگر این انشاء... بتواند کامل بشود و از مزایای آن جامعه، بتواند بهره مند بشود و از نرخ بیکاری کاسته شود.

به نظر من یکی از موهبت هایی است که شامل حالمان شده و انشاء... رحمان باید در همه لحظه ها سپاسگزارش باشیم و از آن استفاده بکنیم و شکرگزار این نعمت باشیم و نکته دیگر بحشم این است که ما عنایت و توجه خاص خواهرانمان را باید جلب کنیم به اینکه در صدراسلام زنانی که در بیرون کار می کردند، زنانی که در مسائل جامعه آن روز سهم بودند از چه مسائل اخلاقی و چه مسائل خانوادگی برخوردار بودند اینها را لایه لای این مجلاتی که چاپ می شود این دستورالعملهایی

که داده می‌شود این مسائلی که گفته می‌شود انشاء... به عزیزانمان ارائه نمایم زیرا فراموش نکنیم که الگوهای مادر صدر اسلام با چه درایت و با چه عنایت و با چه اخلاق و خلق و خوی پسندیده و با تکیه بر شرع مقدس اسلام برای حل این معضلات به میدان می‌آمدند و موفق بودند و امروز باید آنها الگوی کار و الگوی زندگی و الگوی برخورداری از مسائل مختلف قرار بگیرند.

امیدوارم که انشاء... رحمان این وقتی را که از شماها گرفتم خداوند متعال بر ما خورده نگیرد و ذخیره قبر و قیامتمان قرار بدهد برای اینکه بتوانیم آنجا این ادعا را داشته باشیم که برای اصلاح خودمان و برای اصلاح بعضی از مسائل این چنین وقتی را صرف کردیم.

والسلام علیکم ورحمة... و برکاته

سخنان خانم فیاض بخش نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی:

والحمد... رب العالمین و صلی... علی
سیدنا و نبینا محمد (ص) و علی اهل بیت الطیبین
الطاهرین.

با سلام خدمت خواهران و برادران بزرگوار، خدا را شکر می‌کنیم که به نعمت جمهوری اسلامی توفیق یافتیم گردهم آییم و پیرامون یکی از مسائل مهم اقتصادی صحبت کنیم. خدا را شکر می‌کنیم که توفیق داد در نظام کریمه اسلامی زنان ما توانستند هویت و حقیقت خود را باز یابند به بهترین مشاغلی که ایفاء کننده مسئولیت اصلی آنها است ره یابند.

من صحبت امروز را به سه بخش عمده تقسیم می‌کنم، امیدوارم که انشاء... در این فرصت کوتاه بهترین بهره‌ها را ببریم.

ابتداء معنای تعاون را از دیدگاه روایات قرآن بطور مختصر عرض خواهم کرد، سپس از نظر قانون و حمایت‌های قانونی که از بخش تعاون شده و در پایان پیشنهاداتی دارم که امیدوارم با توجه به حضور مسئولین محترم وزارت تعاون و همچنین دیگر خواهران و برادران مسئول به امید خدا اجرا شود، تا ره‌گشایی باشد و تاثیر مختصری در روند بهتر تعاون داشته باشد.

از دیدگاه قرآن و روایات:

آیه معروفی که همه حفظید می‌فرماید «بسم... الرحمن الرحیم تعاونوا علی البر و التقوی و لاتعاونوا علی الاثم و العدون» تعاون، واژه زیبایی است که عمری کهن تر از عمر انسان دارد، از دید عقلی در فلسفه و در علوم عقلی چنین بحث می‌کنند که تعاون محور اصلی آفرینش است و پیش از خلقت آدم آفرینش معنای تعاون را در خودش یافته بود. ما در خلقت سایر موجودات معنای زیبای تعاون را می‌یابیم. قرآن کریم می‌فرماید: «ای انسانها برای اینکه بهتر به اهدافتان نائل شوید، بهتر پیشرفت کنید و به تکامل انسانی برسید، (تعاونوا) تعاون داشته باشید.» تعاون از ریشه عون در باب تفاعل به معنای به هم یاری کردن، با هم هماهنگ بودن و مساعدت همه جانبه و چند جانبه انسانها به منظور نیل به هدف بهتر است. در روایات نیز اشارات بسیاری به تعاون شده است. ما در روش زندگی پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار این معنا را بسیار زیاد می‌بینیم، امام علی (ع) می‌فرماید: «طلب التعاون لاقامة الحق دیانة و امانة» «طلب

تعاون و طلب همیاری و هم‌گامی و با هم بودن، به منظور اقامه حق دیانت و امانت است» این روایت خیلی زیبا است، من وقتی که به معنای زیبای این روایت فکر می‌کردم، احساس می‌کردم وزارت تعاون می‌تواند بهترین نقش را در دیانه و امانتی که امام علی (ع) در این روایت فرموده‌اند ایفا کند. امام علی (ع) فرمودند: به خاطر اینکه حق را اقامه کنید (حق به چه معنی است؟ معنای لغوی حق یعنی گذاشتن، و قرار دادن هر چیز در جایگاه اصلی خودش و هر انسانی آن کاری که بهترین جایگاه را هم از نظر تناسب جسمانی خودش و هم از نظر نیاز اجتماعی در آن کار و در آن مسئولیت قرار بگیرد، یکی از اسماء پروردگار حق است. «هوالحق» خداوند حق است. از جمله دلایلی که اسم پروردگار حق نامیده شده است ایسن است که مفسرین و لغویون می‌فرمایند: که پروردگار بهترین صفات و کمالات شایسته را در جایگاه حقیقی خودش داراست) بله امام علی (ع) می‌فرمایند: به خاطر اقامه حق «تعاونوا» تعاون داشته باشید و این بهترین راه و بهترین شیوه است که دیانت و امانت اجراء شود (البته معنای دیانت و امانت هم خیلی زیبا است) حتماً خواهرانی که از شهرستانها تشریف آورده‌اند و در روستاها و یا همین تهران در امور تعاونی مشارکت دارند بهتر معنای این رویت را درک می‌کنند، می‌فرمایند: وقتی که تعاون داشته باشید همیاری در امور اقتصادی داشته باشید دیانت و عبودیت پروردگار بهتر انجام می‌شود و اما امانت یعنی چه؟ امانت از ریشه امن است یعنی آرامش، اطمینان، خاطر و اطمینان روانی وقتی که می‌گوییم امانت من در دست شما است، واژه امانت یعنی من از آن کسی که امانت در دست او است احساس آرامش خیال و راحتی دارم.

می‌دانم خیانت در امانت من نمی‌کند. تعاون بهترین راهی است که آرامش خاطر و روان را در انسان ایجاد می‌کند. خدای رحمت کند کسانی که قانون اساسی ما را تدوین نمودند. شهید بهشتی و دیگر بزرگوارانی که امروز نیستند و بر طول عمر آنانی که امروز هستند بیافزاید، قانون اساسی را چقدر زیبا نگاهشته‌اند در اصل ۴۲ و ۴۴ قانون اساسی اشاره شده که اقتصاد ایران بر سه بخش استوار است: بخش خصوصی، بخش دولتی و از همه مهمتر بخش تعاونی. بخش خصوصی وجه مشابهی است با کشورهای سرمایه‌داری، خوب، در بخش دولتی نیز مشارکتهایی داریم ولی آنچه امتیاز جامعه اسلامی و آن چه امتیاز اقتصاد اسلامی است تاکید خاص آن به تعاون است. ما در مشی اقتصادی ائمه اطهار مخصوصاً حضرت علی (ع) و پیامبر اکرم (ص) به وضوح می‌بینیم این جای بحث دارد. از نظر فقهی، شهید بهشتی در حزب جمهوری اسلامی آن زمان بحث زیبایی را مطرح فرموده بودند. من اخیراً در مجله تعاون که بحث‌های خیلی خوبی را در آن دنبال می‌کنند (ایده‌ها... تعالی). این بحث را دیدم که ایشان از جهت فقهی مسئله تعاون و بحث‌های عمیق آن را در اقتصاد بررسی می‌کردند. بهر صورت یکی از امتیازات اقتصاد اسلامی توجه و تاکید به امر تعاون است ولی متأسفانه باید این نکته را عرض کنم، علیرغم اهتمام خاصی که در قانون اساسی و در قرآن و در روایات به بخش تعاون شده متأسفانه به آنچه می‌خواهیم و به آنچه که مطلوب ما است هنوز نرسیده‌ایم و هنوز راهش را نیافته‌ایم. حتماً هستند در این جمع خواهرانی که از روستاها تشریف آورده‌اند در میان آن تعداد از روستاهایی که من در آنها حضور داشته‌ام خواهران ما خیلی با معنای تعاون مانوس

نبودند. خواهرانی هنرمند با استعداد و با توانهای بالقوه بسیار ولی متأسفانه بیشتر مایل بودند در بخشی استخدام رسمی شوند و در بخش دولتی کار کنند. خواهران دیپلمه و تحصیل کرده‌ای بودند و همه می‌گفتند که ما از دولت جمهوری اسلامی توقع داریم که لااقل در یکی از این بخشهای دولتی ما را به کلاس بگمارند. من به آنها گفتم شما با توجه به این همه هنرهایی که دارید، این همه فرشهای زیبایی که می‌بافید هنرهای دستی، کشاورزی شما و توانهای بالقوه، چرا به فکر تعاون نیستید. به محض اینکه شما بخواهید وزارت تعاون همکاری می‌کند. ولی متأسفانه به نظر من یکی از مشکلات عمده‌ای که ما در جمهوری اسلامی داریم موضوع خواهرانی است که سرپرست از دست داده‌اند و خودشان سرپرست خانواده هستند و باید از آنها حمایت شود، من قانون وزارت تعاون را می‌دیدم، قانون خوبی است که در سال ۱۳۷۰ در مجلس شورای اسلامی تصویب شد، ولی احساس می‌کردم که جای اعتنای ویژه به بانوان در آن حالی است. چقدر خوب است که قوانین جاری تعاون، در واگذاری تسهیلات و اعسبارات، مساعدتهای اعتباری و فنی

مشاوره‌ای برای بانوان تاکید شود، از نظر حقوقی نیز با توجه به موقعیت فرهنگی برخی مناطق دور افتاده، خواهرانی که کمی دلهره دارند و احساس اضطراب می‌کنند نیاز به آموزش حقوقی دارند، خواهرانی که خیلی مایلند تا توانهای استعدادها را بالقوه آنها را به فعل برسانند. انشاء... وزارت تعاون با اعتناء خاصی که به این مسئله دارد از طریق آموزش و ترویج این اضطرابشان را برطرف نماید. امیدوارم که منبعد بیشتر به آن امعان نظر بفرمایید. ما بحمد... از نظر توانهای بالقوه و آنچه که می‌بایست داشته باشیم وضع بسیار خوبی داریم، در کشورهای دیگر وقتی که بررسی می‌کنیم، مثلاً چین، می‌بینیم که یکی از بیشترین تولیدات ناخالص داخلی آنها صنایع دستی بانوان است. وقتی که دقیقتر بررسی می‌کنیم، تحقیقاتی که در این زمینه بعمل آمده نشان می‌دهد که شیوه تعاونی در این کشور گسترش یافته و در واقع این شیوه تعاونی بوده که توانسته است استعدادهای بالقوه این بانوان پرتلاش و پرتکاپوی را به فعلیت برساند. در کشور ما هم بنابر آمارهای غیررسمی که وزارت کشاورزی داده چهل درصد نیروی کار ما در بخش کشاورزی را زنان تشکیل می‌دهند. در بخش صنایع دستی حدود هفتاد درصد توسط زنان اداره می‌شود بطوری که فرش ما مقام اول و یارته ممتاز را در بازارهای بین‌المللی دارد و در واقع این سرانگشت هنرمندانه آن زن قالی‌باف روستایی است که در بیغوله‌ها و در زیر زمین‌ها با حداقل امکانات و قناعت، این درخشش، افتخار و ارزش را برای کشورمان می‌آفریند. چقدر خوب است که با شیوه تعاونی و مشارکتهای تعاونی و گسترش شرکت‌های تعاونی، این استعدادها و این توان‌ها را ما به فعلیت برسانیم

نگاهی به:

نقش تعاونیهای مصرف در توزیع عادلانه کالا

امروزه تلقی هر شنونده از کلمه تعاون، مشارکت در امور خیر و عام المنفعه و همچنین خرید ارزان است و از بین انواع تعاونیها، تعاونیهای مصرف شناخته شدهترین و ملموسترین آنها در بین اقشار مختلف جامعه بخصوص کارمندان دولت و کارگران است. در حقیقت از طریق انواع تعاونیهای مصرف است که اعضاء امید دارند از پول و سرمایه خود که با عرق جبین و کدیمین به دست آمده است دفاع کنند و این سرمایهها بتواند به شکل مطلوب و مناسب مایحتاج آنها را اعم از مواد خوراکی، لوازم خانگی و پوشاک، برآورده کند.

تعاونیهای مصرف علاوه بر آنکه خود در تامین اقلام موردنیاز مردم با قیمتهای مناسب می توانند نقش مهمی ایفا کنند در تعدیل قیمتها و ایجاد رقابت کیفیتی و به طور نسبی کمی، در بازارهای سطح شهر نیز موثر خواهند بود، برای مثال عرضه گسترده مواد غذایی در پایان هر سال و در شرف سال نو و یا عرضه پوشاک و لوازم التحریر در آستانه بازگشایی مدارس توسط تعاونیهای مصرف به شکل جدی از بالا رفتن قیمتها در بازار جلوگیری کرده و می کند.

عرضه کالا به قیمت عادلانه

آمارها و ارقام حکایت از آن دارند که میانگین قیمت فروش کالاها در شرکتهای تعاونی مصرف به نسبت به قیمتهای تعاونی مصرف به اعضاء آن نسبت به قیمتهای

کالاهای ارابه شده در تعاونیهای مصرف را جایگزین کنند. تمایل به این موضوع با افزایش حجم کالاهای تعاونی گسترش می یابد اما واقعیت آن است که این خواسته عمومی تنها از راه گسترش سرمایه های در گردش تعاونیهای مصرف به شکل مطلوبتری تحقق می یابد. سرمایه هایی که از راه جلب مشارکتهای مردمی تامین خواهند شد و تعاونیهای مصرف را رونق خواهد بخشید.

طی کمتر از دو دهه پدیده تعاونیهای مصرف در میان اقشار اجتماعی با مفهوم خرید عادلانه کالا همراه شده است. این مفهوم بیشتر از آن جهت در کانون توجه قرار گرفته که گرایش دسترسی به کالاهای ارزان، مقرون به صرفه و دارای نرخ عادلانه به امری اجتناب ناپذیر تبدیل گشته است. اکنون فاصله میان درآمد و هزینه، خانوارها را وامی دارد تا در سبد مصرف خویش بخشی از

آمارها و ارقام حکایت از آن دارند که میانگین قیمت فروش کالاها در شرکتهای تعاونی مصرف به اعضاء آن نسبت به قیمتهای بازار در تمامی اقلام حدوداً ۲۵ درصد کمتر بوده است. و مفهوم این مطلب آن است که مثلاً در ازای فروش یکصد هزار تومان کالا به کارمندان قدرت خرید آنان به میزان ۲۵ هزار تومان افزایش یافته است. بنابراین با در نظر گرفتن میانگین حقوق کارمندان دولت مشخص می گردد که این رقم در حقیقت زندگی مادی کارمندان را حدوداً یک ماه تامین می کند.

- امروزه تلقی هر شنونده از کلمه تعاون، مشارکت در امور خیر و عام‌المنفعه و همچنین خرید ارزان است و از بین انواع تعاونیها، تعاونیهای مصرف شناخته شده‌ترین آنها در بین اقشار مختلف جامعه بخصوص کارمندان دولت و کارگران است. در حقیقت از طریق انواع تعاونیهای مصرف است که اعضا، امید دارند از پول و سرمایه خود که با عرق جبین و کد میمن به دست آمده است استفاده کنند و این سرمایه‌ها بتواند به شکل مطلوب و مناسب مایحتاج آنها را اعم از مواد خوراکی، لوازم خانگی و پوشاک برآورده کند.

بازار در تمامی اقلام حدود ۲۵٪ کمتر بوده است مفهوم این مطلب آن است که مثلاً در ازای فروش یکصد هزار تومان کالا به کارمندان، قدرت خرید آنان به میزان ۲۵ هزار تومان افزایش یافته است، با در نظر گرفتن میانگین حقوق کارمندان دولت مشخص می‌گردد که این رقم در حقیقت زندگی مادی کارمندان را یک ماه به پیش می‌برد. همچنین در سال گذشته میانگین خرید کارمندان دولت در سطح شهرستان از شرکتهای تعاونی مصرف کارکنان دولت بیش از صد هزار تومان و در شهرستانها بیش از ۵۰ هزار تومان بوده که این خود نشان دهنده استقبال نسبتاً خوب مردم از فروشگاه‌های تعاونی مصرف است. البته این بدان معنا نیست که تعاونیهای مصرف در تامین نیاز کارکنان دولت به صورت جامع و کامل موفق بوده‌اند لیکن نشان دهنده آن است که شرکتهای تعاونی مصرف قادرند در صورتی که مشکلات اجرایی و محدودیتهای سرمایه‌ای خود را برطرف کنند بخوبی از عهده تامین نیازهای عمومی مردم برآیند.

سرمایه‌گذاری اعضا

شکل عرضه کالا در تعاونیها به صورت مشارکت تمامی اعضا در تامین سرمایه است لیکن مبالغ محدود و ناچیزی را که اعضا تعاونیهای مصرف در این شرکتهای به صورت خرید سهام شرکت پرداخته‌اند نمی‌توان نوعی سرمایه‌گذاری تلقی کرد.

نمایند که خرید اعضا از آن شرکتهای باعث خواهد شد تا توان آنها در ارائه محصولات بیشتر و باکیفیت بهتر بالا رود و همچنین داشتن کالای بهتر و با قیمت مناسب‌تر منوط به تامین اعتبار برای پیش خرید آن کالا است که این اعتبار جز با مشارکت اعضا تامین نمی‌شود»
 زهرا توکل عضو یک تعاونی معتقد است که برخورد سهامداران تعاونیهای مصرف با تعاونیها باید از روی میل باطنی و به دور از ترس و دلهره باشد. او می‌گوید با وجود آنکه قیمتهای کالا و اجناس در تعاونیها همواره عادلانه‌تر از نرخ کالاها در بیرون از این مجموعه بوده و مردم نیز به این نکته واقفند که کالاهای موردنیاز خود را بهتر می‌توانند از طریق تعاونی تهیه کنند با این وجود در مورد سرمایه‌گذاری دست و دل بازی نمی‌کنند و

محمد اسلامی نسب مدیرعامل اتحادیه سراسری تعاونیهای مصرف کارکنان دولت در این باره می‌گوید:
 «میانگین مبلغی که کارکنان دولت در شرکتهای تعاونی مصرف سرمایه‌گذاری کرده‌اند ۳ هزار تومان بوده است که با توجه به اینکه مبالغ بیش از ۲۰۰ هزار ریال نیز وجود دارد، میزان مشارکت برخی از کارمندان از مبلغ میانگین نیز کمتر بوده است و به نظر می‌رسد که هیئت مدیره شرکتهای تعاونی مصرف می‌بایست اعضا خود را نسبت به لزوم خرید سهام بیشتر و اهمیت مشارکت در شرکتهای آگاه کنند. خصوصاً اینکه به هر میزان که سرمایه‌گذاری و خرید انجام گیرد سود حاصله به سهامداران برگشت داده می‌شود. شرکتهای تعاونی باید این مفهوم را روشن

۱. اگر اعضا، تعاونیهای مصرف نیازهای خود را حتی المقدور از تعاونیهای خود تهیه کنند علاوه بر آنکه با خرید از تعاونی به فعالیت شدن آن کمک کرده‌اند، کالاهای ارزانیتری بدست می‌آورند و اضافه بر آن با خرید هر قلم کالا در حقیقت یک قلم کالا کمتر از بازار آزاد خریداری شده است که این خود موجب کاهش قیمت‌ها در بازار می‌شود.

تعاونیهای مصرف به کارکنان دولت ارائه می‌دهند اطلاع چندانی ندارند»

ارائه کالا و خدمات متناسب با سرمایه اعضا،

در سالهای قبل میزان کالا و خدماتی که در اختیار تعاونی‌های مصرف از سوی اتحادیه سراسری تعاون مصرف کارکنان دولت قرار می‌گرفته و به تبع آن میزان کالا و خدماتی که این تعاونیها به اعضا خود ارائه می‌کرده‌اند با میزان سرمایه آنها تناسب نداشته است، بدین معنی که تمامی اعضا صرف نظر از میزان سرمایه خود بطور یکسان از کالاها و خدمات بهره‌مند می‌شده‌اند که این مسئله عاملی بوده است تا اعضا نسبت به افزایش سرمایه خود در نزد شرکتهای تعاونی رغبتی نشان ندهند.

به گفته مدیرعامل اتحادیه سراسری تعاونیهای مصرف، در این راستا از سال گذشته این اتحادیه در دادن سهمیه‌ها، میزان سرمایه‌ای را که شرکتهای تعاونی در نزد اتحادیه داشته‌اند، در نظر داشته و متناسب با آن، سهمیه‌ها توزیع شده است و البته شرکتهای تعاونی نیز باید به پیروی از این مسئله با اعضا خود عملکرد مشابه داشته باشند و کالاها و خدمات خود را به نسبت سرمایه‌های آنها توزیع کنند تا ضمن تشویق اعضا به مشارکت بیشتر در فعالیتهای تعاونیهای مصرف، عدالت نیز در توزیع اقلام مورد نیاز اعضا رعایت شده باشد. وی همچنین یکی از سیاستهای تشویقی را که اتحادیه در نظر گرفته است، ارائه تسهیلات و خدمات بیشتر و کالاهای ارزانیتر به آن دسته از اعضا که سرمایه خود را در تعاونی‌ها به ۲۰ هزار تومان افزایش داده‌اند ذکر می‌کند و می‌افزاید: البته همه اعضا از امتیازات کلی تعاونی برخوردار هستند اما این

به نظر می‌رسد آگاهی رساندن به اعضا تعاونیها نقش اصلی را در بالا بردن مشارکت ایشان در سرمایه‌گذاریها داشته باشد. اعضا تعاونیها باید آگاه شوند که صاحبان اصلی تعاونیها خود آنها هستند و در صورت نوپا و فعال شدن شرکتهای تعاونی بسیاری از مشکلات اقتصادی آنها برطرف می‌شود اسلامی نسب مدیرعامل اتحادیه سراسری تعاونیهای مصرف کارکنان دولت در مورد راههای افزایش سهام و مشارکت اعضا ضمن مهم شمردن مسئله آموزش و آگاهی رساندن به کارکنان دولت معتقد است: «کاردانی و لیاقت و ایثاری که مدیران شرکتهای تعاونی مصرف در خدمت‌رسانی به اعضا از خود نشان می‌دهند یکی از عوامل مهم افزایش مشارکت اعضا می‌باشد. هرچه اعتماد اعضا به صداقت و شایستگی و کاردانی مدیران شرکتهای تعاونی افزایش یابد، مشارکت کارکنان در تامین سرمایه و رونق بیشتر تعاونیها نیز افزایش خواهد یافت. بدیهی است در این راستا دو عامل آموزش و تخصص‌ابزاری است که مدیران تعاونیها با توجه به تسهیلات و شرایط فراهم شده توسط وزارت تعاون و ادارت تابعه در استانها می‌توانند از آن برای جلب اعتماد اعضا بهره‌مند شوند»

وی ادامه می‌دهد: «متأسفانه تا به حال مدیران تعاونیها تلاش لازم را در این زمینه نداشته‌اند و در برخی ادارات دولتی، حتی مسئولین این ادارات نیز از خدماتی که

توان تعاونی را با سهام بیشتر بالا نمی‌برند. یکی از کارشناسان نیز معتقد است از آنجا که حاکمیت سرمایه در تعاونیها مطرح نیست، اشخاص سرمایه بیشتر را به معنی خرید کالای افزونتر از تعاونی نمی‌دانند. اما واقعیت آن است که رقم سپرده‌های فردی فشار محسوسی را بر روی سهامداران نخواهد داشت ولی در مجموع به خاطر انبوه بودن تعداد اعضای تعاونیها، قدرت خرید تعاونیها و دسترسی آنان به کالاهای عمده‌تر را بالا می‌برد. این واقعیت در تعاونیهایی که دارای سرمایه‌های بیشتری هستند نسبت به تعاونیهای کم سرمایه قابل ملاحظه است، به نحوی که عملکرد تعاونیهای دارای سرمایه بالا همواره با رضایتمندی بیشتر سهامداران آن روبرو بوده است و میزان مراجعات سهامداران این نوع تعاونیها نیز به تعاونی خود بسیار بیشتر و قابل توجه‌تر به نظر می‌رسد.

برای مثال تعداد سهامداران تعاونی مصرف بانک ملی در سال ۷۴ نزدیک به ۳۲ هزار و پانصد نفر بوده که این انبوهی اعضا سود ویژه این تعاونی را در همان سال به رقمی بیش از ۸۸۰ میلیون ریال رسانده است که این موضوع مثلث فزونی اعضا و سرمایه تسهیل دسترسی به کالای بیشتر و بهتر و در نهایت رضایتمندی اعضا را شکل داده است.

نقش کاردانی مدیران تعاونیهای مصرف در افزایش مشارکت مردم

یک مسئله عاقلانه و عادلانه است که امتیازات بیشتری برای اعضای که بیشتر سرمایه‌گذاری کرده‌اند، در نظر گرفته شود.

گسترده‌ترین شبکه توزیع کالا در سراسر کشور

تعاونیها گسترده‌ترین و پرجمعیت‌ترین شبکه توزیع کالا در سراسر کشور هستند. تنها اتحادیه سراسری تعاونیهای مصرف کارکنان دولت با زیر پوشش قرار دادن ۱ میلیون و ۸۵۰ هزار خانوار و حجم سرمایه در گردش معادل ۲۳ میلیارد ریال تبدیل به بزرگترین شبکه توزیع کالا گشته است که در ارائه کالا به قیمتهای مصوب نیز روند موفقیت‌آمیزی داشته است به گونه‌ای که تلفی هر شنونده از خرید تعاونی، خرید ارزتر است.

اما مسئله‌ای که باعث شده تا فعالیت تعاونیها ناقص تلقی شود عدم تنوع و کثرت اقلام ارائه شده توسط این شرکتها است.

کارمندی که عضو تعاونی‌های مصرف است می‌گوید:

«مشکل تعاونیها این است که بخش کوچکی از نیازهای ما را برطرف می‌کنند و ما نمی‌توانیم در شرکتی تعاونی از هر کالایی سراغ بگیریم. البته من به عنوان یک عضو انتظار ندارم که تعاونی نیازهای خصوصی مرا نیز برآورده کند. اما در حد همان نیازهای عمومی نیز تنوع کالاها محدود می‌باشد. علاوه بر آن بعضی از اقلام مورد نیاز به مقدار محدودی در تعاونیها موجود است که دسترسی به آنها انتظار و شانس زیادی می‌خواهد.

در این مورد مدیر یکی از شرکتی تعاونی مصرف می‌گوید:

شرکتی تعاونی مصرف به اقتضای طبیعت خود عمدتاً به عملیات بازرگانی می‌پردازند و همانطور که روشن است ابزار کار در یک موسسه بازرگانی سرمایه آن موسسه است لیکن در حال حاضر شرکتی تعاونی مصرف به لحاظ برخورداری از سرمایه بیش از یک دهه از زمانه عقب هستند. زیرا میزان مشارکت و خرید سهام توسط اعضا همان مقداری است که ده سال پیش بوده است در حالی که افزایش قیمتها و تورم در این مدت بسیار زیاد بوده است. این مسئله توان تعاونیها را در افزایش خدمات خود و همچنین بالا بردن سطح کیفی و کمی کالا و متنوع کردن آنها کاهش می‌دهد.

مبارزه با تورم و گرانی‌فروشی

پاکروان یکی از اعضای هیئت مدیره

تعاونی مصرف بانک ملی، تعاونی‌ها را یکی از عوامل مبارزه با تورم و گرانی‌فروشی می‌داند و می‌گوید:

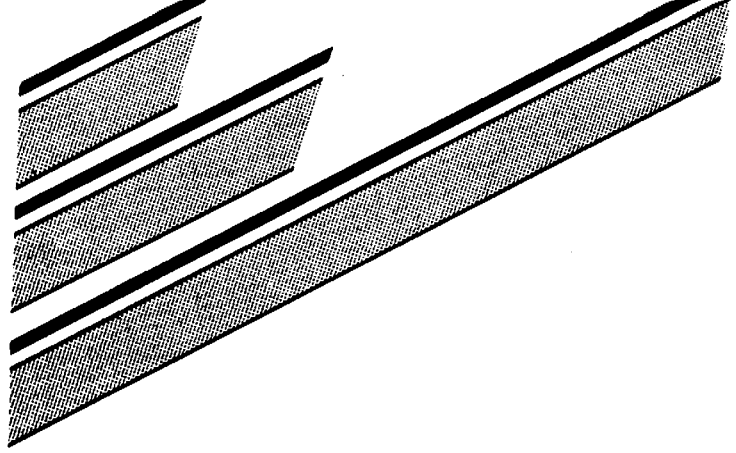
«بعضی از اجناس را ما به قیمت خرید در اختیار اعضا می‌گذاریم، بخصوص مواد خوراکی که با قیمت خرید به آنها تعلق می‌گیرد.

همچنین کالاهای درجه یکی مانند یخچال، فرش ماشینی و ماشین لباس‌شویی به صورت اقساط در اختیار اعضای که بضاعت مالی‌شان ضعیف است و قصد ازدواج دارند قرار می‌گیرد.

خانمی که برای خرید از این تعاونی

مراجعه کرده است از اینکه توانسته بعضی از اقلام جهاز دختر خود را به صورت اقساط و با قیمتهای مناسب تهیه کند بسیار خرسند است و آرزو می‌کند با گسترش فعالیت تعاونیهای

- تعاونیهای مصرف علاوه بر آنکه خود در تامین اقلام مورد نیاز مردم با قیمتهای مناسب می‌توانند نقش مهمی ایفا کنند، در تعدیل قیمتها و ایجاد رقابت کیفیتی و به طور نسبی کمی، در بازار مؤثر خواهند بود.

از ادامه آن ناراضی نیستند و خستگی خود را آشکار نمی‌سازند.

در بررسی حاضر می‌خواهیم بینم عواملی که کارمندان را خسته می‌کند، چیست و برای رفع این مشکل چه می‌توان کرد؟

نتایج یک بررسی

برای تحقیق پیرامون عواملی که به خستگی کارمندان در یک سازمان نسبتاً بزرگ منجر می‌شود، پرسشنامه‌ای شامل ۱۸ سوال ۴ گزینه‌ای طراحی و در میان ۲۴۰ کارمند (که ده درصد کل کارمندان سازمان بودند) توزیع شد. آنچه در جداول زیر می‌آید، تعدادی از نتایج این بررسی است. ضمناً، این بررسی در تابستان ۱۳۷۵ در شهر تهران انجام شده است.

جدول شماره یک نشان می‌دهد که هم سنگین بودن حجم کار و هم طولانی بودن ساعات فعالیت اداری در ایجاد خستگی کارمندان تاثیر دارد، زیرا:

الف - درصد گزینه هیچ در هر دو گروه بسیار اندک است.

ب - پرسشنامه‌های بی‌جواب به هیچوجه قابل توجه نیست.

ج - اگر جمع درصد‌های خیلی زیاد و زیاد را حساب کنیم، از پنجاه تجاوز می‌کند.

ضمناً، براساس جدول یاد شده می‌توان گفت که سنگین بودن حجم کار بیش از ساعات موظف اداری به خستگی کارمندان منجر می‌شود.

در تفسیر جدول شماره ۲ می‌توان گفت که انتظارات غیرمنطقی ارباب رجوع آنقدرها برای کارمندان خستگی ایجاد نمی‌کند، زیرا بزرگترین عدد و درصد مربوط به این قضیه، گزینه «تا حدودی» است، حال آنکه گزینه‌های

عوامل خستگی در محیط کار چیست؟

از: دکتر فلامعلی سرمد

مقدمه

اکثر کارهایی که انسان انجام می‌دهد، خواه‌ناخواه در او نوعی خستگی ایجاد می‌کند. بنابراین، خستگی را می‌توان از دست دادن انرژی تعریف کرد و به همین دلیل، برای رفع خستگی ساده‌ترین روشی که پیشنهاد می‌شود، استراحت است.

از سوی دیگر، خستگی به دو مقوله جسمانی و فکری تقسیم می‌شود. در واقع، کارهایی که فقط جنبه بدنی دارد، یا سنگین‌ترین بار آن بر جسم انسان وارد می‌شود، بیشتر بدن انسان را خسته می‌کند. اما کارهایی که فقط جنبه فکری دارد، یا سنگین‌ترین بخش بار آن بر ذهن انسان وارد می‌شود، بیشتر فکر انسان را خسته می‌کند. برای مثال، اگر یک کارگر کشاورزی یا ساختمانی را در نظر بگیریم، چون کاری که انجام می‌دهد با دست و پا و کل بدنش ارتباط دارد، پس از مدتی دچار خستگی بدنی می‌شود. ولی یک طراح برنامه یا سیاستگذار یا سیاستمدار عمدتاً از قوای ذهنی خود استفاده می‌کند و طبعاً ذهن یا فکرش خسته می‌شود.

با این حال، تعداد زیادی از کارها به گونه‌ای است که همزمان جسم و ذهن انسان را خسته می‌کند. نمونه بارز این مثال، فعالیت کارمندان سازمانهای دولتی یا بخش خصوصی است. اگر یک کارمند حسابداری را در نظر بگیریم، در ضمن کار دستها، چشمها، در مواردی گوشها و تا حدودی کل بدنش را به یاری می‌گیرد، هر چند به طور همزمان فکر او نیز فعالیت دارد. به این دلیل، پس از مدتی از لحاظ بدنی و ذهنی احساس خستگی می‌کند.

نکته دیگری که اشاره به آن اهمیت دارد، نقش اراده و تمایلات انسان در کار است. لابد شما هم کودکانی را دیده‌اید که ساعت‌های متوالی بازی می‌کنند ولی خسته نمی‌شوند یا خستگی خود را اظهار نمی‌کنند. آیا واقعاً این قبیل کودکان خسته نمی‌شوند؟

پاسخ این سوال ساده است: کودکان هم مثل بزرگسالان انسانند و انسان تا حدود مشخصی انرژی دارد. اما دلیل اینکه خسته نمی‌شوند، یا خستگی خود را ابراز نمی‌کنند، آن است که کودکان بازی موردنظر را بسیار دوست دارند. بنابراین، علاقه آنان به بازی مانع احساس خستگی می‌شود. یا اراده کرده‌اند بازی در جریان را به پایان برسانند. از این رو،

جدول شماره ۱: ارتباط خستگی با سنگین بودن حجم کار و طولانی

بودن ساعات فعالیت

گزینه	سنگین بودن حجم کار		طولانی بودن ساعات کار	
	تعداد پاسخ	درصد	تعداد	درصد
خیلی زیاد	۱۱۰	۲۵/۸۳	۷۳	۳۰/۲۱
زیاد	۷۵	۳۱/۲۵	۲۸	۲۰
تا حدودی	۲۱	۱۷/۰۸	۹۲	۳۸/۳۳
هیچ	۱۲	۵	۲۳	۹/۵۸
بی جواب	۲	۰/۸۳	۴	۱/۶۶

جدول شماره ۲: ارتباط خستگی با انتظارات غیرمنطقی

ارباب رجوع و مدیران

گزینه	انتظارات ارباب رجوع		انتظارات مدیران	
	تعداد پاسخ	درصد	تعداد پاسخ	درصد
خیلی زیاد	۵۴	۲۲/۵۰	۱۱۴	۴۷/۵۰
زیاد	۲۲	۱۷/۵۰	۵۶	۲۳/۳۳
تا حدودی	۹۰	۳۷/۵۰	۶۲	۲۵/۸۳
هیچ	۵۱	۲۱/۲۵	۶	۲/۵۰
بی جواب	۳	۱/۲۵	۲	۰/۸۳

جدول شماره ۳: ارتباط خستگی با کار تکراری و ناهماهنگی وظایف

گزینه	تکراری بودن کارها		ناهماهنگی وظایف با تواناییهای کارمند	
	تعداد پاسخ	درصد	تعداد پاسخ	درصد
خیلی زیاد	۸۲	۳۲/۱۶	۲۲	۹/۱۶
زیاد	۵۱	۲۱/۲۵	۲۷	۱۱/۲۵
تا حدودی	۶۸	۲۸/۳۳	۸۱	۳۳/۲۵
هیچ	۱۴	۵/۸۳	۹۲	۳۸/۳۳
بی جواب	۲۵	۱۰/۲۱	۱۸	۷/۵

جدول شماره ۴: ارتباط خستگی با مسایل مالی کارمندان

گزینه	پایین بودن درآمد		لزوم داشتن کار دوم	
	تعداد پاسخ	درصد	تعداد پاسخ	درصد
خیلی زیاد	۱۹۸	۸۲/۵	۷۷	۳۲/۰۸
زیاد	۳۳	۱۳/۲۵	۶۳	۲۶/۲۵
تا حدودی	۹	۳/۲۵	۹۶	۴۰
هیچ	—	—	۲	۱/۶۶
بی جواب	—	—	—	—

«خیلی زیاد» و «هیچ» تقریباً به یک اندازه انتخاب شده است. با توجه به وضعیت کنونی جامعه ما، این نتیجه گیری تا حدود زیادی منطقی به نظر می رسد، زیرا تقریباً همه مراجعان سازمانها در نقش افراد «طلبکار» ظاهر می شوند و کارمندان به این وضعیت عادت کرده اند. به علاوه، اگر اصطلاح «ارباب رجوع» را به صورتی عمیق معنی کنیم، قاعدتاً نباید کارمندان از توقعات بسیار زیاد آنها ناراحت شوند.

برعکس، حدود نصف کارمندان از انتظارات غیرمنطقی مدیران خود «بسیار زیاد» خسته می شوند، که اگر این درصد را با حدود ۲۴ درصد گزینه «زیاد» جمع کنیم، به درصد ۷۰ می رسیم که طبعاً عدد بسیار بالایی است. به علاوه، در پاسخ این سؤال فقط ۲/۵ درصد گزینه «هیچ» را انتخاب کرده اند، در

صورتی که این درصد در ستون مربوط به ارباب رجوع ۲۱/۲۵ است. بنابراین، می توان گفت که هر چند کارمندان مورد مطالعه به طریقی به ارباب رجوع پرتوقع عادت کرده اند، اما انتظار ندارند مدیران از آنان انتظارات غیرمنطقی داشته باشند. احتمالاً لفظ «مدیر» در این قضیه تاثیر فراوان دارد، زیرا کارمندان از مدیران تصاویری در ذهن دارند که باید بر فهم، کاردانی، بصیرت، انصاف و انسانیت استوار باشد. به همین دلیل، زیاد بودن یا غیرمنطقی بودن انتظارات آنان را با این اوصاف هماهنگ نمی بینند و از تکرار آن خسته می شوند.

هر چند کار تکراری یا تکراری بودن کارها نیازی به توضیح ندارد و در بسیاری از مشاغل عادی است، اما جدول شماره ۳ نشان می دهد که این امر نیز به نوبه خود از عوامل

ایجاد خستگی در کارمندان است. در واقع، اگر جمع گزینه های اول و دوم را حساب کنیم، به درصد ۵۵/۴۱ می رسیم که یا از تنوع طلبی کارمندان و یا از عدم امکان ایجاد تنوع در انجام امور اداری حکایت می کند.

از سوی دیگر، ستونهای سوم و چهارم جدول شماره ۳ حاکی از آن است که در سازمان مورد مطالعه بین تواناییهای ذهنی و بدنی کارکنان و وظایفی که به آنها محول شده، هماهنگی نسبی وجود دارد، زیرا جمع گزینه های اول و دوم به حدود ۲۱ می رسد، حال آنکه گزینه «هیچ» به تنهایی ۳۸/۳۳ درصد را نشان می دهد.

تصویری که جدول شماره ۴ نشان می دهد با آنچه از وضعیت مالی کارمندان می شناسیم، هماهنگی کامل دارد، زیرا از استضعاف آنها حکایت می کند. در واقع، با آنکه سازمان مورد

جدول شماره ۵: ارتباط خستگی با مناسبات اداری همکاران

گزینه	توزیع		عدم رعایت احترام متقابل		وجود اختلاف سلیقه	
	تعداد پاسخ	درصد	تعداد پاسخ	درصد	تعداد پاسخ	درصد
خیلی زیاد	۵۲	۲۱/۶۶	۵۸	۲۴/۱۶		
زیاد	۵۷	۲۳/۷۵	۴۶	۱۹/۱۶		
تا حدودی	۸۶	۳۵/۸۳	۸۴	۳۵		
هیچ	۳۱	۱۲/۹۱	۴۴	۱۸/۳۳		
بی جواب	۱۴	۵/۸۳	۸	۳/۳۳		

مطالعه تا حدودی از حیث پرداخت دستمزد خوشنام است و با سه خوشبختی فاصله چندانی ندارد (۱)، باز هم اعداد و درصدهای جدول نشان می‌دهد که پایین بودن درآمد و الزام کارمندان برای داشتن کار دوم پس از پایان کار اداری از بزرگترین عوامل ایجاد خستگی برای آنان است.

جدول شماره ۵ حاکی از آن است که روابط اداری کارکنان سازمان مورد مطالعه با خستگی آنها در محیط کار آنقدرها ارتباط ندارد، زیرا بزرگترین درصدهای به دست آمده از گزینه‌ها، به گزینه «تا حدودی» مربوط می‌شود. بنابر این، می‌توان گفت که یا در محیط مورد بررسی بین کارکنان روابط دوستانه وجود دارد، یا نوعی محافظه کاری یا «ملاحظات» دیگر در انتخاب گزینه‌های این سوال دخالت داشته است.

چند پیشنهاد

با توجه به آنچه گذشت، و نیز با عنایت به سوالهایی که به دلیل طولانی شدن مقاله نتایج آن به صورت جدول ارائه نشده می‌توان پیشنهادهای زیر را به مدیران عرضه کرد:

۱- اگر چه کم یا زیاد کردن ساعات کار اداری از اختیارات مدیران نیست، اما در عوض می‌توانند حجم کاری را که به هر یک از زیردستان محول می‌کنند، در حدود توانایی جسمانی و ذهنی او برگزینند تا از این بابت مشکلی برای کارکنان ایجاد نشود. اطلاعات مندرج در جداول ۱ و ۳ موید این ادعاست.

۲- به طوری که جدول شماره ۲ حکایت می‌کند، انتظارات سنگین یا غیرمنطقی مدیران از جمله عواملی است که به خستگی زیردستان آنها منجر می‌شود. از آنجا که حداقل دو مطالعه دیگر که توسط نویسنده انجام شده

(۲)، این یافته را تایید می‌کند، پیشنهاد می‌شود اگر مدیران ما در ردیف افراد پرتوقع قرار دارند، نسبت به تعدیل این روحیه اقدام نمایند.

۳- مسایل مالی همواره برای کارمندان مشکل ساز بوده، ولی ظواهر امر نشان می‌دهد که طی سالهای اخیر به دلیل گرانی این مسایل حادث شده است. خوشبختانه مدیران برای

کمک مالی به کارمندان راه‌های فراوان در اختیار دارند که اگر این راه‌ها را بشناسند و رعایت کنند، می‌توانند تا حدود زیادی در بهبود عملکرد کارکنان و سازمان خود موثر باشند. البته عده‌ای از کارمندان مشکل یاد شده

۴- نزدیک به ۴۸ درصد کارکنان مورد مطالعه نداشتن استقلال در انجام کار از جمله دلایل خستگی خود برشمرده‌اند. ضمن تاکید بر اینکه استقلال نسبی نیز در محیط کار گاه و بیگاه مساله‌ساز می‌شود و در عوض لازم است

مدیران بر کارها نظارت داشته باشند، اما می‌توان پیشنهاد کرد که حتی‌الامکان به زیردستان خود استقلال عمل بیشتری بدهند تا از این راه به تربیت کارمندان و مدیران شایسته کمک کرده باشند.

۵- تقسیم نابرابر کارها در بین کارکنان از دیگر عواملی است که به نظر کارکنان مورد مطالعه روحیه آنها را خسته می‌کند. در پاسخ این سوال نزدیک به ۵۵ درصد گزینه‌های «خیلی زیاد» و «زیاد» را انتخاب کرده‌اند، ضمن اینکه سوال یاد شده گزینه «هیچ» ندارد. به این ترتیب، توصیه می‌شود مدیران در تقسیم کار جوانب عدالت را مراعات نمایند.

تصادفاً، این موضوع را بارها با مدیران مختلف در میان گذاشته‌ام و تقریباً همیشه پاسخی شبیه این شنیده‌ام که «خوب همه توانایی لازم را ندارند. ناچار باید کار را به کاردان سپرده. ظاهراً پاسخ درست است و مخصوصاً چون سپردن کار به کاردان از وظایف علمی و اخلاقی مدیران محسوب می‌شود، ظاهراً موجه به نظر می‌رسد. ما توضیحی که به مدیران داده‌ام چنین است: «اگر به کسی کاری ارجاع نشود، چگونه کار کردن یاد می‌گیرد؟ روزی که معدود کاردانهای امروزی را از دست بدهید، از کجا کاردان پیدا خواهید کرد؟»

۶- و بالاخره به علاقه‌مندان پیشنهاد می‌شود در زمینه مورد بحث بررسیهای دیگری انجام دهند و نتایج را به آگاهی عموم برسانند.

یادداشتها

۱- اصطلاح «سه خوشبختی» در دهه ۱۳۵۰ به سازمان برنامه و بودجه، شرکت نفت و بانک مرکزی اطلاق می‌شد، زیرا مردم

تصور می‌کردند هر کس در این سازمانها کار کند، خوشبخت است.

۲- مشخصات این دو بررسی به شرح زیر است:

- ۱- فصلنامه مطالعات مدیریت، دانشگاه علامه طباطبایی، زمستان ۱۳۷۳
- ۲- مجموعه مقالات مدیریت و رفتار سازمانی، موسسه بین‌المللی روشهای آموزش بزرگسالان، ۱۳۷۲.

بقیه از صفحه ۳۲

۵- دیگر ارزشهای اخلاقی از رابطه‌های خاص تعاونی‌ها با جوامع خود متجلی می‌شوند، آغوش تعاونی‌ها برای اعضای جامعه خود باز است و برای یاری رساندن به انسانها خود را متعهد می‌دانند؛ تعاونی‌ها به عنوان نهادهای اشتراکی در جوامع بی‌شماری حاضر هستند؛ تعاونی‌ها میراث‌دار سنت‌های حفظ سلامت افراد جامعه خود می‌باشند. از اینرو تعاونیها در کلیه فعالیت‌ها از نظر اجتماعی خود را مسئول برای همگامی می‌دانند.

تعاونیها در چارچوب توان مالی خود، توان فوق‌العاده چشمگیری در زمینه تامین نیازهای افراد از خود نشان دادند، اغلب تعاونیها در زمینه تامین نیروی انسانی و منابع مالی برای جوامع خود مشارکت قابل توجه‌ای دارند. تعداد بی‌شماری از آنها برای رشد و گسترش تعاونی‌ها در دنیای در حال توسعه مساعدت جدی نمودند. این سنت بازتاب ارزشی است که تعاونگران می‌بایست به آن بالیده و مصر باشند.

۶- بساری، صداقت، آزاداندیشی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و احترام به رای و نظر دیگران ارزشهای هستند که در سازمانها و موسسه‌های گوناگون وجود دارد اما در کل

جزء لاینفک و غیرقابل انکار در امر داد و ستد در تعاونی‌ها است.

- 1- One man one vote
- 2- Attitudinal
- 3- Values in a changing world
- 4- Co-oprative principles: todays and tomorrow.
- 5- Intervening years

سالهای که پیشگامان نهضت تعاونی در صدد دستیابی و پیگیری اهداف اقتصادی معین و نائیرگذاری در سیاست اقتصادی بودند.

بقیه از صفحه ۷

مذکور بطور متوسط دو میلیون تومان بوده است و در میان این طرحها، ۲۷ مورد طرحهای زراعی هستند که برای راه‌اندازی آنها بیش از ۱۳۰۰ هکتار زمین توسط اداره کسل منابع طبیعی استان در شهرستانهای اردبیل، پارس آباد، بيله‌سوار، نمین، گرمی واگذار شده است و مابقی طرحها نیز در زمینه‌های صنعتی، معدنی، فرش دستیاف و در یک مورد مدرسه غیرانتفاعی می‌باشد و قابل ذکر است که همزمان با بهره‌برداری از طرحهای یاد شده، سی و هشت واحد مسکونی از دوست و نود پلاک احداثی تعاونی مسکن فرهنگیان مشکین شهر به جمعی از عزیزان فرهنگی واگذار شده است.

شایان ذکر است که در مراسم مذکور به پاس خدمات آقای بناب معاون امور تعاونیهای وزارت تعاون در زمینه توسعه روزافزون تعاونیها، از سوی ریاست محترم جمهوری نشان خدمات دولتی اعطاء گردید.

همچنین پس از مراسم مذکور آقای مهندس شافعی، از شرکتهای تعاونی ۴۶۶ الکترونیک آذین و تعاونی ۴۶۳ نشاسته بازدید کردند و ساختمان اداره کل تعاون را که با زیربنای ۱۵۳۴ مترمربع و در ۴ طبقه احداث شده است افتتاح نمودند.

پرسش و پاسخ حقوقی

دعوت‌کننده مجمع اخذ و با همکاری سایر اعضای هیات ریسه با تعداد اعضای حاضر در جلسه اعم از اصیل یا وکیل مقایسه نموده و در صورت تایید صحت ورقه حضور و غیاب، رسمیت جلسه مجمع عمومی را به شرط احراز، اعلام می‌دارد. اقدام بعدی رییس جلسه، طرح هر یک از موارد دستور جلسه برای آگاهی و اتخاذ تصمیم اعضای حاضر در جلسه است.

به این ترتیب اداره امور جلسه، حفظ نظم و ترتیب آن و طرح موارد دستور جلسه برای تصمیم‌گیری، تا خاتمه جلسه از وظایف و اختیارات قطعی و تردید ناپذیر رییس جلسه مجمع عمومی بوده و در صورت بروز حادثه غیر مترقبه‌ای که مانع از انجام وظیفه رییس جلسه گردد، نایب رییس عهده‌دار انجام امور مزبور خواهد شد.

ب - منشی جلسه مسئولیت تنظیم و تحریر تصمیمات متخذه در مجمع عمومی را در دفتر صورتجلسات مجمع عمومی به عهده دارد. بدیهی است تصمیمات راجع به هر مورد از دستور جلسه می‌بایست به نحو صحیح و منطبق با واقع درج گردیده و صورتجلسه تنظیمی به امضای هیات ریسه مجمع که نمایندگان اعضای حاضر در جلسه هستند، برسد.

ج - ناظر یا ناظران منتخب مجمع عمومی، موظفند بر نحوه اداره و برگزاری جلسه، اتخاذ تصمیمات، انجام انتخابات هیات مدیره و یا بازرسان و نیز موارد دیگری که در جلسه مطرح می‌شود، از حیث انطباق موارد برشمرده با مقررات قانونی و اساسنامه نظارت نموده و رییس مجمع را در اداره مطلوب جلسه یاری کنند.

د - چنانچه انتخاب اعضای هیات مدیره (و یا بازرسان) در آگهی دعوت منتشره به عنوان

ناگزیر هستند پیش از هرگونه اقدامی در مورد دستور جلسه، به انتخاب هیاتی مرکب از رییس جلسه، نایب رییس، منشی (محرر) و در صورت لزوم یا پیش‌بینی در اساسنامه، یک یا چند نفر ناظر مبادرت نمایند.

در شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی نیز مطابق با اساسنامه مربوط، انتخاب هیات ریسه در هر جلسه مجمع عمومی و قبل از شروع تصمیم‌گیری پیرامون دستور جلسه، ضروری می‌باشد و گرچه به وظایف و اختیارات فردی یا جمعی هیات ریسه، جز تنظیم و امضای صورتجلسه اشاره‌ای نشده است، لیکن می‌توان با مراجعه به منابع و مآخذ دیگر از جمله قانون شرکتهای سهامی، عرف و عادت و بالاخره به حکم عقل و منطقی بر وظایف و اختیارات مسلم و مبرهن هیات ریسه مجمع عمومی و اعضای آن در موارد زیر صحنه گذارد:

الف - پس از آنکه هیات ریسه مجمع عمومی شامل یک نفر رییس، یک نفر نایب رییس، یک نفر منشی و یک تا سه نفر ناظر (حسب تعداد مقرر در اساسنامه مصوب) با رای اکثریت اعضای حاضر در جلسه و از بین اعضای داوطلب انتخاب شدند، در محلی که قبلاً تعیین شده و به جلسه مجمع اشراف و احاطه دارد، مستقر می‌شوند و رییس منتخب جلسه صورت اسامی حاضرین را از مقام

از: سیداسماعیل یوسف صفوی

پرسش: آقای محمدعلی صفاری رییس هیات مدیره یکی از شرکتهای تعاونی مصرف خواستار اظهارنظر پیرامون وظایف و اختیارات هیات ریسه منتخب اعضای در مجمع عمومی شده و اضافه کرده‌اند که در اساسنامه شرکتهای تعاونی علیرغم تصریح بر انتخاب هیات ریسه و تنظیم و امضای صورتجلسه مجمع توسط آنان، هیچگونه مطلبی در مورد وظایف، مسئولیت‌ها و اختیارات هیات مزبور به صورت انفرادی یا جمعی ذکر نشده است.

پاسخ: اصولاً هر گروه و جمعیتی که به موجب قانون اجازه برگزاری جلسه و تصمیم‌گیری در محدوده فعالیت‌های خود را دارند برای انجام امور زیر:

- ۱- جلوگیری از بروز بی‌نظمی در جلسه و اداره مطلوب آن،
- ۲- نظارت بر اجرای دستور جلسه و نحوه اتخاذ تصمیمات،
- ۳- برگزاری صحیح انتخابات در مواردی که انتخاب فرد یا افرادی برای انجام وظیفه خاصی در دستور جلسه قید شده باشد،
- ۴- تحریر صورتجلسه متضمن تصمیمات متخذه و عندالاقضاء خلاصه مذاکرات و تایید صحت مندرجات با امضای ذیل صورتجلسه،

یکی از موارد دستور جلسه قید شده باشد، رییس جلسه می‌بایست به منظور جلوگیری از هرگونه تقلب و تخلف احتمالی، اوراق انتخاباتی را که قبلاً بوسیله مقام دعوت‌کننده مجمع تهیه و تکثیر شده است، با همیاری سایر اعضای هیات ریسه و بنحوی که متناسب با تعداد اعضای حاضر در جلسه و فرصت زمانی باقی مانده مورد توافق آنان قرار گرفته است امضاء نموده و سپس با احتساب تعداد وکالتنامه‌ها و اوراق نمایندگی تام‌الاختیار میان اعضای حاضر در جلسه توزیع کرده و دقت نمایند که صندوق یا صندوقهای رای کاملاً خالی بوده و اوراق رای واریز شده به صندوق، قبلاً به امضای عضو یا اعضای از هیات ریسه مجمع رسیده باشد.

چون معمولاً انتخابات هیات مدیره به لحاظ ضرورت کسب اکثریت مطلق آراء توسط کاندیداهای موردنیاز برای انتخاب شدن، به مرحله دوم کشیده می‌شود، لازم است اوراق رای مرحله دوم انتخابات هیات مدیره نیز قبلاً آماده شده و برای انجام اقداماتی مشابه مرحله اول انتخابات، در اختیار رییس جلسه گذارده شود.

ه - پیشنهادهایی که خارج از دستور جلسه آگهی شده، فی‌المجلس به رییس جلسه ارایه یا در جلسه عنوان می‌شود، در صورتی برای اتخاذ تصمیم به جلسه بعد از تنفس مجمع اجازه خواهد شد که بدواً مورد موافقت رییس مجمع قرار گرفته و سپس به تصویب اکثریت اعضای حاضر در جلسه رسیده باشد.

با تحصیل موافقت رییس مجمع و اکثریت آراء اعضا، جلسه مجمع پس از خاتمه رسیدگی به دستور جلسه‌ای که قبلاً آگهی شده است، بوسیله رییس جلسه و بعنوان تنفس تعطیل شده و به مقام دعوت‌کننده مجمع

دستور جلسه رسیدگی نماید، اخراج عضو از جلسه مجمع در صورت ایجاد اختلال در نظم جلسه، اعلام کفایت مذاکرات در مواقعی که هر مورد از دستور جلسه به بحث و مشورت اعضا نیاز دارد، اجازه دادن به هر یک از مدیران یا اعضا برای توضیح پیرامون مطلبی یا مخالفت با آن، تجویز ورود اعضا به جلسه مجمع و یا خروج از آن در حین ادامه کار مجمع بنحوی که رسمیت جلسه حفظ گردد ضمن صدور دستور قید موضوع در صورتجلسه مجمع به منشی و موارد کثیر دیگری را که از حوصله خوانندگان ارجمند خارج است، می‌توان در زمره وظایف و اختیارات رییس جلسه مجمع عمومی احصاء نمود.

تکلیف می‌شود که جلسه بعد از تنفس، مجمع مذکور را حداکثر ظرف ۲۰ تا ۳۰ روز آینده با صدور آگهی دعوت و ذکر دستور جلسه‌ای که براساس پیشنهاد یا پیشنهادهای ارائه شده‌ای که مورد موافقت رییس مجمع و تصویب اکثریت اعضا قرار گرفته است، تشکیل دهند. مطالب مذکور در این بند می‌بایست در صورت جلسه مجمع نیز منعکس شده و به امضای هیات ریسه مجمع برسد.

و - ذیل کلیه اسناد و مدارک ارائه شده به جلسه مجمع نظیر ورقه حضور و غیاب، گزارش‌های هیات مدیره و بازرسان، صورتهای مالی سالانه، بودجه و غیر آنها به سبب آنکه جزء ضمائم صورتجلسه مجمع می‌باشند باید بوسیله هیات ریسه مجمع امضاء شود. اعلام خارج شدن جلسه از رسمیت و تعطیل الزامی آن، تعیین موعد و محل برگزاری جلسه بعد از تنفس مجمعی که بنابه علت و یا عللی نتوانسته است به کلیه موارد

پرسش: آقای رمضانعلی محبوبی

مدیرعامل یک شرکت تعاونی توزیع صنفی با اشاره به اینکه شرکت تعاونی آنان قبل از پیروزی انقلاب اسلامی تشکیل شده و ارزش اسمی هر سهم طبق اساسنامه یک صد ریال تعیین شده است و این مبلغ حتی برای چاپ برگ سهم نیز کفایت نمی‌کند، سوال کرده‌اند که افزایش مبلغ اسمی سهم امکان‌پذیر است یا نه؟ و در صورت امکان، چه اقداماتی ضرورت دارد؟

پاسخ: توجه برادر ارجمند آقای محبوبی

و دیگر خوانندگان محترم را به توضیح این مطلب معطوف می‌دارد که اساساً قانون مدنی عقد را چنین تعریف کرده است که یک یا چند نفر در برابر یک یا چند نفر دیگر تعهد بر انجام امری نمایند و مورد قبول طرفین باشد. از طرفی در بخشی از ماده ۹۴ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷ آمده است که هیچ مجمع عمومی با هیچ اکثریتی نمی‌تواند بر تعهد صاحبان سهام بیفزاید. ایضاً

ماده ۱۵۹ همین لایحه مقرر می‌دارد: «افزایش سرمایه از طریق بالا بردن مبلغ اسمی سهام موجود در صورتی که برای صاحبان سهام ایجاد تعهد کند ممکن نخواهد بود مگر آنکه کلیه صاحبان سهام با آن موافق باشند.

گرچه قانون بخش تعاونی به امکان یا عدم امکان افزایش ارزش اسمی سهم اشاره‌ای نکرده است اما با توجه به اینکه در هر حال بالا بردن ارزش اسمی سهام بعنوان یکی از طرق افزایش سرمایه، منجر به افزایش تعهدات اعضا می‌شود، لذا مجمع عمومی در صورتی می‌تواند افزایش سرمایه را با بالا بردن ارزش اسمی هر سهم تصویب نماید که علاوه بر اتفاق رای و نظر کلیه اعضای حاضر در جلسه بر تصویب این مورد، اعضای غایب نیز کتباً با افزایش ارزش اسمی سهام شرکت به میزان مصوب مجمع عمومی موافقت نمایند. مضافاً از آنجا که ارزش اسمی هر سهم در ماده ۷ اساسنامه شرکتهای تعاونی مشخص شده است، برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده برای اصلاح ارزش اسمی مقرر در اساسنامه ضرورت خواهد داشت. در این مورد پس از طی مراحل فوق‌الذکر افزودن عبارتی مشابه جمله زیر به انتهای ماده ۷ اساسنامه کفایت می‌کند:

«به موجب مصوبه مجمع عمومی فوق‌العاده مورخ ..... ارزش اسمی هر سهم به ..... ریال افزایش یافت.»

پوشش: آقای فرشاد رحمانی مدیرعامل یکی از شرکتهای تعاونی مصرف محلی سوال کرده‌اند که تعیین وظایف و اختیارات و حقوق و مزایای مدیرعامل در شرکتهای تعاونی همانند شرکتهای سهامی در محدوده اختیارات

هیات مدیره است یا آنکه مرجع دیگری باید آنرا تصویب نماید؟

پاسخ: همچنانکه آقای رحمانی عنوان کرده‌اند در شرکتهای سهامی تعیین حق‌الزحمه، مدت تصدی و حدود اختیارات مدیرعامل به عهده هیات مدیره آنها است، لیکن در شرکتهای تعاونی مدت تصدی سمت مدیرعامل طبق قانون دو سال تعیین شده است اما هیات مدیره هر زمان می‌تواند با استفاده از اختیارات قانونی خود مدیرعامل را عزل نماید. ضمناً به موجب قانون بخش تعاونی حقوق و مزایای مدیرعامل و وظایف و اختیارات وی طبق مقررات آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب مجمع عمومی عادی شرکت تعاونی می‌رسد.

بقیه از صفحه ۵۳

مصرف، کلیه مایحتاج خود را بتواند از این طریق بدست آورد.

مشارکت گسترده اعضا، راه خروج از مشکلات

اعضای تعاونیهای مصرف که در حقیقت بیشتر آنان همان کارمندان دولت می‌باشند از چند طریق می‌توانند در پیشبرد کار تعاونیها مشارکت فعال داشته باشند.

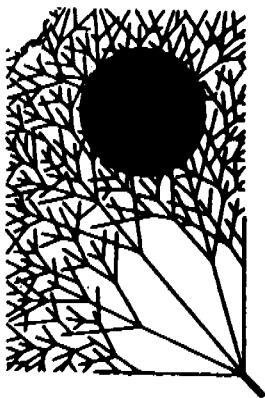
اولین راه خرید اقلام مورد نیاز اعضا از تعاونیها است. اگر اعضا نیازهای خود را حتی‌المقدور از تعاونیهای خود تهیه کنند علاوه بر آنکه با خرید از تعاونی به فعالتر شدن آن کمک کرده‌اند، کالای ارزانتری بدست می‌آورند و اضافه بر آن با خرید هر قلم کالا

در حقیقت یک قلم کالا کمتر از بازار آزاد خریداری شده است که این خود موجب کاهش قیمت‌ها در بازار می‌شود.

راه دیگر افزایش میزان خرید سهام توسط اعضا است. در حالی که بالا رفتن سرمایه اتحادیه سراسری تعاونیهای مصرف کارکنان دولت در سال ۷۴ به میزان ۲ برابر سال ۷۳ موجب شده تا میزان ارائه خدمات و کالا در همان سال به ۳/۵ برابر برسد اهمیت افزایش سرمایه توسط اعضا مشخص می‌گردد.

بدین معنی که چنان که میزان میانگین سرمایه‌گذاری اعضا از ۳۰۰۰ تومان مثلاً به ۱۵ هزار تومان یعنی ۵ برابر افزایش یابد که این افزایش مبلغ برای کارمندان دولت امکان‌پذیر است، توانایی اتحادیه برای ارائه کالا به مقداری بیش از ۵ برابر افزایش خواهد یافت که ثمره این فعالیت در اختیار خود اعضا قرار خواهد گرفت.

نکته دیگری را که اهمیت بسیاری نیز دارد مدیر یکی از تعاونیهای مصرف مورد تاکید قرار می‌دهد: «حضور فعال و مستمر اعضا در مجامع و مدیریت شرکتهای تعاونی نقطه قوتی برای این شرکتهای به حساب می‌آید بدین معنی که طرحها، ایده‌ها و راهنمایی‌های اعضا که صاحبان اصلی شرکتهای تعاونی هستند و در حقیقت در مورد سرنوشت سرمایه و بازار خرید خود نظر می‌دهند در باروری هر چه بیشتر تعاونیها تاثیر عمیق خواهد داشت.

قانونی انعکاس داده شود.

بدهکار - بستانکار

۱- کمکهای بلاعوض اعطایی xxx

ساختمان xxx

ذخیره استهلاک xxx

درآمدهای متفرقه xxx

اصلاح حساب کمکهای بلاعوض و ذخیره استهلاک مربوطه

که کمکهای بلاعوض و ساختمان معادل ارزش کارشناسی برآورد و ثبت شده در دفاتر قانونی (در زمان هبه) بوده و درآمد متفرقه و ذخیره استهلاک نیز معادل ذخیره استهلاکی است که در طی چند سال برای ملک هبه شده منظور شده است. لازم به توضیح است که ثبت حساب درآمد متفرقه به این دلیل است که این ذخیره موجب کاهش درآمد سنواتی گردیده که بعلت تقسیم سود سنوات مزبور برگشت و انعکاس آن در حساب سالهای مربوطه امکان پذیر نبوده و یا با اشکالاتی مواجه خواهد شد والا این سود می‌بایست طی سند اصلاحی در حسابهای مربوط در سنوات مورد نظر تاثیر داده شود.

سئوال: حسابدار شرکت تعاونی مدرسه

غیرانتفاعی..... اعلام نموده که اظهارنامه مالیاتی سال ۷۴ شرکت در مهلت قانونی مقرر تا پایان تیرماه ۱۳۷۵ به وزارت امور اقتصادی و دارایی تحویل نگردیده ولی دفاتر قانونی سال ۷۴ طبق مقررات مسدود گردیده، ضمناً سال مالی شرکت طبق اساسنامه مورد عمل از اول مهر ماه هر سال تا پایان شهریور ماه سال بعد می‌باشد لذا با توجه به موارد مذکور سئوالات زیر مطرح می‌باشد:

۱- آیا شرکت می‌تواند اظهارنامه مالیاتی را در حال حاضر تنظیم و به حوزه مالیاتی تسلیم نماید یا اینکه مالیات شرکت بطور

از: معصومه گنجی، حسابرس مسئول اداره کل تعاون استان تهران

سئوال: شرکت تعاونی تهیه و توزیع ...

طی نامه‌ای مرقوم داشته که یکی از شرکاء تعاونی در سنوات گذشته ملکی را به شرکت هبه نموده که ارزش کارشناسی آن به قیمت روز هبه در حسابهای شرکت، تحت عنوان کمکهای بلاعوض ثبت و همه ساله نیز برای آن طبق مقررات ذخیره استهلاک منظور شده است. در حال حاضر بعلت فوت شریک مزبور فرزندان وی ملک هبه شده را مطالبه می‌نمایند تکلیف شرکت در این مورد چیست و در صورت برگشت ملک مورد نظر به وارث قانونی متوفی نحوه ثبت آن در دفاتر قانونی و حسابهای شرکت چگونه خواهد بود؟

پاسخ: بند اول سوال مطروحه بیشتر جنبه

حقوقی دارد تا جنبه‌های مالی و پاسخ آن نیز علی‌الاصول می‌بایست از کارشناسان حقوقی استعلام گردد ولی به منظور ارائه پاسخ آن شرکت محترم با توجه به قوانین موجود موارد زیر یادآوری می‌گردد:

اولاً با توجه به درخواست وارث قانونی هبه کننده ملک و پی‌گیری آنان از طریق مراجع قضایی رای صادره از سوی مراجع

مزبور مورد استناد و لازم‌الاجرا خواهد بود! ثانیاً مواد ۴۶ و ۴۷ و ۴۸ قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۱۳۱۰ و اصلاحات بعدی آن تاکنون منسوخ نشده و مغایرت مواد مزبور با موازین شرعی و قانون اساسی از طرف فقهای شورای نگهبان اعلام نگردیده، لذا بقوت خود باقی و دارای اعتبار و لازم‌الاجرا است و به موجب بند ۲ ماده ۴۷ قانون اخیرالذکر در مناطقی که وزارت دادگستری اعلام نماید هبه‌نامه از اسنادی است که ثبت آن اجباری است و اگر هبه‌نامه مورد نظر وفق قانون ثبت اسناد و املاک کشور به ثبت نرسیده باشد به موجب ماده ۴۸ همان قانون در هیچیک از محاکم و ادارات پذیرفته نخواهد شد و ترتیب اثر دادن به چنین هبه‌نامه‌ای خلاف نص صریح قانون مذکور خواهد بود لذا با توجه به این مورد به احتمال قوی رای مراجع قضایی به نفع وارث شریک متوفی صادر خواهد شد که در این صورت جهت اصلاح و برگشت کمک بلاعوض ثبت شده در حسابهای شرکت می‌بایست اسناد حسابداری به صورت زیر صادر و در دفاتر

علی‌الراس برآورد و مطالبه خواهد شد؟
 ۲- دفاتر مسدود شده سال ۷۴ قابل استناد در مراجع ذیربط خواهد بود یا خیر؟
 ۳- حسابهای سال ۷۵ در حال حاضر با تراز افتتاحیه آغاز و ثبت شود یا خیر؟

پاسخ: قبل از پرداختن به پاسخ سئوالات مطرحه خاطر نشان می‌سازد که به موجب ماده ۱۵۵ قانون مالیاتهای مستقیم «سال مالیاتی عبارت است از یک سال شمسی که از اول فروردین ماه هر سال شروع و به آخر اسفند ماه همان سال ختم می‌شود، لکن در مورد اشخاص حقوقی مشمول مالیات که سال مالی آنها به موجب اساسنامه با سال مالیاتی تطبیق نمی‌کند درآمد سال مالی آنها بجای سال مالیاتی مبنای تشخیص مالیات قرار می‌گیرد و موعد تسلیم اظهارنامه و ترازنامه و حساب سودوزیان و سررسید پرداخت مالیات آنها چهار ماه شمسی پس از سال مالی می‌باشد»

۱- با توجه به ماده مذکور شرکت از اول مهر ماه لغایت سی‌ام دیماه هر سال می‌تواند نسبت به تکمیل و ارائه اظهارنامه مالیاتی و صورت‌حسابهای مذکور اقدام نماید و به موجب این ماده قانونی مهلت ارائه اظهارنامه مالیاتی شرکت منقضی نگشته است.

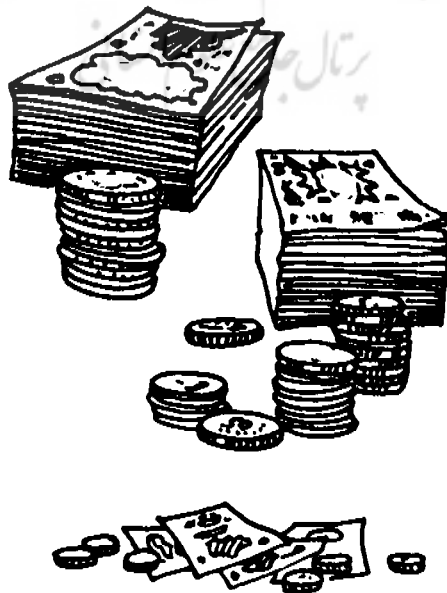
۲- با توجه به ماده ۱۵۵ قانون چون سال مالی شرکت سال مالیاتی آن نیز محسوب می‌گردد قاعدتاً دفاتر شرکت نیز می‌بایست برای سال مالی (اول مهر لغایت سی و یکم شهریور ماه سال بعد) تنظیم گردد لذا بستن دفاتر در پایان سال ۷۴ ضرورتی نداشته و شرکت می‌بایست حسابهای ۶ ماهه اول سال جاری را نیز در دفاتر قانونی پلمب شده در سال ۷۴ ادامه می‌داد. در حال حاضر نیز می‌توان با هماهنگی ممیز مالیاتی مربوطه عملیات ۶ ماهه اول سال جاری را در دفاتر

پلمب شده دیگری ثبت و صورتهای نهایی را تا تاریخ پایان شهریور ماه سال ۷۵ تهیه و ارائه نمود.

۳- دفاتر قانونی سال ۷۵ شرکت می‌بایست براساس تراز اختتامیه تنظیمی در پایان ۷۵/۶/۳۱ ثبت گردد، لذا عملیات مالی ۶ ماهه دوم سال ۷۵ را در دفاتر مالی مربوطه تحریر و تراز افتتاحیه را نیز حداکثر تا چهار ماه پس از سال مالی به آن منتقل نمایید.

سئوال: شرکت تعاونی آموزشگاه غیرانتفاعی..... اعلام نموده که با توجه به روند فعالیت شرکت همه ساله ثبت نام دانش‌آموزان در ماههای تیر الی شهریور انجام گرفته و شهریه دریافتی در حساب درآمدهای شرکت ثبت می‌شود که این شیوه مورد اعتراض ممیزین مالیاتی واقع شده و پرسیده‌اند آیا می‌توان از ثبت مبالغ دریافتی تا افتتاح دفاتر سال بعد خودداری نمود، در غیر این صورت ثبت صحیح حسابهای شرکت چگونه خواهد بود؟

پاسخ: همکار گرامی عدم ثبت شهریه

دریافتی از دانش‌آموزان در زمان دریافت وجه علاوه بر آنکه وضعیت حسابداری شرکت را مختل و اشکالاتی در زمینه مانده حسابها خصوصاً حساب بانک را فراهم خواهد نمود، مغایر با ضوابط و آئین‌نامه ثبت دفاتر و قانون مالیاتهای مستقیم مبنی بر ثبت روزانه رویدادهای مالی در دفاتر قانونی بوده که نهایتاً زیانهای را نیز متوجه شرکت خواهد نمود. لذا در هر حال لازم است حسابهای شرکت در زمان وقوع رویداد مالی در دفتر مالی در دفتر روزنامه ثبت و در مهلت مقرر در دفتر کل شرکت انتقال داده شود ضمناً ثبت شهریه سال تحصیلی ۷۵-۷۶ در دفاتر سال ۷۴ تحت عنوان درآمد و انتقال آن به حساب سود و زیان سال ۷۴ مغایر با اصل وضع هزینه هر دوره از درآمد همان دوره بوده که احتمالاً ایراد ممیز محترم وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز ناشی از همین امر می‌باشد که جهت رفع مشکل و ثبت صحیح می‌بایست کلیه وجوه دریافتی بابت شهریه سال ۷۵-۷۶ را تحت عنوان پیش دریافت درآمد (بستانکار) ثبت و در سال بعد به حساب درآمد دریافتی منتقل نمایید.

بدهکار - بستانکار

حساب پیش دریافت درآمد xxx

xxx

درآمد دریافتی

به این ترتیب هزینه‌های سال مزبور نیز از درآمد همان سال جبران شده و رویداد مالی نیز به تاریخ وقوع در دفاتر انعکاس داده خواهد شد.

سئوال: شرکت تعاونی مصرف

کارکنان... با استناد به اینکه ذخیره قانونی شرکت در حال حاضر بیش از $\frac{1}{10}$ معدل سرمایه سه سال اخیر می‌باشد از محاسبه ذخیره قانونی

امتناع نموده و پرسیده‌اند آیا شرکت می‌تواند پس از پرداخت ۴٪ ذخیره آموزشی مابقی سود را به نسبت خرید بین آنان تقسیم نماید یا خیر؟

در پاسخ به این شرکت محترم می‌بایست چند نکته را یادآوری نمود:

اولاً: ذخیره قانونی محاسبه شده به استناد قانون تعاون مصوب ۱۳۵۰ تابع قوانین حاکم در آن زمان بوده و احتساب آن در ذخیره قانونی ناشی از رعایت تبصره ۱ ماده ۶۴ اساسنامه مورد عمل فعلی (پس از تطبیق اساسنامه با قانون تعاون مصوب ۱۳۷۰) صحیح نخواهد بود.

ثانیاً: ذخیره قانونی موضوع ماده ۹ تصویب‌نامه شماره ۸۳۳۸۰ هیات محترم وزیران مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۲۸ مبنی بر انتقال ارزش ریالی کمکهای دریافتی از موسسات متبوعه به حساب ذخیره قانونی نیز از شمول مفاد تبصره یک ماده ۶۴ اساسنامه خارج بوده و ذخیره مزبور در ردیف ذخایر قانونی ناشی از رعایت اساسنامه فعلی منظور نخواهد شد.

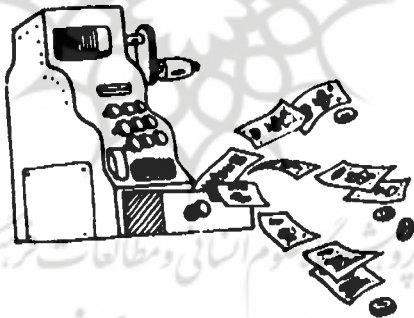
لذا برای متوقف نمودن محاسبه ذخیره قانونی از محل سود ویژه سالانه می‌بایست ذخایر قانونی محاسبه شده قبل از تطبیق اساسنامه با قانون جدید و ذخایر قانونی ناشی از کمکهای دریافتی از موسسات متبوعه را از حساب ذخیره قانونی تفکیک و چنانچه ذخیره قانونی محاسبه شده پس از تطبیق اساسنامه به میزان $\frac{1}{4}$ معدل سرمایه سه سال اخیر رسیده باشد، می‌توان به استناد بند ۱ ماده ۲۵ قانون تعاون مصوب ۱۳۷۰ از محاسبه ذخیره قانونی خودداری ورزید.

ثالثاً: طبق اساسنامه می‌بایست حداکثر ۵٪ سود ویژه را به حساب اندوخته احتیاطی منظور

نمود که در این مورد حدی برای ذخیره مذکور پیش‌بینی نشده است.

رباعاً: طبق قانون حاکم و اساسنامه مورد عمل سود شرکت پس از کسر کمورات قانونی پیش‌بینی شده در اساسنامه می‌بایست به نسبت سرمایه بین اعضاء تقسیم شود نه براساس خرید مگر آنکه تقسیم قسمتی از سود براساس خرید (مازاد برگشتی) در اساسنامه پیش‌بینی و در مجمع به تصویب اعضاء رسیده باشد که در آن صورت نگهداری کارت یا دفتر خرید اعضاء نیز به منظور محاسبه خرید هر عضو در شرکت الزامی خواهد بود.

در خاتمه پیشنهاد می‌شود به منظور حفظ حقوق آن دسته از سرمایه‌گذارانی که در سال موردنظر معامله‌ای با شرکت نداشته و همچنین برای تشویق اعضاء به سرمایه‌گذاری بیشتر سهمی از سود به نسبت سرمایه بین سهامداران تسهیم گردد.

سئوال: حسابدار شرکت تعاونی

تولیدی... اعلام داشته که شرکت مزبور در سال ۷۲ مبالغی را به عنوان وام از بانک دریافت نموده که مبلغ مزبور به انضمام سرمایه شرکت صرف تاسیس و آماده‌سازی یک کارخانه شده که قسمتهایی از کارخانه در حال حاضر آماده بهره‌برداری است ولی بعلت مشکلات ناشی از واردات برخی ماشین‌آلات و مواد اولیه مورد نیاز صنعت، شرکاء تصمیم به انحلال شرکت گرفته‌اند. آیا در صورت

انحلال وام مزبور نیز قابل تقسیم بین شرکاء است یا خیر و در صورت قابل تقسیم بودن مبنای محاسبه و پرداخت آن به شرکاء چگونه خواهد بود؟

پاسخ: در پاسخ به این حسابدار محترم و هیات مدیره مسئول شرکت یادآوری می‌نماید که با انحلال تعاونی کلیه امتیازات و اموالی که از منابع عمومی دولتی و بانکها در اختیار تعاونی قرار گرفته می‌بایست به استناد تبصره ۴ ماده ۵۴ قانون تعاون مسترد گردد که در این زمینه آیین‌نامه‌ای نیز از سوی وزارت تعاون تدوین گردیده که در صورت تصمیم قطعی به انحلال می‌بایست مطابق آن جهت ارزیابی و استرداد امتیازات دریافتی عمل نماید. ضمناً به موجب تبصره ۳ ماده ۶۶ اساسنامه مورد عمل شرکت جلب موافقت منابع تامین کننده اعتبار و کمک مالی و امکانات شرکت نیز الزامی است که در صورت تصمیم به انحلال قبل از هرگونه اقدامی می‌بایست نظر بانکهای وام دهنده و سایر ارگانهای واگذار کننده کمک و تسهیلات به تعاونی را استعلام و براساس نظرات اعلام شده اقدام بعدی را به مرحله اجرا در آورید. النهایه در صورت موافقت با انحلال و استرداد امتیازات دریافت شده مابقی داراییها اعم از داراییهای ثابت، سرمایه‌گذارها و سایر داراییها به قیمت روز ارزیابی و براساس آن ارزش اسمی هر سهم تعیین و سهم هر یک از شرکاء پس از کسر مالیات متعلقه طبق ماده ۱۳۱ قانون مالیاتهای مستقیم قابل استرداد خواهد بود. لازم به ذکر است که ذخیره قانونی حاصل از عملیات شرکت قبل از تطبیق اساسنامه با قانون جدید در ردیف ارزش ویژه (حقوق صاحبان سهام) منظور نشده و می‌بایست طبق مقررات در اختیار وزارت تعاون قرار گیرد.

سازگار و مردود در شعر عرفی شیراز

از: کیومرث فلاحی

چنان بانیک و بد سرکن که بعد از مردنت عرفی

مسلمانان به زمزم شوید و هند و بسوزاند

جمال‌الدین سیدمحمد عرفی از نامورترین شاعران پارسی سرای قرن دهم هجری است. شعر او نمونه مشهور شیوه فارسی هندوستانی است. (۱) در شرح حالش گفته‌اند:

در سال ۹۳۶ هجری قمری در شیراز پای به عرصه گیتی نهاد، در جوانی گام در میدان شعر و شاعری زدوگویی از همگان ربود. وی به هنگام سلطنت اکبرشاه (۲) که از دوستداران ادب پارسی بود، به هندوستان شتافت و در بارگاه شاه گورکانی مقامی بلند یافت. چنانکه معاصرانش در حق وی نوشته‌اند:

«... دیوان عرفی در هندوستان از فرط اعتبار دست به دست میگردد.» (۳) با وجود اینکه «عرفی» شاعری دیرآشناست، کمتر پژوهشی پیرامون او و شعرش انجام گرفته است.

«عرفی» شیعه مذهب بوده است چراکه در آثارش تنها به مدح و ستایش امام علی (ع) بسنده کرده است. درباره «تخلص» او نوشته‌اند:

«چون پدرش در دیوان حکام فارس به امر داروغه‌گی دارالافاضل شیراز مشغول بود، به مناسبت شرعی، عرفی را منظور داشته، تخلص خود را عرفی کرد.» (۴)

در باب اخلاق و منش او، چنین آمده است:

شاعری مثل «فیضی» رکنی (۵) مناعت و بزرگی عرفی را ستوده است و می‌گوید:

«فقیر کسی را چون او ندیده و نشنیده است...» (۶)

نویسنده متأثر رحیمی مینویسد:

«... به اندک فرصتی دانای رموز شده و ترقی مالاکلام در منظوماتش

بهم رسیده.» (۷)

همین بلندمرتبیگی در اندک مدت او را آماج سهمناک سعایت و حسادت دیگران ساخت، تاریخ پرده‌ای دیگر می‌افکند، و نقد و داوری درباره آثار این شاعر پس از مرگش طبل آوازه هنروری او را به گوش می‌رساند. آذر بیگدلی در «آتشکده آذر» در حق عرفی چنین داوری کرده است:

«... الحق در مراقب کمالات گوی سبقت از معاصرین ربوده...» (۸)

در «مجمع الخواص» میخوانیم:

از شیراز است و طبع خوبی دارد در هر فن بی‌نظیر است... .

و جمله اهل نظم اشعار دلفریب وی را پسندیده‌اند. (۹)

«نویسنده هفت اقلیم» نیز وی را اینگونه ستوده است:

«مولانا عرفی شاعری خوش کلام و شیرین سخن بود، نظمش

عذوبت سلسبیل و نثرش خاصیت فرات و نیل دارد...» (۱۰)

صاحب «تذکره میخانه» میگوید:

«در صغر سن در میان مردم به مولانا سیدی ملقب گردیده و در اول

جوانی به وادی شعر گفتن افتاده» (۱۱)

دکتر «صفاه» در تاریخ ادبیات ایران آورده است که:

«قصاید و غزلیات عرفی معروف و به ویژه در هند و ترکیه مورد

تحسین و تقدیر و تقلید واقع شد.» (۱۲)

استاد امیری فیروزکوهی مینویسد:

«عرفی در قصیده سبکی خاص و طرزی مخصوص به خود دارد و

در اسلوب بیان و به کار بردن الفاظ، ابتکار معانی و تلفیق عبارات،

خصوصاً استعارات طرزی بدیع و بی‌سابقه به وجود آورده است .

» (۱۳)

به نظر می‌رسد که سن کم عرفی و یافتن چنین مرتبه‌ای در ایجاد حس

حسادت در بین رقیبان او بی‌تأثیر نبوده است، هرچند حسادت کنندگان

هرگز نتوانسته‌اند مقام علمی و ادبی وی را مورد پرسش قرار بدهند.

بهرروی، عرفی در عتفوان جوانی و در سال ۹۹۹ هجری قمری در حالیکه تنها سی و شش سال از عمرش می‌گذشت روی در نقاب خاک کشید. به قول صاحب «اکبرنامه» عرفی شیرازی که در سی از سخن سرائی بر وی گشوده بودند، رخت هستی بریست و غنچه استعداد نشکفته، پژمرد. (۱۴)

در لاهور به خاکش سپردند ولی بنا به گفته صاحب مآثر رحیمی طبق وصیتش استخوانهایش به نجف برده شد، چراکه گفته بود: به کاوش مژه از گمراهی نجات برود.

از لحاظ معنی و قدرت خیال‌پردازی و لطافت احساس و نازک‌اندیشی همراه با نوآوری در زمینه مضمون‌های بدیع مورد عنایت قرار گرفت و با توجه به حال و هوای زمان، هر اندازه، وضعیت و چگونگی آلام و مصیبت‌های زندگی در شعر بیشتر میشد، به همان نسبت، شنوندگان خواستاران بیشتری می‌یافت.

و همانگونه که در آغاز سخن گفته شد «عرفی» از نمایندگان بارز این دوره و سبک به شمار می‌رود.

شعر عرفی و امثال سائره:

ادب فارسی، بسیاری از مصراعها و تک بیت‌های شاعران زبانزد این عصر را از شعرهای عرفی گرفته است، بطوریکه عارف و عامی آنرا از بر دارند و به کار می‌برند، به اینگونه اشعار «امثال سائره»

بسیاری از شعرهای عرفی هم به پیش برمی‌خوریم که بیشتر بر مردم دارد و تا جاییکه گاه مردم در خیابان‌ها و بازارها می‌شنوند. چراکه جنبه «مَثَل» عرفی که ورد زبان همگان است و میان عامیانه و ادبانه در نزد همگان شهرتی یافته،

همان با نیت آمدن به هند و بسوزاند (۱۷) است زیرا که عاشقانه است و برش پایه و اساس را سخنان بیت فوق الاشاره‌اش مایه‌ای است که فرموده:

اِنَّ حَقَّيْكُمْ، وَاَنْ عَشْتُمْ حَتَّوْا

ندگی با شما مهربان باشند

هر به هند به خاتم کنی و گمراهی

آثار عرفی:

هرچند عرفی در این جهان، کم زیست اما آثار ماندگار او در جای گذاشت که یادمان از او جاودانه خواهد بود. در سال ۹۹۶ هجری قمری بنا به قول شبلی نعمانی در ۲۰۷ غزل و ۷۰۰ شعر گمشده دارد. جدای از اینها «رساله آن گفته‌اند:

«رساله‌ای نیز موسوم سرلوحه دفتر تصوف و توحید»

اوضاع اجتماعی زمان

قرن دهم، دوران آغاز وحدت دوباره دینی و ملی تلخکامیها، ناخوشیها، گیر سبب بسیاری از ادیبان و غربت کردند، از این میان گورکانی که در رقابت با پارس می‌کوشیدند، منزلت یافتند، چراکه:

گورکانیان از شعر پارس به عنوان وسیله‌ای تبلیغاتی در جهت هدفهای خود سود می‌بردند، هم در این میان بود که: «شیوه فارسی هندوستانی» به عنوان سبک جدیدی در ادبیات خود را نمایاند. شعر در این شیوه و در این دوره جدای از مفهوم فصاحت و جنبه ادبی آن، بیشتر

از دیگر تک بیت‌های او که شهرتی همه‌گیر دارد می‌توان به شعر زیر اشاره کرد:

«گر نخل و فابر ندهد، چشم تری هست

تاریشه در آب است امید ثمری هست» (۱۹)

«مولانا عرفی» به خود اتکا دارد و با بال دیگران به پرواز در نمی آید:

تا خون دل توان خورد ای تشنه کرامت

نزدیک لب مهاور آب زلال مردم

همت زخویشتن جو، نه از بایزید و شبلی (۲۳)

توان گرفت پرواز هرگز به بال مردم (۲۴)

حاضر جوابی و لطیفه گوی عرفی نیز زبانزد بوده است، نویسنده

کتاب «مرآت الخیال» در این باره می گوید:

«ملا عرفی به کمال فضل و دانش و لطیفه گوئی و حاضر جوابی

موصوف بود»

در «شعرالمجم» نمونه ای شنیدنی از این حاضر جوابی آورده شده

است:

اشه های اجتماعی در شعر عرفی:

گفتنی است که ما به سیاق گذشته جستجوگر اندیشه اجتماعی و

در این مبدلی و روح تعاون در شعر شاعران این بر و بوم هستیم، عرفی

در این مبدلی و نکته ها دارد که خواندنی است، به کارگیری

با همدلان صفای قلب و پالایش روان را در پی

معمول) عرفی گفت: مبارک شد (چون اسم بی

بود) (۲۰)

عرفی و ستیز با نفس

عرفی در رساله «نفسیه

«ای نفس دیده باشی که

پیشگان نوشته اند که زود

فرستاندی تا تلافی عمر گد

امروز تو را در دنیا ساعتی

دولت که در آنی نمی کنی

تحصیل کمالات و سعادت

طی شود در شمار مدت مودت

عرفی در معرفت گشودن

بیدار دلان را همه شبهه

طبع بلند و عزت ن

آندسته شاعرانی نیست که

همت» می طلبد:

گر مرد همتی زمرورت نشان مخواه

صدجا شهید شو، دیت از دشمنان مخواه

شریان ز پوست برکش و در کام تیغ نه

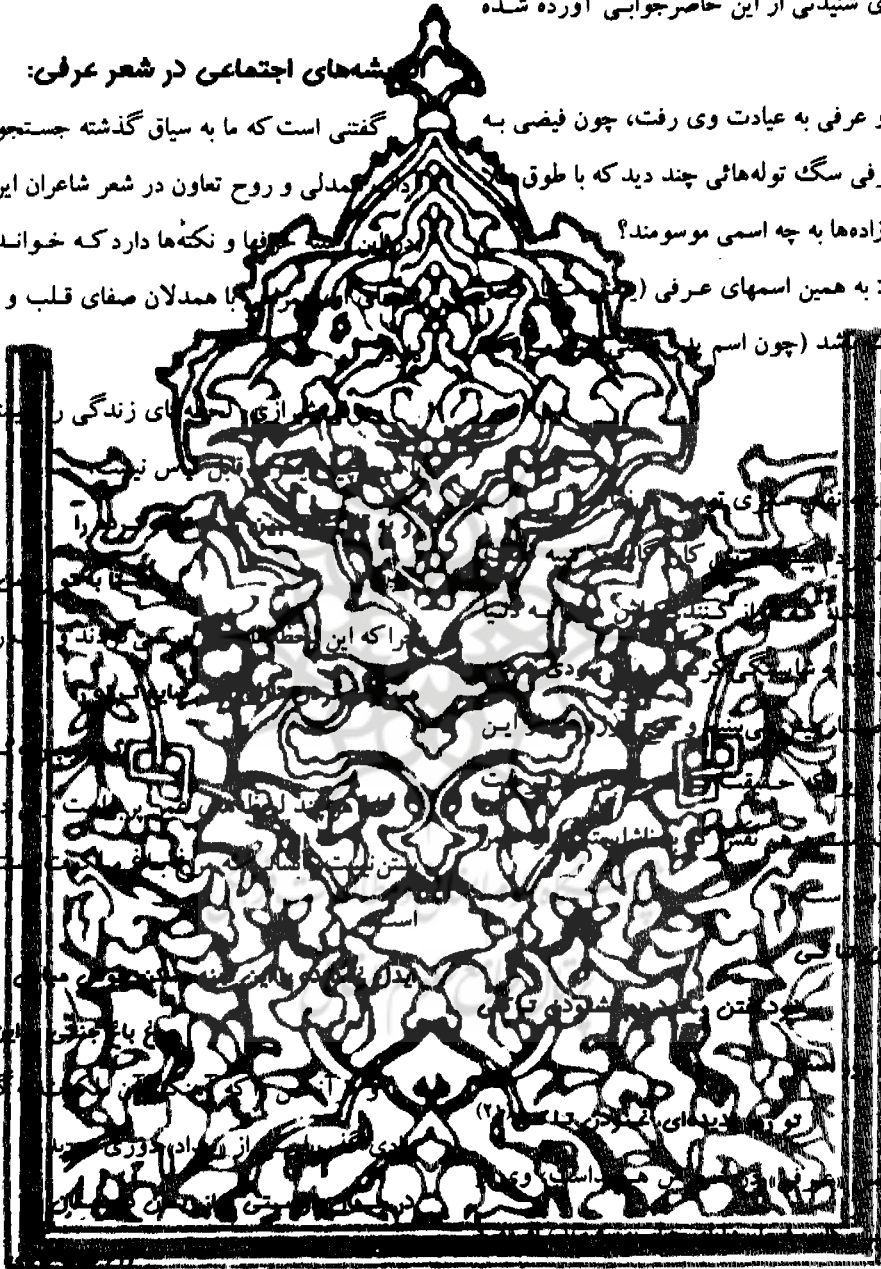
لب را گلو بگیر و ز قاتل امان مخواه (۲۲)

وفای با دیگران و عشق به آنان هنری است که دل دادگان داد و دین

و روز داوری دارند:

مزعشق حالت عرفی سوال کردم گفت:

هنر بسی است کسی را که بی وفائی نیست.

دوست را محترز از صحبت ما نتوان کرد

مسلمانن کسی داند که در یکرنگی و وحدت

ترک ماکر بتوان، ترک وفا نتوان کرد

زهر مو چشمه خون ریز دار خوانن مسلمانن

دامن عهد و وفائی که گرفتند به دست

باری دریای معرفت عرفی پر از درهای شاهوار و لثالی گرانبهاست.

فن المثل گر دم مار است رها نتوان کرد.

باشد که در فرصتی دیگر، باز هم غواص بحر اندیشه اش باشیم.

در عین حال از تیر جفای دشمن نیز نباید غافل بود.

حکایت همچنان باقی

گرچه دشمن حقیقی انسان نفس اوست و آنی غفلت از خود

مصیبت‌ها به دنبال دارد:

پی‌نوشت‌ها:

با خویش چنان باش که با دشمن خویش با دشمن خود چنانکه با

خویشتی (۲۵)

۱- منظور سبک هندی است.

میانه روی شرط پیمودن این راه است و در هر کاری جانب عدالت و

اعتدال بایستی نگاه داشته شود:

۲- اکبرشاه، از پادشاهان گورکانی هند و معاصر شاه تهماسب صفوی.

۳- مرآت الخیال، به نقل از: عرفی شیرازی، دیوان اشعار، به تصحیح و با مقدمه جوهری

و جدی، کتابخانه سنایی، تهران، چاپ سوم ۱۳۶۹، ص ۳.

شهواری مست را سرمست باید بود، لیک نی چنان مستی که از دستش

عنان آید گران

۴- مآثر رحیمی

مردان طریق حق و رهروان کوی دوست، همت بلند دارند، ذره را

نمی‌پسندد که دل در گرو آفتاب داده‌اند:

۵- ملک الشعراء دربار گورکانیان هند که شاعری توانمند بوده است.

۶- عرفی شیرازی، دیوان اشعار، مقدمه، ص ۱۵.

مده عنان تعلق به دست هر ذره

۷- همانجا.

برآر دستی و بر فروش آفتاب انداز (۲۶)

۸- همانجا، ص ۳۳

«دانش» چشمه جوشانی است که سالک طریق و مرد میدان را

۱۲- همانجا، ص ۳۷ به نقل از تاریخ ادبیات ایران.

۱۳- همانجا، ص ۳۴ و ۳۵.

سیراب می‌کند، با مرکب طلب و در پی دانستن می‌توان به ملک علم

رسید:

۱۵- دیوان اشعار عرفی، قصاید، ترجمه الشوق، در ستایش مولای متقیان، ص ۳۹

سبک عنان شو و خود را به ملک علم رسان

۱۶- دیوان اشعار عرفی، مقدمه، به نقل از مآثر رحیمی، ص ۲۴.

از این چه سود که انگشت جمل میخایی

۱۷- همانجا.

رسیدن به «ملک علم» با یاری پیامبر درونی یعنی خرد و عقل به

۱۸- امام علی (ع)، نهج البلاغه، کلمات قصار، شماره ۱۰، ترجمه: دکتر سیدجعفر شهیدی،

تهران، انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ اول ۱۳۶۸.

دست می‌آید.

چون ز سربینه و دست عقل گیر و بیا

۱۹- دیوان عرفی، غزلیات، ص ۲۱۶.

گزین بجان مسلم نه‌ای که شیدائی

۲۰- همانجا، به نقل از شعر العجم، ص ۳۲.

اما «دانش» و «خرد» نیز هر چند که شرط لازمند ولی به تنهایی

۲۱- همانجا، رباعیات، ص ۳۶۱.

کفایت نمی‌کنند و بی‌عنایت حق رهرو را به سر منزل مقصود

۲۲- همانجا.

نمی‌رسانند.

۲۳- دونن از عرفای بزرگ.

به وقت رفتن دل با خدای باید داشت

۲۴- دیوان اشعار عرفی، غزلیات، ص ۳۳۵.

به جز خدا بکن از هر چه هست قلع نکر (۲۷)

۲۵- همانجا.

و بر این سیاق مسلمان و موحد نیز کسی است که یکرنگ است و

۲۶- همانجا، غزلیات، ص ۳۱۹.

درد دارد و آرام نمی‌گیرد که سرگشته خیال اوست:

۲۷- همانجا، ترجیع‌بند، ص ۱۹۶.

داده‌اند و ما هم بایستی بخش تعاونی را فعالش بکنیم که بتواند در خدمت مردم ما تلاش داشته باشد. الان مدتهاست روزنامه‌ها، مطبوعات، رادیو، تلویزیون، مصاحبه نمایندگان، وقت کمیسیونها گرفته شده، راجع به مساله ادغام بحث کردیم، بعد از مدتها حالا می‌گویند این را شش ماه مسکوت بگذاریم. مسکوت گذاشتن شش ماهه چه مشکلی را حل می‌کند؟ بعد از شش ماه طبق آیین‌نامه بایستی همین طرح عیناً بیاید و در دستور کار قرار بگیرد. ما شش ماه وزارت تعاون را فشل می‌کنیم. وزیر تعاون، مدیران کل، ارکان اجرایی وزارت تعاون شش ماه فشل خواهند بود، نمی‌دانند تکلیفشان چیست؟ بگذارید اگر قرار است که ادغام بشود، همین امروز انجام بشود، اگر هم قرار است که انجام نشود، ما با قوت و قدرت بیشتری به مساله وزارت تعاون بپردازیم و وزیر محترم تعاون بتواند در اجرای سیاستها و برنامه‌ها و خط‌مشی‌ها تلاش گسترده‌تری داشته باشد و کارکنان وزارت تعاون هم بتوانند به کار خودشان ادامه بدهند. اضافه کردن این قضیه و مسکوت گذاشتن این مساله یعنی فشل کردن وزارت تعاون به مدت شش ماه و این هیچ مشکلی را حل نمی‌کند. بنابراین از نمایندگان محترم درخواست می‌کنم به بحث مسکوت ماندن بهیچوجه رای ندهید و ما مکلفیم براساس قانون اساسی، وزارت تعاون را هر چه می‌توانیم بیشتر تقویت بکنیم، این وظیفه ماست. والسلام علیکم ورحمة...

نایب رییس - حضار ۱۸۹ نفر، نمایندگان محترمی که با مسکوت ماندن این طرح به مدت شش ماه موافق هستند قیام بفرمایید (عده کمی برخاستند) تصویب نشد، موافق را دعوت بفرمایید.
منشی (اکرمی) - خانم علوی اولین موافق رد هستند، بفرمایید.

قدسیه سیدی‌علوی - بسم... الرحمن الرحیم

من عرایضم را خدمت نمایندگان محترم در سه قسمت عرض می‌کنم:

ابتدائاً در مورد اینکه لزوم وجود تعاونیها چیست و در ثانی خدمات تعاونی‌ها در این مدت چه بوده و در مرحله سوم اینکه لازم است که تعاونیها تقویت و حفظ بشوند و ما بخصوص مجلس پنجم این عنایت را داشته باشد که با مساله تعاونی‌ها بیشتر پردازد و سبب رشد و حمایت آنها در مجلس پنجم بشود.

همانطور که نمایندگان محترم هم استحضار دارند ما اصول روشن و مشخص و صریحی در قانون اساسی داریم. اصول (۴۳ و ۴۴) که در اصل (۴۴) نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران برپایه سه نوع اقتصاد: دولتی، تعاونی و خصوصی است. قسمت دوم تعاونی است و اگر به اقتصاد جهان هم برگردیم می‌بینیم اقتصادی که تمرکز در سیستم دولتی داشته باشد خودش را نشان داد، واقعاً برای همگان، برای همه دنیا مشخص شد اقتصادی که تمرکز صدرصد در دست دولت باشد، آینده خوبی ندارد. در زمینه خصوصی هم بهر حال همه ما می‌دانیم که خصوصی‌سازی و یا اقتصاد خصوصی، اقتصاد آزاد در واقع زمینه را

بگونه‌ای فراهم می‌کند یا کسانی که بیشتر به دنبال این مطلب هستند، بهر حال دنبال سود و منافعی هم هستند و وقتی که سود بیشتر را هم طلب بکنند، سود و منافعی را هم بخواهند، قاعدتاً نمی‌تواند این مسئله تعمیم پیدا بکند برای افشار ضعیف جامعه، افشاری که ممکن است تجربه و تخصصی داشته باشند ولی به لحاظ سرمایه‌ای دستشان خالی باشد و نتوانند کاری را برای خودشان دست و پا بکنند. بنابراین راه سومی که باقی می‌ماند، همین مساله تعاون است و کلاً مساله تعاونی در جهان سابقه‌دار است بطوری که در سال ۱۸۸۴ میلادی ما نخستین فروشگاه تعاونی را می‌بینیم که افتتاح می‌شود و بعد رشد می‌کند، فراگیرتر می‌شود تا در سال ۱۹۹۲ که تعداد (۶۶۳) میلیون نفر عضو تعاونیها می‌شوند و در حال حاضر (۷۶۰) میلیون نفر عضو تعاونیها در سراسر جهان هستند. بنابراین طبق آماری هم که ما در این زمینه داریم (۱۹۴) سازمان ملی و (۹) سازمان تعاونی بین‌المللی در (۸۲) کشور جهان وجود دارد که این عمدتاً در آسیا (۲۴) کشور دارای بیشترین عضو هستند. یعنی (۴۲۵) میلیون نفر، اروپا با (۱۳۸) میلیون نفر، آمریکا با (۸۵) میلیون نفر در ردیف دوم و سوم و آفریقا کمترین عضو تعاونی را دارد و بعنوان مثال اگر بخواهم خدمتان عرض بکنم در محصولات کشاورزی در (۳۳۰) هزار تعاونی در (۴۷) کشور جهان و با (۱۸۰) میلیون عضو که سالانه (۴۵۵) میلیون دلار درآمد ایجاد می‌کنند، کشورهای بازار مشترک هم (۲۲۵) هزار شرکت تعاونی دارند که (۶۵) میلیون نفر عضو آن هستند.

در ایران سابقه‌اش برمی‌گردد به سال ۱۳۰۳ که برای اولین بار تعاونی‌ها دارای قوانین مصوب و مدون می‌شود و بعد هم در سال ۱۳۴۰ برای روستاییان تعاونی اجباری می‌شود تا اینکه پیروزی انقلاب و قانون اساسی که بحمد... با درایت و هوشمندی کسانی که قانون اساسی را تدوین می‌کردند و درک عمیقی نسبت به مساله معاضدت، همیاری و تعاون داشتند، مساله تعاون را به عنوان یکی از ارکان مهم و اساسی نظام اقتصادی ایران اسلامی در نظر می‌گیرند. این قانون تعاون هم در سال ۷۰ تصویب می‌شود که در (۱۲) فصل و (۷۱) ماده است. هدف از تشکیل وزارت تعاون هم این است برای اینکه بتواند زمینه‌سازی بکند اصول (۴۳ و ۴۴) قانون اساسی را در جامعه پیاده بکند، برای اینکه یک هماهنگی، نظارت و حمایت بر کل تعاونیها داشته باشد، برای اینکه کار مردم را بدست مردم واگذار بکند، برای اینکه باری را از دوش دولت کم بکند، برای اینکه بتواند زمینه‌ای را در جامعه بوجود بیاورد که استعدادها و تواناییهایی که وجود دارد، ولی از امکانات محروم هستند بتوانند در قالب تعاونیها فعالیت بکنند و همچنین یک هماهنگی بین تعاونیهای مختلف بوجود بیاورد و همینطور از دوباره‌کاریها در تعاونیهای وزارتخانه‌های مختلف پیشگیری بکند. بنابراین با توجه به این مسایل و این اهدافی که وزارت تعاون داشته، بحمد... مجلس هم بخصوص مجلس چهارم عنایت خوبی نسبت به مساله تعاون داشته. البته متأسفانه در برنامه اول نسبت به این مساله توجه زیادی نشد، ولی در

برنامه دوم بخصوص در سال اول، رشد خیلی خوبی داشته بطوری که بجای پیش‌بینی (۲۸۵۴) واحد (۳۵۴۸) واحد تعاونی تشکیل گردید که (۲۴/۷٪) از برنامه جلوتر بود و به لحاظ اشتغال (۴۲/۵٪). ولی متأسفانه عنایتی که مجلس پنجم باید انشاء... داشته باشد این است که در لایحه فقرزدایی بهیچوجه به مساله تعاونیها به آن شکلی که تعاونیها به عنوان اصل و اساس نظام اقتصادی باشند، توجه نشده و خیلی کم‌رنگ دیده شده است که این از وظایف مجلس پنجم است که انشاء... به این مساله هم توجه بکند.

در خصوص عنایتی که مجلس چهارم نسبت به تعاونیها داشته در تبصره‌های مختلف واقعاً عنایت کرده بطوری که از تبصره (۳) مجلس چهارم پیشنهاد کرد که (۵۰٪) به تعاونیها تعلق بگیرد، در تبصره (۱۳) ایجاد حداقل (۱۰۰) اداره تعاونی، در تبصره (۵۲) اختصاص (۲۵٪) از اعتبارات به تعاونیهای مسکن و در تبصره (۳۵) اختصاص (۱/۱۰) حقوق منای کارمندان به تعاونیها برای مصرف جهت مایحتاج آنها. نقش تعاونیها در صادرات غیر نفتی (۱۲/۷٪) است که در سال اول برنامه رشد (۳۷٪) داشته. در زمینه مناطق محروم، در زمینه تعاونیهای مخصوص ایثارگران واقعاً تعاونیها تا حالا توانستند تلاشهایی را به کار ببرند که بتوانند تشکل بیشتری برای ایثارگران بوجود بیاورند، بطوری که (۱۸۰۷) تعاونی ایثارگران و اشتغال (۳۲۲۷۶) نفر را در این تعاونیها تا به حال داشته‌ایم. (نایب رییس - وقتان رو به تمام است) مساله مهم این است که نسبت تولیدات و خدمات تعاونیها را اگر به کل کشور بسنجیم می‌بینیم که این نسبت خیلی بالاست بطوری که توزیع (۲۵٪) ساخت و ساز مسکن شهری، توزیع (۲۵٪) کالاهای ضروری را... من متأسفانه عدد و ارقام زیادی یادداشت کرده بودم ولی بدلیل اینکه فرصت تمام است فقط در سه قسمت عرض می‌کنم: اگر واقعاً وزارت تعاون بخواهد در بازرگانی ادغام بشود به لحاظ اینکه آن اهدافی که در قانون وزارت تعاون هست و همچنین اساسنامه وزارت تعاون و نقض صریح قانون اساسی است، بنابراین من فکر می‌کنم نمایندگان محترمی که واقعاً برای قانون اساسی اهمیت قائل هستند و خون‌بهای شهداء و ایثار ایثارگران هست بهیچوجه با این ادغام، موافقت نمی‌کنند.

مساله دوم اینکه هیچگونه سنخیتی وزارت تعاون با وزارت بازرگانی ندارد بخصوص در زمینه تولید بهیچوجه این دو وزارتخانه با هم سنخیت ندارند و اگر این کار بشود نقش تعاونیها کم‌رنگ‌تر می‌شود و آن حالت اقتصاد پویا و فعالی را که ما انتظار داریم نظام در قسمت تعاونیها بوجود بیاورد، این تحت تاثیر قرار می‌گیرد.

من امیدوارم که نمایندگان مجلس پنجم به جای اینکه به این طرح ادغام رای بدهند، زمینه بیشتری را برای فعالیت بیشتر تعاونیها، حمایت بیشتر از تعاونیها... جناب آقای موحدی ساوجی برادر بزرگوارمان فرمودند همه تعاونیها زیر نظر نیستند، خوب، اگر نیستند فرض بفرمایید تعاونیهای روستایی قبل از تاسیس وزارت تعاون بوده، خوب این یکی از

وظایف ماست که بیایم بعنوان نمایندگان مردم (نایب رییس - وقت شما تمام است) این کار را انجام بدهیم و حمایت بیشتر خودمان را از وزارت تعاون و تعاونیها در مجلس پنجم به اثبات برسانیم. والسلام علیکم ورحمة...
عده‌ای از نمایندگان - احسنت، احسنت)
نایب رییس - متشکر.

منشی (اکرمی) - مخالف بعد آقای خیرخواه هستند، بفرمایید.
نایب رییس - قبل از اینکه آقای خیرخواه صحبت کنند پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده، جناب آقای رهبری بفرمایید.
محمد مهدی رهبری املشی - بسم... الرحمن الرحیم
در مورد این طرح بدون اینکه ما اظهار مخالفت یا موافقتی در مورد اصل طرح داشته باشیم فکر می‌کنم که مجلس محترم تصمیم خودش را در مورد این طرح گرفتند و اطلاعات لازم را هم در این زمینه قبلاً کسب کردند در این جلسه هم اطلاعات کافی داده شده است. به نظر می‌رسد که ما وقت نمایندگان محترم را در این رابطه نگیریم. چند نفر از برادرانی که طراح این طرح بودند و خودم شخصاً صحبت کردم، خودشان فرمودند که ۱۲-۱۰ طرح پشت سرهم بود و ما این طرح را امضاء کردیم، الان هم آقای مجیدی که خودش یکی از طراحان بود، اینجا مخبر محترم، دلایل رد این طرح را گفتند. با جناب زارعی و چند نفر دیگری که صحبت کردیم خود این طراحان نیز در رابطه با این طرح تصمیم‌شان عوض شده. بنابراین خواهش می‌کنم وقتی مجلس را بیشتر از این نگیریم. والسلام

نایب رییس - حضار ۱۸۲ نفر، نمایندگان محترمی که با پیشنهاد کفایت مذاکرات موافق هستند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد، دولت هم مخالف است، الان گزارش کمیسیون امور اداری و استخدامی رد این طرح است ما برای اصل طرح می‌خواهیم رای بگیریم. حضار ۱۸۳ نفر اصل کلیات طرح ادغام وزارت تعاون در وزارت بازرگانی مطرح است نمایندگان محترمی که با کلیات این طرح موافق هستند قیام بفرمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد.

«قابل توجه دانشجویان، دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان»

به مطالعه کتب و آثار تعاونی»

کتابخانه مرکزی وزارت تعاون با گنجینه‌ای نفیس از کتب در زمینه‌های تخصصی بخش تعاون، و آثار «علمی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی» جهت آرایه خدمات به دانش‌پژوهان و محققان آمادگی خود را اعلام می‌دارد. از علاقه‌مندان دعوت بعمل می‌آید جهت استفاده به نشانی: تهران خیابان ولی‌عصر، خیابان برادران شهید مظفر، تقاطع خیابان بزرگمهر ساختمان وزارت تعاون، طبقه هفتم، مراجعه فرمایند.

«دفتر ترویج و مشارکهای مردمی» وزارت تعاون